MARIN MANU BĂDESCU

OAMENI DE SEAMĂ AI LICEULUI „NICOLAE BĂLCESCU"

PITEȘTI

EDITURA LITERA

MARIN MANU BĂDESCU

Oameni de seamă ai
liceului „Nicolae Bălcescu"
PITEȘTI

MARIN MANU BĂDESCU

OAMENI DE SEAMĂ
AI LICEULUI „NICOLAE BĂLCESCU" PITEŞTI

BUCUREŞTI – 1975

Coperta: Dan Zegreanu

„Cinstirea înaintașilor este semn de civilizație și cultură pentru un popor“

Nicolae Ceaușescu

PREFAȚĂ

Bătrînul cronicar moldovean spunea în graiul său simplu, dar cu justificată mîndrie: „...nasc și în Moldova oameni".

Parafrazînd acest adevăr, putem afirma că Argeșul este unul din acele miraculoase colțuri ale pămîntului românesc în care a încolțit sămînța roditoare a unor inteligențe ce au făcut de mult faima acestor locuri, trecînd peste hotarele țării. Aci, în Argeș, legendele se împletesc cu adevărul istoric și ne dau laolaltă pe „Negru-vodă și-a lui ceată"; ne ridică, din dărîmăturile de peste noapte, zidurile pline de soare și lumină crescute din sîngele soției meșterului Manole; ne amintesc de un voievod care a avut „cutezanța" să înfrunte pe cotropitorul de la Rovine, spunîndu-i că

„...tot ce mișcă-n țara asta, rîul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție dușman este,
Dușmănit vei fi de toate, fără-a prinde chiar de veste";

sau de un alt voievod care mînuia, ca nimeni altul, țeapa, împotriva dușmanului dinlăuntru sau din afară și care, parcă, ne privește și acum cu ochii săi mari, dintre zidurile care stau să cadă de vechime ale cetății de la Poenari.

Aci, în Argeș, avea să fie durată, din omenia unui vechi pămîntean, o școală unde să-și poată lumina mintea și fiii de robi, la numai un pas de foișorul în care și-a petrecut un pandur din Vladimiri ultima noapte a sufletului său învolburat.

Tot de prin aceste locuri avea să plece fiul unui argat ca să deprindă meșteșugul armelor și să zămislească, în toiul primului război mondial, planul de bătălie de la Mărășești,

locul unde legenda s-a confruntat cu istoria poporului român, mitul cu realitatea noastră eroică.

Pămîntul Argeşean este pămîntul luminat de salba hidrocentralelor, pămîntul care musteşte de petrolul din adîncuri, pămîntul merelor domneşti şi al strugurilor „de sub deal", pămîntul holdelor îndestulătoare, „din care nu se văd calul şi călăreţul".

Din acest pămînt s-au ridicat magiştrii şi discipolii Liceului „Nicolae Bălcescu", care, începînd cu anul 1966, a trecut pragul în bicentenar. Aceşti „oameni de seamă" de care este vorba în volumul de faţă, au adus o deosebită contribuţie fie la înfiinţarea, (în 1897, într-o vreme cînd astfel de societăţi erau aproape inexistente în rîndul elevilor din licee), fie la organizarea şi dezvoltarea societăţii culturale piteştene „Junimea".

Astfel, scriitori sau critici literari ca Ion Minulescu, Vladimir Streinu, Virgil Tempeanu, Tudor Teodorescu-Branişte, medicul de ţară George Ulieru, oamenii de artă Remus Macarie, Constantin Albu, Nicolae Brînzeu — şi mulţi alţii şi-au făcut ucenicia în şedinţele din cadrul acestei societăţi, sau au participat direct la îndrumarea activităţii sale.

În anii dezvoltării societăţii socialiste din ţara noastră, invenţiile şi alte lucrări de mare prestigiu ştiinţific în domeniul tehnicii ale foştilor elevi Marius Iosifescu, Gheorghe Marinescu, Nicolae Leonăchescu, Vitalie Pietraru, Dan Teodorescu şi alţii au fost distinse cu medalii de aur şi argint la competiţiile internaţionale şi brevetate de multe ţări, iar operele lor au fost traduse în diferite limbi străine.

Iată consideraţiile pentru care socotim că lucrarea de faţă merită să vadă lumina tiparului, fiind convinşi că faptele strălucite ale unor prestigioşi predecesori vor servi tineretului — căruia, mai ales, i se adresează acest volum — ca exemple în afirmarea plenară a idealurilor vremurilor de azi şi de mîine.

M. B.

OMAGIU „JUNIMII"[1]

Dragi elevi,

Sărbătorim anul acesta 75 de ani de la înfiinţarea societăţii culturale a elevilor liceului nostru, „Junimea", prestigioasă tribună de afirmare a tinerelor talente literare de-a lungul anilor.

La 29 octombrie 1897, elevii cursului superior (cl. a VII-a, a VI-a şi a V-a) adresează directorului şi profesorilor următoarea cerere :

Nr. 331
1897 oct. 29

DOMNULE DIRECTOR,
DOMNILOR PROFESORI,

Subsemnaţii elevi a VII-a, a VI-a şi a V-a avînd dorinţa de a forma o societate de lectură sub titlul „Junimea", care să aibă drept scop lărgirea cercului de cunoştinţe cîştigate în şcoală, cu profund respect vă rugăm să binevoiţi a supune această propunere conferinţei profesorale pentru a-

1. Cuvîntare ţinută în octombrie 1972, cu prilejul aniversării „Junimii",

probarea ei. Totodată vă alăturăm și un proiect de statut. Primiți vă rugăm, asigurarea osebitei noastre stime.

1. N. N. Micescu
2. C. Bărbulescu
3. Dancovici Eftimie
4. Pârvan Voiculescu
5. Ștefan Chicoș
6. Protopopescu Gheorghe
7. Popescu Petre
8. Bănescu Honoriu
9. Theodorescu Tiberie
10. Ion D. Popesu
11. Dumitru Proistosescu
12. Ast L. Iacob
13. Eugen Nițescu
14. Christescu Constantin
15. Văruicu Gh.
16. C. Făgețeanu
17. Atanasiu Velicu
18. Georgescu Vasile
19. Băiulescu Ion
20. Istrate N. Micescu
21. Iliescu S. Ion
22. Rătescu I. Const.
23. I. Ercule
24. *Ion Minulescu*
25. A. Gherghel
26. Zguriadescu C.
27. Eniatu Ion
28. P. Poncea
29. Popescu I. Stoica
30. Micodoiu Const.
31. Constantinescu Emanoil
32. Ionescu I. Ion
33. Popescu Constantin
34. Bercovici Mase
35. Baruch Solomon
36. Dumitrescu Petre
37. Constantinescu Ștefan
38. Dumitrescu C. Vasile
39. I. Gr. Teodoriu
40. Marinescu Ion
41. Șerbănescu Petre
42. Stănculescu
43. C. I. Dănescu
44. Isbășescu V.
45. Dumitrescu I. Gheorghe
46. Chiriachez Teodor
47, Zachiu Ion
48. Stoian Gavrilescu
49. Hrist Naum
50. P. Plăvinescu
51. C. I. Coculescu
52. C. M. Dumitrescu
53. N. N. Boierescu
54. I. Martinescu
55. N. Drăguțescu
56. N. Ioanicescu
57. N. Stănescu
58. G. Rădulescu
59. O. I. Măcelaru
60. Baltazar T.

Observăm printre semnatarii cererii pentru aprobarea înființării acestei societăți și pe poetul de mai tîrziu Ion Minulescu, atunci elev în clasa a VI-a.

Odată cu cererea, fuseseră înaintate direcției liceului și statutele societății, elaborate, după părerea profesorului Stelian Rădulescu, de către Nicolae Brânzeu, profesor de limba latină, care se crede că este și inițiatorul societății „Junimea".

Directorul N. G. Dumitrescu supune spre studiu aceste statute, unei comisii formate din D. Dimiu, profesor de limba română și franceză, și M. Drugianu, profesor de limba latină, cu rugămintea de a întocmi un raport. Raportul a fost supus aprobării consiliului profesoral care a fost convocat în scris prin următoarea :

Nr. 402
1897 noiembrie 18

CONVOCARE

Domnii profesori ai liceului sînt rugați a se întruni în conferință plenară, mîine 19 curent, orele 4 p.m., spre a discuta rapoartele D-lor Dimiu și M. Drugianu, asupra înființării societății de lectură a elevilor din cursul superior.

Primiți, vă rog, asigurarea considerației mele.

Director,
ss. *N.G. Dumitrescu*

Secretar,
s.s. *V. Mândru*

Profesorii erau următorii :T. Trifonescu, Dr. G. Păltineanu, Pr. Gh. Popescu, I. Raianu, M. Drugianu, N. Brânzeu,

M. I. Căpreseu, V. Lupescu, I. Păiș, Diacon T. Băjenaru, G. Constantinescu, Droucet Iulius, D. Iotta, D. Dimiu, C. Dumitrescu, Gr. Petrusan.

Fondată în 1897, societatea „Junimea“ își desfășoară continuu activitatea pînă în preajma celui de al doilea război mondial, cînd, datorită împrejurărilor de atunci, a trebuit să înceteze de a mai exista.

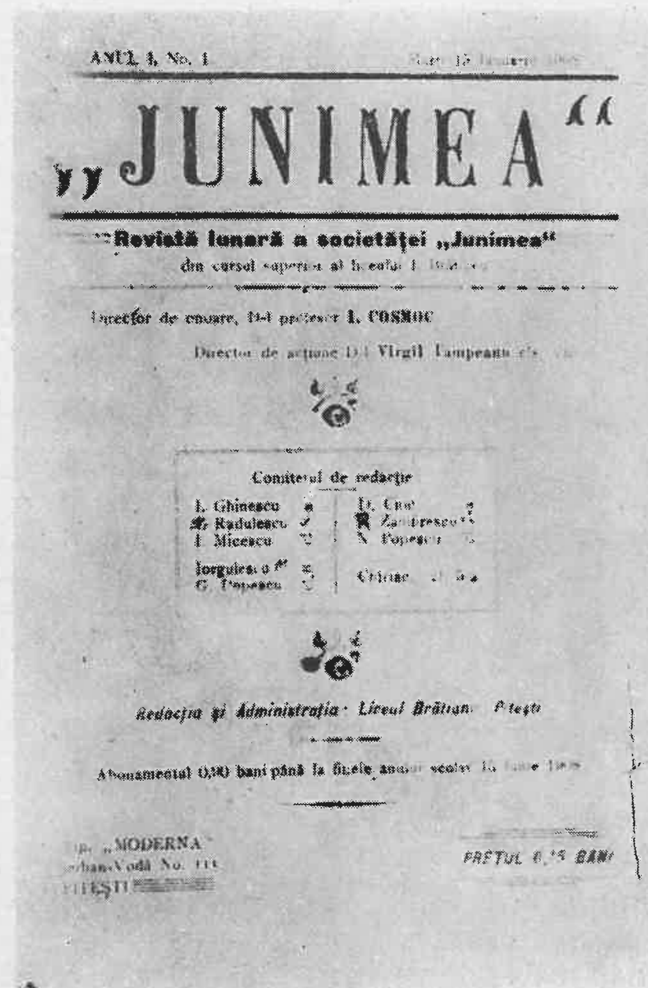
La ședințele care aveau loc sîmbăta după-amiază au luat cuvîntul, susținîndu-și cu pasiune punctul personal de vedere, ca președinți, ca membri din comitet sau ca simpli membri : Ion Minulescu, Virgil Tempeanu, Stelian Rădulescu, Ion Ghinescu, George Ulieru, Iosif Netzler (Ion Trivale), Tudor Teodorescu-Braniște, Mihail Ghelmegeanu, Nicolae D. Ghimpa, Nicolae Brânzeu, Vasile Constantinescu și alții.

Menționăm că după 5 ani, adică în 1902, a fost înființată societatea „Doina“ pentru elevii cursului inferior, a cărui activitate era condusă de profesorul Victor Vestemeanu.

Firul activității „Junimii“ este reluat după mai mult de 30 de ani, în 1971.

Ca elev, membru al „Junimii“, și ca profesor al Liceului „Nicolae Bălcescu“, m-am simțit dator să reînnod acest fir temporar întrerupt, în semn de omagiu față de profesorii noștri a căror memorie o venerăm — și în speranța că ofer actualilor și viitorilor elevi ai acestui templu al culturii argeșene o nouă tribună. o „Junime rediviva“, de la înălțimea căreia ei să-și afirme în voie idealurile vremurilor de astăzi, ca demni urmași ai precursorilor.

Am făcut această propunere de reînființare a societății „Junimea“ mai întîi în ședința colectivului catedrei de limba și literatura română din ziua de 21 octombrie 1970 ; adresată apoi conducerii liceului, propunerea a fost aprobată și mi s-a

ANUL I, No. 1

„JUNIMEA“

Revistă lunară a societăței „Junimea“

Director de onoare, D-l profesor I. COSMOC

Director de acțiune D-l Virgil Tampeanu

Comitetul de redacție

I. Ghinescu	
Răduleseu	
I. Micescu	
Iorgulescu	
G. Popescu	

Redacția și Administrația : Liceul Brătianu Pitești

Abonamentul 0,80 bani până la finele anului școlar

Tip. „MODERNA“
PITEȘTI

PREȚUL 0,15 BANI

Coperta revistei „Junimea“, nr. 1, din 15 ian. 1908

75

1897 NUMAR FESTIV 1972

JUNIMEA

Revistă școlară a societății „Junimea" fondată în anul 1897

SERIE NOUĂ

Nr. 4 (16) aprilie 1972

APARE TRIMESTRIAL

EDITATĂ DE LICEUL „NICOLAE BĂLCESCU" — PITEȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA STR. HORIA, CLOȘCA ȘI CRIȘAN NR. ... PITEȘTI

Coperta numărului festiv al revistei „Junimea"

Procesul-verbal prin care s-a hotărît reînființarea societății „Junimea"

încredințat elaborarea noilor statute care au fost, astfel, întocmite și, ulterior, completate de U.T.C.

La 25 aprilie 1971 a avut loc festivitatea reînființării societății „Junimea", eveniment consemnat în Cartea de onoare a liceului.

Totodată a reapărut și revista „Junimea", demnă urmașă a celei din 1908, una din revistele școlare de la începutul secolului nostru.

Colaboratori la această revistă, elevii noștri de astăzi sînt continuatori ai unor tradiții valoroase și în materie de publicistică școlară. Articolele publicate în paginile „Junimii" contribuie la ridicarea nivelului de cunoștințe al elevilor și la educarea lor în spiritul patriotismului socialist.

Dragi elevi,

La această înălțătoare sărbătoare a „Junimii" mă adresez vouă cu îndemnul :

Duceți mai departe faima liceului nostru și a societății „Junimea".

Nu pierdeți o clipă din vedere că sînteți urmașii unor prestigioase nume ale culturii românești care au ucenicit pe băncile acestui bătrîn liceu, puternic factor de învățămînt și cultură.

Pregătiți-vă un viitor demn și năzuiți, cu toate greutățile ce s-ar ivi în calea voastră, spre înălțimi: *„per aspera, ad astra"*.

Munciți din răsputeri și nu uitați că strămoșii noștri latini se conduceau, cînd le era mai greu, după dictonul : *„labor improbus omnia vincit"* — și au învins întotdeauna.

Întocmiți de pe acum dosarul unei bogate „Dări de seamă" pentru aniversarea a 100 de ani ai „Junimii", de care să vă bucurați și să vă mîndriți voi și urmașii voștri.

Învățați cu sîrguință, însușiți-vă cunoștințele necesare pentru a deveni, după pilda înaintașilor voștri, vrednici slujitori ai patriei, pentru a fi în primele rînduri ale făuritorilor societății noastre socialiste.

Să trăiască „Junimea" !

Să trăiască Republica Socialistă România !

Profesor ***MARIN BĂDESCU***

OAMENI DE ŞTIINŢĂ

NICOLAE MICESCU

Pionierul învățămîntului secundar din județul Argeș și „districtele" învecinate este Nicolae Micescu, primul profesor, în ordine cronologică, al liceului din Pitești.

Într-adevăr, el a desfășurat activitate de pionierat, pentru că începutul activității sale se confundă cu împrejurările care au dus la înființarea acestui vechi așezămînt de cultură.

Sistemul de învățămînt fixat prin Legea instrucțiunii publice din 1864, elaborată de P. Poenaru, V. Boerescu, C. Bosianu și V.A. Ureche, dădea, după cum se știe, o deosebită atenție școlilor secundare.

După înființarea cîtorva gimnazii în alte orașe ale țării, în 1865 se punea problema înființării gimnaziului din Pitești, care avea să deservească și „districtele" Argeș, Muscel, Olt, Vîlcea și Teleorman.

Prin raportul nr. 935 din 5 iunie 1866, primăria Pitești anunța Ministerul Instrucțiunii Publice că : „au încuviințat ca cu începerea anului scolastic viitor să se deschiză cursul celei dintîi clase gimnaziale" și cere, în continuare, „a dispune cele de cuviință pentru trimiterea unui profesor". Ministerul răspunde că neavînd fonduri, profesorul cerut nu poate fi

trimis, „afară numai dacă onoratul consiliu al orașului Pitești, inspirat de sentimente patriotice, nu va face sacrificiul a plăti și pe profesor pînă după votarea bugetului".

Nefiind altă soluție, primăria Pitești își ia angajamentul de a plăti, din contribuția orășenilor, salariul profesorului și, la propunerea sa, ministerul aprobă numirea lui Nicolae Micescu. Cu ordinul nr. 8 590 din 31 august 1866, Ministerul Instrucțiunii anunță numirea provizorie a lui Nicolae Micescu, ca profesor la clasa I gimnazială.

Transcriem în întregime acest ordin:

Ministerul Instrucțiunii Publice
și al Cultelor
Nr. 8 590
D. 33/1866

DOMNULE PRIMAR,

Asupra adresei Dv. 1 421, subsemnatul, auzind și pe Consiliul permaninte de Instrucțiune, are onoare a vă face cunoscut că a numit provizoriu pe D-l N. Micescu profesore la clasa I gimnaziale din acel oraș, avînd a fi retribuit cu salariul respectiv de comuna ce dirigeți.

Ministru, *ss. Istrati*

Capul diviz. *ss. Bilciurescu*

Dintr-un document al timpului aflăm că N. Micescu era absolvent al Facultății de științe din București, specialitatea Științele naturale și că trecuse examenul cerut pentru a dobîndi titlul de profesor la o școală gimnazială, încă din 1865. Consiliul permanent din Ministerul Instrucțiunii fusese anunțat de rezultatul concursului, la 7 noiembrie al acelui an. Din același document mai aflăm că a avut loc o înțelegere între autoritățile orașului și viitorul profesor, pentru ocuparea postului respectiv.

Investit și cu direcția gimnaziului, N. Micescu deschide cursurile la 6 septembrie 1866 — dată memorabilă în istoria învățămîntului din Pitești — în localul Școlii primare nr. 1 din Pasajul școalelor, cu următorii 11 elevi din clasa I: Căpitanovici Teodor, Chirițescu Eugeniu, Chițescu Mihail, Ionicescu George, Ialomițeanu Constantin, Ionescu Emanoil, Nicolescu Teodor, Popovici Grigore, Popescu Ștefan, Rădulescu Ion, Vlădoianu Ștefan.

Acești elevi sînt cuprinși în Lista nr. 2 021 din 5 oct. 1866, înaintată primăriei. În registrul matricol nr. 400/1866 — 1873 nu mai apare elevul Ionescu Emanoil, dar apar în schimb, alți doi elevi : Rîmniceanu Alexandru și Trifonescu Constantin, deci 12 elevi.

Fiind singurul profesor, în sarcina sa cădea predarea tuturor obiectelor de învățămînt. În desfășurarea procesului instructiv. N Micescu are de luptat cu multe greutăți. Ca material didactic el nu dispune, în primul an de existență a liceului, decît de un sărac inventar. La cererea sa, ministerul i-a trimis două programe și 20 de coale matricole, fără regulamentul școlar, care la data respectivă nu era încă tipărit, dar care va fi trimis pînă la sfîrșitul anului școlar. Iată și inventarul de care s-a servit N. Micescu în primul an de funcționare a liceului : „una catedră, patru bănci, una masă pentru cancelarie, trei scaune, una pereche călimări, un sigiliu al direcțiunii, una matricolă în care se află înscriși elevii anului trecut, una putină pentru apă, una tablă matematică, un pachet de corespondența direcțiunii cu ministerul, un pachet cu acte de promoție, un pachet cu regulamente, un pachet cu cataloage, matricole, programe etc.".

Deși era plătit cu 600 lei pe lună, acest salariu îl primea cu întîrziere, pentru care intervenea prin numeroase rapoarte la primărie. De exemplu, în luna decembrie 1866 nu primise salariul întreg nici pe luna septembrie. De aceea, într-unul din rapoarte se întreba îngrijorat: „Cine mă poate garanta că viitorul va fi mai bine recompensat decît trecutul, cînd văd neluate dispozițiuni ?".

Salariul omului de serviciu era, de asemenea, plătit cu întîrziere. Altă dată anunță că va fi nevoit să concedieze pe omul de serviciu pentru că n-avea cu ce să-l plătească, sau că, din lipsă de lemne, va închide cursurile.

„Vă arăt numai că cu toată bunăvoința ce am este imposibil de a mai continua studiul, căci numai cu băncile, catedra și celelalte obiecte nu se poate întreține această clasă, și de a putut continua pînă astăzi, a fost numai că această școală s-a încălzit cu lemne din curtea frati-meu și că eu am suferit chiar și nepronunțarea sumei ce mi se poate trece în buget. Acum cu aceasta vă fac cu onoare cunoscut că subscrisul din cauza lipsei de lemne și celorlalte am fost nevoit de a închide clasa pînă ce dvs. veți decide la un fel soarta acestui gimnaziu".

Această stare de lucruri este fără perspectivă de a se remedia, pentru că gimnaziul n-a fost prevăzut în bugetul ministerului sau al primăriei nici la 1 aprilie 1867, cînd începea un nou an financiar. Cu toate acestea, anul școlar se termină cu rezultate satisfăcătoare : între 12 și 23 iunie 1867 N. Micescu a organizat desfășurarea examenelor de fine de an, în urma cărora au promovat 10 dintre cei 12 elevi, 2 rămînînd repetenți.

Din cauza lipsurilor materiale, la sfîrșitul primului an școlar profesorul N. Micescu s-a transferat la liceul din Ploiești după ce încheiase situația școlară și predase inventarul arătat mai sus.

Va reveni la liceul din Pitești abia după 36 de ani, în 1893, și va rămîne aci pînă în 1897, bucurîndu-se de prestigiul pe care i-l dădea activitatea sa de pionierat în învățămîntul argeșean.

NICOLAE G. DUMITRESCU

O figură de mare prestigiu și popularitate printre elevii liceului și cetățenii orașului Pitești a fost aceea a lui Nicolae G. Dumitrescu, profesor care a funcționat la catedra de geografie între anii 1881—1928.

Născut la 15 septembrie 1857 în comuna Voinești — Muscel, a urmat cursurile începătoare la Școala nr. 1, prima școală românească din orașul Pitești, deschisă de profesorul Simonide.

În clasa a IV-a, tatăl său îl duce cu poștalionul la Ghergani,unde cunoaște pe scriitorul Ion Ghica.

Cursurile liceale le-a urmat la București, la Liceul Matei Basarab, unde a avut camarazi pe I. Găvănescu, ajuns profesor de filozofie la Universitatea din Iași și pe Toma Trifonescu, viitorul profesor și director la Pitești.

După terminarea Facultății de științe, este numit profesor la Brăila unde funcționează un an, apoi se tansferă la Bacău. La cerere este mutat la gimnaziul din Pitești, în locul lui Stamate Floru, trasferat la București.

Chiar în primul an de funcționare la liceul din Pitești, a făcut parte din comisia examinatoare pentru conferirea ti-

tlului de profesor. Cu această ocazie, cunoaşte pe I. L. Caragiale, care, în calitate de inspector şcolar al judeţului Argeş, prezida această comisie.

După ce a făcut o excursie de studii vizitînd Parisul, Bruxelles, localitatea istorică Waterloo, apoi Anvers şi Viena, în toamna anului 1890 pleacă din nou la Paris pentru completarea studiilor de geografie.

La Şcoala de ştiinţe din Paris s-a prezentat marelui profesor geograf Levasseur, care l-a îndrumat să rămînă acolo, pentru că avea ocazie să audieze cursurile unor societăţi ştiinţifice şi literare. Pe Levasseur îl audia la *Collège de France*. Levasseur îl recomandă directorului de ştiinţe politice, Boutmy, şi lui Himly, rectorul de la Sorbona, care la rîndul lui l-a introdus la cursurile de geografie ale lui Dubois Marcel, unde străinii nu erau primiţi decît ca o mare favoare.

În al doilea an de studii la Şcoala de ştiinţe, a început să prepare teza de diplomă indicată de profesorul Vandal.

La această şcoală a avut profesori celebri, ca : Boutmy, Anatol Sorel, Funk Brentano, Cheisson etc. La capătul celor doi ani de studii obţine diploma de licenţiat al Secţiei generale de economie politică, istorie, geografie şi diplomaţie.

Întors în ţară, şi-a reluat activitatea de profesor de geografie la liceul din Piteşti, unde funcţionează pînă la sfîrşitul carierei sale, în 1928, cînd s-a pensionat. Pînă la această dată a îndeplinit în trei rînduri funcţia de director al liceului : în 1897—1900, 1901—1905, şi în 1907.

De la începutul carierei sale şi pînă la primul său directorat, a funcţionat sub conducerea directorilor Dimitrie Dobruneanu, Toma Trifonescu şi Mihai Căprescu.

În 1897, cînd a luat pentru prima oară conducerea, cursurile liceului funcţionau în localul Şcolii primare de băieţi nr. 2. Problema construirii unui local propriu l-a preocupat îndeaproape. Într-adevăr, la 5 octombrie 1897, după alegerea locului de pe actuala stradă Horia, Cloşca şi Crişan, adresează profesorilor invitaţia de a participa la punerea pietrei fundamentale a liceului. Ceremonia evenimentului are loc în prezenţa lui Dimitrie Sturza, preşedintele Consiliului de Miniştri, a lui Spiru Haret, ministrul Instrucţiunii Publice şi a episcopului de Argeş, Gherasie.

După un an, localul era aproape terminat, dar cele două aripi ale noului liceu erau construite numai cu un etaj. Pentru că între timp se schimbase guvernul, în fruntea Ministerului Instrucţiunii se găsea Take Ionescu, căruia directorul Nicolae Dumitrescu îi demonstrează că s-ar face o mare greşeală pentru viitor dacă nu se vor completa cele două aripi cu al doilea etaj şi cu laborator de fizică şi chimie. Propunerea sa a fost acceptată.

Construirea noului liceu s-a executat sub conducerea arhitectului Băicoianu, constructor fiind Zaharia, în tovărăşia lui Costache Dumitrescu şi Catzianu.

Procesul-verbal de recepţie a construcţiei datează din 26 octombrie 1899 şi este semnat de directorul N. G. Dumitrescu, iar din partea constructorilor de către conducătorul lucrării, Catzianu.

La inaugurarea frumosului imobil au luat parte inspectorul general Miculescu, prefectul judeţului I. Comăneanu şi primarul Hagiescu, precum şi întregul corp profesoral, foarte mulţi cetăţeni ai oraşului, părinţi şi elevi.

În timpul conducerii sale ca director, Nicolae Dumitrescu a aprobat înfiinţarea societăţii „Junimea" (1897) de către elevii cursului superior. Printre semnatarii cererii se găsea şi Ion Minulescu, atunci elev în clasa a VI-a. Şedinţele societăţii se ţineau sîmbăta după-amiază în sala bibliotecii sau în amfiteatru, sub îndrumarea unui profesor de partea literară care avea obligaţia să participe la desfăşurarea programului, dar sub conducerea unui comitet format din elevi.

De asemenea, tot în calitatea sa de director, a deschis ateneul liceului, în ianuarie 1898. Se stabilise un program al conferinţelor publice, ilustrate de personalităţi ca : Gr. Tocilescu, Vasile Ureche, Nicolae Iorga etc.

Biblioteca liceului îşi sporeşte numărul de cărţi prin donaţia lui G. Ionescu-Gion şi a lui Italin A. Vericeanu. Cu cei 5 000 lei donaţi de acesta din urmă, profesorul Nicolae I. Apostolescu a cumpărat de la Paris cărţile de literatură străină, de filozofie etc., toate în limba franceză. Biblioteca a fost pusă sub conducerea lui N. I. Apostolescu, cel care avea şi sarcina de secretar al comitetului pentru ridicarea bustului lui G. Ionescu-Gion, ca omagiu pentru donarea bibliotecii sale, liceului.

Nicolae Dumitrescu face cunoscută programa cursurilor de vacanță organizate de societatea *„Alliance française“* din Paris, prin care se oferea profesorilor posibilitatea de a face călătorii de studii în Franța „în cunoașterea limbii, literaturii, artelor și instituțiilor franceze“.

Tot în timpul directoratului său și-au făcut studiile la liceul din Pitești elevi care mai tîrziu au devenit personalități literare, științifice, ca de exemplu poetul Ion Minulescu, criticul Ion Trivale (Netzler Iosif), geograful George Vâlsan, doctorul George Ulieru, rectorul Ion Angelescu, în timpul căruia s-a construit vechiul local al Academiei de științe economice din București, pictorul Rudolf Schweitzer-Cumpăna, profesorul universitar Virgil Tempeanu, poetul Ion Barbu (matematicianul Dan Barbilian) etc.

Elevii liceului participă la concursurile organizate de „Tinerimea română“ și obțin rezultate remarcabile. Numai în anul 1898 sînt premiați 7 elevi la un astfel de concurs. La distribuirea premiilor, care s-a făcut în prezența ministerului Instrucțiunii Publice la Ateneul Român, cu ocazia celei de a 21-a aniversări a „Tinerimii Române“ (fondată în 1877) este invitat și directorul Nicolae G. Dumitrescu și colegii săi de cancelarie.

Foarte receptiv la nevoile altor școli, N.G. Dumitrescu trimite, în anul 1899, Școalei normale din Cîmpulung-Muscel, următorul mobilier : 50 pupitre, 2 table, 2 catedre, 2 scaune, patru catedre, un dulap pentru arhivă, una masă pentru cancelarie și 3 scaune.

La cererea profesorului H. Iliescu, directorul Școlii nr. 3 din Pitești, pune la dispoziția acestuia o sală de clasă pentru a ține cursurile teoretice elevilor înscriși în Școala de meserii înființată de dînsul. De asemenea, pune la dispoziția societății de gimnastică „Aquila“ sala de gimnastică a liceului. A fost președintele Societății corale „Armonia“ din Pitești.

În afară de activitatea didactică, Nicolae G. Dumitrescu a realizat acțiuni de mare importanță pentru orașul Pitești, ca, de exemplu, construirea uzinei de apă de la Gropeni, după proiectul hidrologului Lyndley, a Teatrului Comunal — azi Teatrul de Stat „A. Davila“ — și a fost unul dintre întemeietorii Societății de Electricitate din Pitești, singura societate cu capital pur românesc de pe atunci. Prin petiția înregistrată la nr. 1 650/1912, donează Primăriei suma de lei 1 964,25 pentru construirea localului teatrului și al băilor. Pentru aceasta i se adresează mulțumiri scrise.

În 1927—1928, ultimul său an de activitate, cînd eram în clasa I a liceului, am avut norocul să-i fiu elev. Înțelesesem încă de atunci superioritatea pregătirii sale de specialitate și frumusețea morală a unui adevărat om.

Și-a mai purtat, de atunci, încă douăzeci de ani, silueta sa scundă și uscățivă de intelectual distins, pe străzile orașului, în respectul unanim al elevilor și cetățenilor piteșteni, care-i vor păstra o pioasă amintire.

După o rodnică activitate, s-a stins din viață la o vîrstă de patriarh — 91 de ani — în 1948, în casa sa din fața Teatrului, ridicată, după propriile sale mărturii, pe locul unde au existat casele în care locuia Nicolae Bălcescu cînd venea la Pitești.

IOAN PĂIŞ

În istorie există cazuri care au devenit celebre datorită unui singur fapt, unei singure întîmplări.

La Liceul N. Bălcescu din Piteşti a funcţionat, ca profesor de matematici, între anii 1869—1901, Ioan Păiş, unul dintre profesorii cu care începe istoria acestui vechi aşezămînt de învăţămînt şi cultură.

Bun pedagog şi priceput în specialitate, Ioan Păiş a făcut adevărată epocă prin activitatea sa de convins antiregalist, duşman neîmpăcat al monarhiei hohenzollerniene din ţara noastră.

Ne găsim în anul 1873, cînd tînărul nostru matematician, de abia intrat de cîţiva ani în învăţămînt, se declara, în plină cancelarie profesorală, împotriva lui Carol I.

Faptul este reţinut şi speculat de directorul de atunci al liceului, Constantin I. Ştefănescu. Acesta, probabil pentru a fi pe placul autorităţilor vremii şi pentru a-şi întări scaunul directorial, raportează cazul Ministerului Instrucţiunii Publice.

Iată documentul în cauză, care, de altfel, n-are nevoie de nici un alt comentariu :

168
1873, februarie 2

DOMNULUI MINISTRU AL INSTRUCŢIUNII PUBLICE ŞI AL CULTELOR

Ca adaos la telegrama corpului profesoral din 1 ale curentei, relativ la profesorul I. Păiş, subscrisul cu onoare vă anexez pe lîngă aceasta un prescript-verbal încheiat de consiliul şcolar al acestui gimnaziu în ziua de 28 ianuarie, care şedinţă a fost destinată atît pentru diviziunea obiectelor de studiu ce mai rămăseseră şi la care domnia sa de asemenea s-a opus, cît şi pentru a decide o dată spre conduita domniei sale atît cu societatea, cît şi cu colegii săi, precum şi un alt prescript încheiat de profesori la 10 mai expirat, prin care se constată că domnia sa a insultat în cancelaria gimnaziului augusta persoană a domnitorului [...]

În fine, Domnule Ministru, la orice invitaţiune i-am făcut numitului din parte-mi relativ la zilele onomastice, alegeri electorale etc., domnia sa nu numai că a refuzat, dar încă a declarat categoric că este în contra atît a onorabilului guvern,cît şi a dinastiei. În fine, tot el, după cum se constată prin alăturatul prescript-verbal incheiat, a avut cutezanţa de a se declara că este în contra întemeierii şi întăririi dinastiei şi insultînd chiar cu expresii triviale augusta persoană a suveranului ţării şi a întregii familii domnitoare...".

Director,
C. I. Ştefănescu

Numit director în 1894 (între 6 septembrie şi 1 noiembrie), este repede destituit, probabil tot pentru atitudinea sa antiguvernamentală.

Ceea ce s-a mai petrecut nu ne mai spun alte documente scrise. Ştim doar atît, că profesorul nostru de matematici a rămas la catedră pînă în anul 1901, cînd s-a pensionat, după 32 ani de activitate.

În 1969, cînd autorul acestor rînduri îndeplinea funcţia de director adjunct la acelaşi liceu din Piteşti, am cunoscut, în cabinetul meu, pe fiica temerarului profesor. Era o bătrînă de vreo 80 de ani. Am simţit atunci nu numai fiorii unui trecut de aproape un secol de la cele petrecute, dar am văzut, parcă, şi chipul revoltat al profesorului de matematici, Ioan Păiş.

Numele lui ar fi vrednic să stea alături de al multor republicani ai vremii.

GEORGE ULIERU

Medicul de ţară George Ulieru s-a născut în 1884 la Cîmpulung-Muscel. Este fiul mai mare (din 17 fraţi) al cojocarului Ghiţă Ulieru în casa căruia se găseau destule cărţi, începînd cu *Povestea vorbii* de Anton Pann şi terminînd cu traduceri din clasicii ruşi şi francezi, pe care George Ulieru le-a citit de copil.

Atît şcoala primară, cît şi gimnaziul le-a făcut la Cîmpulung-Muscel. Liceul l-a urmat la Piteşti începînd în anul 1900. Iată cererea de înscriere în clasa a V-a modernă :

21 august 1900

Domnule Director,

Vă rog să binevoiţi a admite înscrierea fiului meu Ulieru G. George, absolvent a patru clase ale Gimnaziului

din Cîmpulung în clasa a V-a a acestui liceu. Actele le voi prezenta la timp.

Primiți, vă rog, asigurarea dosebitei mele considerațiuni.

s.s. G. Ulieru

Domniei Sale
Domnului Director al Liceului din Pitești.

După absolvirea liceului, urmează Facultatea de medicină din București, unde are ca profesori pe Victor Babeș, Toma Ionescu, Gheorghe Marinescu, Ion Cantacuzino și alți savanți de renume mondial.

Avid de cultură, concomitent cu studiul medicinei G. Ulieru audiază cursurile unor profesori cu renume de la alte facultăți, conferințe publice la Ateneul Român, și asistă la întrunirile socialiste, în perioada în care mișcarea muncitorească se regrupa după trădarea „generoșilor".

O puternică influență a exercitat asupra sa dr. Gheorghe Marinescu prin concepția sa materialistă despre lume și viață.

În 1913 George Ulieru și-a susținut teza în doctorat tratînd despre *Operațiunea lui Foerstei în crizele gastrice ale tabesului.*

Deși ar fi putut rămîne în București, ca medic, ia drumul medicului de plasă. „Simt că mă sufoc. Mă cheamă satele, drumurile, apele și munții" — a declarat el profesorului Gheorghe Marinescu.

Pînă în 1943, anul morții sale, va funcționa ca medic de plasă în Dărmănești-Muscel, Boteni-Muscel, Ștefănești-Muscel, Zătreni-Vîlcea, iarăși Ștefănești-Muscel, Andalchioi-Constanța, Schitu-Golești-Muscel, Alexandria-Teleorman, Dragoslavele-Muscel. Autoritățile de stat nemulțumite de lipsa de docilitate și de dîrzenia lui G. Ulieru îl obligau să-și schimbe locul de muncă odată cu schimbarea guvernului.

Începînd cu activitatea din Dărmănești, apoi cu cea din Ștefănești, tînărul medic va cunoaște realitățile sanitare ale satelor noastre bîntuite de pelagră, tuberculoză, gușă sau boli sociale, precum și atitudinea distantă, neomenoasă a unor politicieni care îi vor pricinui multe necazuri.

În timpul primului război mondial, este repartizat la spitalul din Ripiceni, unde dă dovadă de un adevărat devotament față de răniți.

Pentru că nu și-a manifestat atașamentul față de partidul liberal, în 1919 este mutat la Anadalchioi, în județul Constanța.

Iată ce consemnează el în lucrarea sa *Din carnetul unui medic de plasă :*

„Deoarece nu am ținut seama de scrisoarea deputatului guvernamental N.S., din S., de a nu izola la spital doi copii bolnavi de scarlatină ai unui partizan de ai lui, am fost reclamat ministrului că nu-mi fac datoria și că pelagra a luat proporții în plasă din cauza mea. Ministerul a trimis în anchetă pe inspectorul general sanitar dr. Barbete".

Din această cauză a fost mutat la Anadalchioi. În tot timpul cît a funcționat acolo, citea, în orele libere, din opera lui Turgheniev sau a lui Rabindranat Tagore, din care va și traduce. Pămîntului dobrogean îi dedică pagini de adevărată antologie :

Spicuim cîteva citate din *Amintiri,* volum publicat la Constanța în 1921 :

„...Sălbatică stepă dobrogeană, nu-i pe lume loc de uitare și de viață mai adînc ca la sînul tău ! Nu-i cîntare mai mîndră decît cîntarea ta ! (...) Prin cîte locuri am colindat, unele pline de măreție, măreție apăsătoare, cum ar fi prin potecile munților, în vînătorile mele, sau prin regiunele păduroase ale dealurilor, unde mi-am legănat visele și toată copilăria, nici un colț de pămînt nu mi s-a alipit mai mult de suflet ca pămîntul dobrogean. Și totuși, fără să-mi pară curios, nu orice fire se poate alipi de acest pămînt.

«Ce găsești tu pe-aici, m-a întrebat într-o zi un prieten, în acest ținut bătut de vînt și cu fața pămîntului ondulată, în acest colț de lume, în care doar un sărman rege Lear ar mai putea fi încoronat ?» (...) Astăzi sînt al tău, al tău și al meu. Sînt frate cu iarba, cu dropia, cu focul din picioarele și nările cailor, cu tine de-a valma, pămînt dobrogean".

Din toate aceste citate se văd sensibilitatea și capacitatea descriptivă a medicului scriitor, dar și adînca lui dragoste față de stepa dobrogeană, acest străvechi pămînt românesc.

Tot în 1921 publicăm la Constanța și broșura *Marea și e-*

fectele ei binefăcătoare, în care pledează pentru cura marină, astfel :

„Putem compara țărmul mării cu un mare sanatoriu, în care cel intrat este luat în primire de specialiști invizibili, care lucrează asupra lui. Unul îi toarnă în suflet calmul și îi potolește durerile, altul îi pune în inimă entuziasmul și iubirea de viață, altul îi reglează circulația sîngelui, îi împuternicește inima, altul dă bice glandelor lenevite și face ca schimburile celulare să se facă mai repede".

În 1922 publică *Lacul Techirghiol,* în care atrage atenția asupra calităților terapeutice ale apei și nămolului acestui lac.

Timp de un an, 1922—1923, e medic la Schitu-Golești unde are ocazia să cunoască munca deosebit de grea a minerilor.

În anii 1923—1927 G. Ulieru a funcționat ca medic la Alexandria, județul Teleorman. Aceasta este o perioadă importantă pentru contactele pe care le-a stabilit cu mișcarea muncitorească.

În studiul *Orașul Alexandria din punct de vedere igienic,* tipărit în 1924, G. Ulieru denunță incapacitatea și indolența politicienilor burghezi de la conducere.

„Alexandria, cu 18 000 de locuitori, numără 80 de cîrciumi și 9 mari depozite de băuturi spirtoase, pe o porțiune de stradă lungă de 700 de metri ; între cele două școli primare și gimnaziul de fete se aflau 34 de cîrciumi (...) Dacă cercetezi școlile, vezi 80% dintre copii slabi, anemici, cu buzele vinete, fără vlagă, fără vioiciune; mulți suferă de cataruri oculo-nazale, de bronșite, dureri de cap și de stomac".

De aceea în 1925 este reclamat de prefectul de Teleorman către Ministerul Sănătății, că este indisciplinat față de autorități, că întreține „relații cu comuniștii". În urma anchetei, i se dă avertismentul „să evite contactul cu persoane ca cea vizitată în raportul de anchetă".

În 1927, după ce fusese transferat pentru cîteva luni (aprilie-iunie 1926) la Cîmpulung, e din nou reclamat, tot la Alexandria, de primarul orașului. La această anchetă nu i se recunosc nici meritele pe linie sanitară, în schimb anchetatorul subliniază „aluziunile sale malițioase împotriva administrației comunale și a politicienilor locali", pe care le publica în revista *„Rîndunica"* tipărită pe cont propriu în acest oraș.

Campania împotriva sa nu încetează. Pentru că nu fusese sancționat așa cum se așteptau ,autoritățile județene cer insistent îndepărtarea lui G. Ulieru care se afla „sub o strictă supraveghere a siguranței și a poliției pentru activitate particulară, fiind bănuit că este în relațiuni strînse cu organizațiuni ostile ordinei și siguranței statului".

Astfel. G. Ulieru este mutat, la sfîrșitul anului 1927, la Dragoslavele-Muscel.

La Cîmpulung publică volumașul *Răspunderea tăcerii* în care denunță lașitatea față de nedreptățile vechilor regimuri. El spune :

„Zilnic trecem pe lîngă nedreptăți mari care se săvîrșesc în ochii tuturor, pe lîngă abuzuri, pe lîngă fapte care ne fac să roșim ca oameni. Vedem cum se lovește fără milă în cel slab, cum se fură dreptul văduvei, cum se smulge pîinea de la gura celui înfometat, cum se îmbrîncește infirmul de război, cum se alungă și se disprețuiește bătrînul neputincios și sărac, cum se prigonește cel bun și drept, cum se crucifică cel ce luptă pentru adevăr și dreptate... și trecem nepăsători, fără să ne oprim, fără să rostim un cuvînt de sprijin sau de încurajare pentru cel nedreptățit, fără să împedicăm nedreptatea, ca să nu ni se tulbure liniștea și să nu riscăm o iotă din bunurile pe care le avem".

În 1924 publică la Pitești *Puterea nerușinată,* în care se „definește și demască răul esențial al societății românești", astfel :

„Puterea nerușinată este puterea care caută să impună și să cîștige, rezemîndu-se pe forța brută, inconștientă, pe bani sunători sau pe formule goale, mincinoase și ipocrite, neavînd în dosul ei nici o urmă de valoare reală, capabilă de a se transforma în fapte frumoase și utile.

Puterea nerușinată este puterea bogatului fără conștiință care crede că, dacă este bogat materialicește, trebuie ca totul să-i stea la dispoziție, nimic să nu-i stea împotrivă și că are numai drepturi și nici o datorie...

Puterea nerușinată este puterea politicianului de astăzi care își închipuie că, venind la putere, totul îi este permis : a călca legea, a sfida dreptatea, a batjocori și asupri pe cel slab, a minți pretinzînd totuși supunerea și ascultarea".

Acestei „puteri neruşinate" îi opune G. Ulieru forţa creatorilor bunurilor materiale şi spirituale : „În braţele muncitorului şi ale meseriaşului stă puterea care dă viaţă ogoarelor, care taie drumuri, care dă combustibilul, care ţese, care zideşte şi hrăneşte... în mintea gînditorului, puterea care pătrunde tainele firii şi înalţă".

Doctorul literat G. Ulieru şi-a manifestat totdeauna năzuinţa de a fi alături de lupta clasei muncitoare. În primul număr din 1925 al „Rîndunicăi" relatează că, dorind să participe la sărbătorirea lui 1 Mai, se hotărîse să afişeze în Alexandria un poem al lui Tagore în care se aduceau laude celor ce sufereau din partea puternicilor zilei.

...„O soare, înalţă-te peste inimile care sîngerează, ca ele să înflorească în zorii dimineţii, iar torţele orgiilor trufaşe să se prefacă în cenuşă".

Sfătuindu-se cu un prieten, Ulieru a renunţat la afişarea poemului, deoarece „cugetarea fiind prea filozofică, riscă să nu fie înţeleasă". Cu toate acestea, poliţia a confiscat „materialul incendiar".

Deşi „tactica" lui Ulieru era destul de naivă, merită reţinute curajul de a înfrunta politicianismul vremii, precum şi gestul simbolic de solidarizare cu lupta proletariatului.

În apropierea lui Ulieru de mişcarea muncitorească un rol important l-a avut tîmplarul Ilie Marinescu din Alexandria. La moartea acestuia, în 1926, G. Ulieru îi publică necrologul în revista sa „Rîndunica". După ce arată că Marinescu a fost arestat şi maltratat de poliţie pentru convingerile sale politice, G. Ulieru îi face un reuşit portret :

„Un tîmplar inteligent, cinstit, fără vicii, alergînd şi muncind ca o furnică, plin de entuziasm pentru tot ce e frumos şi drept, revoltat pînă la sacrificiul de sine faţă de nedreptăţi şi abuzuri, ori de unde ar fi venit ele".

Fără îndoială că la legăturile cu Ilie Marinescu se referea anchetatorul lui G. Ulieru cînd afirma că e în relaţii cu persoane care nu cadrează cu situaţia sa de medic oficial.

Desigur că sub influenţa acestor elemente muncitoreşti scria G. Ulieru despre „protestele vrednice de admiraţie ale comuniştilor", care pentru el nu erau altceva decît „un semn de vremuri tulburi şi furtunoase care vor aduce mari prefaceri în viaţa noastră socială".

În multe din articolele sale publicate în „Rîndunica", G. Ulieru adresează un adevărat rechizitoriu regimului burghezo-moşieresc. Astfel, în articolul *Vinovaţii,* publicat în 1925, scrie :

„În ţara mea, poporul cel mare trăieşte în întuneric, abrutizat de alcool, înecat în superstiţii, umilit, neauzit în suferinţă, lipsit de soarele binefăcător al culturii şi dătător de viaţă... În ţara mea sifilisul, tuberculoza şi malaria sînt în floare. În ţara mea sînt oraşe şi sate fără lumină şi apă. În ţara mea lemnul, peştele şi lîna, revărsate de Dumnezeu din abundenţă, au ajuns obiecte de lux. În ţara mea bandiţii jubilează, iar oamenii paşnici şi muncitori sînt şicanaţi şi închişi. În ţara mea o parte din funcţionari trăiesc în mizerie sau cerşesc, iar altă parte jefuiesc avutul public şi speculează slujba. În ţara mea cel ce şi-a făcut datoria pe cîmpul de luptă este împăcat numai dacă a pierit, iar dacă mai trăieşte, este părăsit şi uitat. În ţara mea pentru văduvele şi orfanii de război se umblă cu cerşitul. În ţara mea cei ce luptă pentru adevăr şi dreptate sînt urmăriţi şi persecutaţi".

Pamfletul său nu cruţă nici „capetele încoronate". În articolul *Toasturi regale* publicat în *Puterea neruşinată,* satirizează pe rege şi pe regină care făceau împrumuturi în Occident :

„Se zice că Brătianu, neavînd cum să îndrepte situaţia disperată a leului..., s-a adresat suveranilor, cărora le-a surîs propunerea (să plece după împrumuturi externe — n.n.). Maeştrii de ceremonii au apărut ca prin minune, regizorul de asemenea. Discursurile au fost scoase şi ele din cutia lor de catifea... Au depus coroane la cimitire şi la mormîntul eroului necunoscut... A fost o baie de lumină, de adieri, de spumă !.. O singură poză însă le-ar şedea mai bine — cu privirile întoarse şi muşcîndu-şi pumnii, dacă şi-ar spune : «Totul e artificiu, altceva cer valurile clocotitoare şi adînci»".

Mutat la Dragoslavele, G. Ulieru este din nou hîrţuit de autorităţi. În multe din „însemnările" sale denunţă, ca şi altădată, politicianismul, necistea şi lipsa de mijloace pentru îngrijirea sănătăţii poporului.

În broşura *Poveste către săteni,* combate alcoolismul într-o formă cît mai apropiată de înţelegerea oamenilor din popor. „E din cale afară de ruşinos, om în toată firea, să-ţi

pierzi timpul stînd în cîrciumă, cu litruța dinainte, bălmăjind verzi și uscate. E din cale afară de rușinos, făptură cu chip de om, să duhnești a băutură, cu ochii tulburi, să nu știi ce faci și să nu știi ce vorbești. E din calea afară de rușinos să te aștepte acasă nevasta și copiii, în suferință, ca să le aduci pîinea, iar tu să apari în pragul casei înjurînd și amenințînd. E din cale afară de rușinos să umbli după împrumut pe la unii și pe la alții, să-ți vinzi tot ce ai și să dai banii pe băutură. E din cale afară de rușinos să te ții de minciuni, să bîrfești pe socoteala semenului întărîtat de băutură și să ai nimicit simțul răspunderii... E din cale afară de rușinos să ți se încredințeze servicii publice, iar tu să furi avutul public, să săvîrșești nereguli și să faci victime, fiindcă ai fost atins de vițiul băuturii... E din cale afară de rușinos să dai societății copii tîmpiți, cu boala copiilor, povară societății, din pricină că atunci cînd i-ai zămislit erai otrăvit de alcool..."

Ca o formă de luptă împotriva băuturii recomandă organizarea și folosirea plăcută a timpului liber al țăranului.

„Și totuși cît de frumos și de înălțător s-ar putea folosi acest timp! Jocurile s-ar putea face în aer liber, în mijlocul naturii, departe de atmosfera otrăvită a cîrciumii. Pîlcuri de oameni s-ar putea aduna în jurul cîte unuia mai cu carte, care le-ar explica sau le-ar citi diferite învățăminte folositoare. Șezători cu cîntece, jocuri și conferințe s-ar putea înjgheba cît de des, de luminătorii satelor..."

Dorind să ajute pe țărani în păstrarea sănătății, chiar în condițiile lipsei de medicamente, medicul G. Ulieru le oferă sfaturi în broșura *Florile bune de leac,* în care arată virtuțile tămăduitoare ale diferitelor flori și plante, perioada cînd se culeg, modul de conservare, tratamentul cu astfel de plante și flori etc.

Așa cum descrisese stepa dobrogeană, G. Ulieru descrie și frumusețea regiunii de munte în care a trăit ca medic la Dragoslavele.

Cîteva exemple sînt edificatoare, pentru a demonstra capacitatea medicului de a descrie aceste frumuseți.

„Peste văi, peste muscele și peste ape, clopotele turmelor umplu văile de sunete armonioase și de ecouri, care se revarsă în cascade și se pierd pe căi fără urmă... Vîrful Sturul

se înalță tainic, iar ultimele raze de soare se joacă pe el în mii de sclipiri. Totul se scaldă în blîndețe și surîsuri, iar colo pe Pravăț negura văilor se înalță viorie și se umple de vise... Din valea ca o albie a Dragoslavei se vede înălțîndu-se spre miazănoapte masivul puternic și tainic ca un Sfinx — Piatra Craiului. Pe creasta-i cenușie, elementele naturii înseamnă de mii de ani, ca pe o placă, cu geniul și cu neliniștea lor, gînduri de nestrăbătut. Pe ea stau însemnările vîntului, ale ploii, ale zăpezii și ale razelor de soare... Ochii ți se scaldă în spumoasa și recea Dîmbovița, ce strigă speriată printre stîncile fumurii din valea sălbatică a Stoeneștilor spre Cetățuie".

Talentul său scriitoricesc îl putem cunoaște și din volumul *Din carnetul unui medic de plasă,* în care a sintetizat experiența practicii sale medicale în mediul rural. Cartea a fost apreciată de acad. Al. Rosetti : „Toată tragedia administrației sanitare de-a lungul anilor apare descrisă cu litere de foc în carnetul autorului nostru... Carnetul doctorului Ulieru acuză regimul politic trecut și ne deschide ochii asupra căii de urmat pentru a veni, în mod real, în ajutorul populației noastre de la țară".

Lucrarea n-a apărut decît după 23 August 1944 și a fost tradusă în limbile polonă și maghiară.

Medicul George Ulieru s-a stins din viață înainte de a împlini vîrsta de 60 de ani. Este înmormîntat la Cîmpulung-Muscel.

Răzvrătit împotriva stării de lucruri proprii societății din vremea sa, Ulieru a rămas, însă, un izolat, ducînd de unul singur războiul împotriva acestei orînduiri, cu arma pamfletului și a ironiei.

A fost și va rămîne un exemplu de medic și luptător în slujba poporului.

DUMITRU I. GHIMPA

Fiu de țărani din Vîlcea, după terminarea liceului, Dumitru I. Ghimpa a obținut, prin concurs, o bursă la Facultatea de științe fizico-chimice a Universității din București. Aici a fost elevul profesorului Dr. C. Istrati, la cursul de chimie organică, lucrînd în laboratorul acestuia împreună cu profesorul universitar de mai tîrziu, G. G. Longinescu.

După obținerea titlului de licențiat în științele fizico-chimice, a fost reținut în postul de asistent la catedra de chimie organică. Ulterior, în 1901 s-a prezentat la concursul institituit pentru ocuparea unor posturi de profesori secundari de științe fizico-chimice, obținînd postul de profesor titular la Liceul de băieți din Pitești. La această catedră a funcționat permanent începînd din anul 1901 și pînă în 1931, data pensionării sale.

A fost director al acestui liceu în două rînduri, timp de 8 ani, prima oară înaintea primului război mondial, între 1907 și 1911, iar a doua oară între 1916 și 1920.

Ca director aprobă înființarea societății de gimnastică „Aquila" (1910) condusă de profesorul Vasile Mîndru și înzestrează școala cu acvarii, terarii etc., pentru o mai eficientă predare a învățămîntului. A desfășurat o fructuoasă activitate culturală fiind membru fondator și președinte al „Ateneului" din Pitești, unde a ținut diferite conferințe publice. Una din acestea, intitulată *Din istoria diamantului*, a apărut în broșură și s-a vîndut — așa cum se menționează pe copertă — „în folosul laboratorului de fizică și chimie al liceului din Pitești".

Între anii 1921—1929 a fost membru și, un timp, președinte al „Casei de cultură a profesorilor din Pitești", ținind conferințe în sala de festivități a liceului.

În timpul primului război mondial, localul liceului, în care s-a instalat, la 15 august 1916, spitalul Crucii Roșii nr. 58, a fost rechiziționat de trupele germane de ocupație și transformat în spital german. Liceul n-a mai avut unde funcționa: Dumitru Ghimpa a primit în aceste condiții grele sarcina de director al liceului, organizînd deschiderea cursurilor în școala primară „Nicolopol" și în alte localuri închiriate și plătite prin contribuția profesorilor și a părinților.

Ca director al liceului în această perioadă grea, a salvat de la distrugere, prin acțiunea sa personală, înfruntînd rigorile măsurilor luate de ocupanți, materialul și aparatajul laboratorului de fizică și chimie, exponatele muzeului de științele naturale și întreaga arhivă a liceului.

Tot în calitate de director, a interzis elevilor să participe la o paradă a trupelor germane, fapt care i-a atras o serie de percheziții domiciliare și de chemări la comandatura germană a orașului pentru cercetări și declarații, fiind învinuit că plănuiește să fugă din teritoriul vremelnic ocupat, la Iași. Numai încheierea armistițului a împiedicat arestarea sa.

Cu ocazia perchezițiilor făcute i s-a confiscat manuscrisul complet al unui curs de fizică și chimie la care lucrase ani întregi.

Dumitru Ghimpa a ieșit la pensie după o rodnică activitate ca profesor și director al liceului, desfășurată vreme de 30 de ani.

DAN GAVRILIU

Este unul dintre cei mai mari chirurgi pe esofag din lume și un ilustru reprezentant al școlii românești de medicină.

Acest medic de reputație mondială s-a născut la Pitești (copilăria și adolescența și-a petrecut-o pe strada Trivale), ca fiu al directorului liceului de acolo, liceu pe care l-a absolvit în 1933, luînd bacalaureatul cu calificativul „excepțional".

În timpul cursurilor secundare a fost un foarte activ membru al societății „Junimea".

E doctor în medicină și chirurgie al Facultății de medicină din București cu mențiunea *„magna cum laude"*.

A urcat treptele ierarhiei din învățămîntul superior medical fără a i se recunoaște la timp marile merite, mai ales în aplicarea anumitor principii operatorii în chirurgia esofagului, unde ilustrul medic de origine piteșteană a pus la punct o metodă originală ce-i poartă numele.

La formarea de medic de reputație mondială a contribuit școala românească de medicină, știința maeștrilor Amza Jianu și Teodor Firică, cărora le-a dedicat studiile sale. După cum recunoaște, el n-ar fi fost niciodată ceea ce este numai

după stadiul vienez la clinica profesorului Finsterer, fără cunoștințele dobîndite de la înaintașii săi din țară.

Faima sa de mare chirurg pe esofag a trecut de mult hotarele țării noastre contribuind, astfel, la creșterea prestigiului ei în fața opiniei științifice mondiale. Într-adevăr, medici și profesori de chirurgie din întreaga lume s-au deplasat la București numai ca să-l vadă pe doctorul Dan Gavriliu operînd. Astfel și-a atras admirația din partea unor personalități în materie ca profesorii Noël Maillard din Paris, Puig la Calle din Barcelona, H. Eliss de la Spitalul Wesminster din Londra, Ev. Uglov din Leningrad, H. J. Heimlich din Chicago, René Megevand din Geneva, Carlos Repetto din Buenos Aires etc.

De asemenea, a fost invitat în străinătate, la Paris și la Roma, să facă operații pe esofag în urma cărora i s-au adus elogii din partea unor celebrități ale chirurgiei mondiale, ca Jean Louis Lortat-Jacob sau Pietro Valdoni.

Doctorul Dan Gavriliu a continuat să opereze și să comunice rezultatele muncii sale la diferite congrese sau reuniuni medicale internaționale de la Moscova, Paris, Viena, Tokio, Copenhaga. Roma, făcînd cunoscute, în toată lumea, nu numai talentul și priceperea sa, ci și renumele școlii medicale românești. Așa se explică și prezența sa în numeroasele tratate de specialitate din străinătate, dintre care amintim : *The Craft of Surgery, Chirurgia delle stenosi cicatriziali dell'esofago, Nouveau traite de technique chirurgicale.*

Acest reputat medic român este și inventatorul unui instrumentar necesar operațiunilor întreprinse de el. Aceste instrumente gîndite de el au fost brevetate ca invenții de valoare. Amintim cîteva din aceste invenții: *Metodă și instrumentar de înlocuire a esofagului la om,* brevetat în 1968; *Aparat pentru debitmetrie coledociană sub presiune controlată,* brevetat în 1969; *Trusă de catetere pentru sfincteropapilotomie,* brevetat în 1972.

Doctorul Dan Gavriliu este membru fondator al Societății internaționale de chirurgie, Bruxelles, membru la Società di Chirurgia Romana, Academia Medica di Italia, Association Française de Chirurgie, Paris, în Colegiul internațional de chirurgie digestivă, membru onorific al Asociației Panamericane de schimburi universitare etc.

Tot el a propus înființarea unui Centru metodologic internațional, la care chirurgi și studenți din întreaga lume ar putea asista la operațiile efectuate pe esofag după „metoda Gavriliu"

Cu oamenii orașului său natal a menținut un permanent contact și le-a venit totdeauna în ajutor, ca medic și ca om.

Majoritatea lucrărilor prezintă considerațiuni și contribuții la terapeutica chirurgicală a bolilor esofagiene : stenoze esofagiene postcaustice, cancerul esofagian, achalasia cardiei, diverticuli esofagieni, esofagita peptică și refluxul gastro-esofagian, tratate cu procedee personale și îmbunătățite cu o tehnică personală.

Colaborator la manuale, cursuri, tratate și monografii:

— *Urgențe chirurgicale* Ed. I și II 1950 și 1956.
— *Chirurgia esofagului,* Ed. med. 1957.
— *The Craft of Surgery,* Edit. Ph. Cooper and Del Guericio, Boston 1964. Vol. I, pag. 444—445.
— *Procedure for remplacement of the esophagus,* ed. II. 1970.
— *The Minimal Gastrostomy with Peritoneal Cuff,* Boston 1964, vol. I, p. 451.
— *Curs de chirurgie,* 1965.
— *Curs de chirurgie generală și semiologie chirurgicală,* 1969.
— *Patologia esofagului,* 1974.

DAN GAVRILIU

Titluri și lucrări

Extern și intern prin concurs al Spitalului Eforiei Civile București, (1936—1942).
Doctor în medicină și chirurgie al Facultății de Medicină București, 1941 (Magna cum laude).
Medic secundar prin concurs 1943—47 (media 19,56).
Medic primar chirurg, 1948.

Asistent universitar Clinica chirurgicală, 1944.
Doctor în medicină prin echivalare, 1966.
Șef lucrări Clinica chirurgicală C. Davila, 1960.
Șeful Clinicii chirurgicale C. Davila, 1966.
Conferențiar universitar prin concurs, 1969.
Doctor docent, 1971.
Membru al Societății internaționale de chirurgie.
Membru fondator al Colegiului internațional de chirurgie digestivă.
Membru al Comitetului de conducere al Societății de chirurgie 1973, București.
Membru onorific al Asociației Panamericane a schimburilor interuniversitare.
Profesor universitar Clinica C. Davila, 1974.
Membru în numeroase comisii pentru examen de medici primari și specialiști.

Brevete, invenții și inovații :

Metodă și instrumentar pentru înlocuirea esofagului la om.
Trusă de catetere pentru sfincterotomie, papilotomie.
Bisturiu cudat pentru esofag.
Canulă de aspirație cudată pentru operații în profunzime.
Aparat pentru debitmetrie coledociană sub presiune controlată.

Lucrări publicate în țară și străinătate în număr de peste 70, cu teme de chirurgie generală și în special a tubului digestiv.

La acestea se adaugă peste 110 lucrări, comunicate în țară și străinătate, la societăți de chirurgie, congrese și simpozioane.

MARIUS IOSIFESCU

Matematician de mare valoare, Marius Iosifescu s-a născut la 12 august 1936 la Pitești, unde a urmat și cursurile Liceului N. Bălcescu, fiind premiat în fiecare clasă. Și-a continuat studiile superioare la Facultatea de matematică a Universității din București, pe care a absolvit-o în anul 1959.

Încă de elev și-a dovedit aptitudinile de matematician prin succesele obținute la olimpiadele de matematică.

La numai cîțiva ani de la susținerea examenului de stat, în 1963 obține titlul de doctor în matematici, iar în 1969, adică la vîrsta de 33 de ani, titlul de doctor docent în științe.

În prezent îndeplinește funcția de șef de secție la Centrul de statistică matematică al Academiei R.S.R.

Pe baza unei foarte temeinice pregătiri, Marius Iosifescu **a publicat, pînă în prezent**, 6 cărți de specialitate și peste 60 de lucrări originale, foarte multe dintre ele traduse în mai multe limbi străine, după cum se vede din lista anexată.

De asemenea, a ținut conferințe de specialitate de mare valoare științifică la Universitatea din Moscova, Praga, Wroclav, Viena, Cambridge, Sheffield, Londra, Oxford, Paris, Budapesta etc.

Pentru înalta ținută științifică a lucrărilor sale a primit premiul „Gheorghe Lazăr" al Academiei Române pe anul 1963 pentru lucrarea *Sluceainîe sistemî s polnîmi sviaziami s proizvolnîm mnojestvom sostoianii,* iar în 1968 același premiu pentru cartea *Procese stochastice și aplicații în biologie și medicină* (în colaborare cu P. Tăutu), 345 pag., Ed. Acad. R.S.R., București, 1968.

Pentru aceleași merite a fost ales membru al Institutului Internațional de Statistică, în noiembrie 1970 și Overseas Fellew al lui Churchill College, Cambridge, Anglia.

Lucrările sale sînt consacrate teoriei funcțiilor de variabilă reală și teoriei probabilităților.

Lucrările de teoria funcțiilor de variabilă reală abordează probleme în legătură cu mulțimile de nivel ale funcțiilor reale de o variabilă reală și cu funcțiile derivate.

Cea mai importantă contribuție este o metodă generală de studiere a proprietăților diferențiale ale funcțiilor reale de o variabilă reală.

Lucrările de teoria probabilităților sînt consacrate lanțurilor cu legături complete, teoriei învățării, programării stochastice, sistemelor aleatoare cu legături complete și variabilelor aleatoare dependente generale.

Matematicianul Marius Iosifescu a introdus și studiat conceptul de sistem aleator cu legături complete care stă în prezent la baza teoriei matematice a învățării. O expunere de sinteză a lucrărilor legate de acest concept a fost făcută în cartea *Random processes and learning* (în colaborare cu R. Theodorescu), 313 pag. Springer Verlag (Grundlehren der math. Wissenschaften, Band 150) Berlin — Heidelberg — New York, 1969.

Studiul intitulat *Stochastic processes and applications in biology and medicine* 2 volumes. Vol. 1 Theory; Vol. 2 Models. Ceditare Springer-Verlag Ed. Acad. R.S.R., Berlin — Heidelberg — New York, este o expunere a posibilităților de modelare pe baza acestor procese a fenomenelor biologice și medicale.

Multe publicații de specialitate din țară și din străinătate au recenzat valoroasele sale lucrări subliniind contribuția originală la dezvoltarea studiului matematicii în aceste domenii.

În prezent, Marius Iosifescu este un adevărat ambasador al școalei matematice românești în capitala Franței, ca profesor asociat la Sorbona.

MARIUS IOSIFESCU
Lista de lucrări științifice

Articole și comunicări :

1. *Asupra unei teoreme a lui A. Marchaud,* Com. Acad. R.P.R., 1956, 6, 1169—1171 ;
2. *Asupra produsului a două derivate,* Com. Acad. R.P.R., 1957, 7, 319—321 ;
3. *Sur les fonctions continues dont les ensembles de niveau sont au plus démombrables,* „Rev. math. pures et appl". 1958, 3, 438—441: *démombrables,* Rev. math pures et appl., 1958, 3, 438—441 ;
4. *Propriétes différentielles des fonctions jouissant de la proprieté de Darboux,* C.R. Acad. Sc. Paris, 1959, 248, 1918—1919 ;
5. *Über die differenzialen Eigenschaften der reellen Funktionen,* „Rev. math. pures et appl". 1959, 4, 457—466 ;

5bis. *Asupra proprietăților diferențiale ale funcțiilor reale de o variabilă reală,* „Studii și cerc. șt. Matematică" Fil. Iași, 1960, 11, 53—62 ;

6. *Über eine Erweiterung eines Sotzen von S. Stoilow,* „Rev. math. pures et appl". 1959, 4, 725—729 ;
7. *Uslovia pri cotorîh proizvedenie dvuh proizvodîh iavliaetsia proizdvodnoi,* „Rev. math. pures et appl". 1959, 4, 641—649 ;
8. *Teorema lui Cebîșev asupra integralelor binome,* GMF, seriaA, 1959, 11(64), 705—718 ;
9. *Asupra comportării asimptotice a lanțurilor cu legături complete,* Com. Acad. R.P.R., 1961, 11, 619—624 ;
10. *O necotorîh lineinîh țepah s polnîmi sviaziami,* „Rev. math. pures et appl". 1961, 6, 167—170 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;

11.-14. *Asupra unor modele pentru învățare* (I—IV), Com. Acad. R.P.R., 1961, 11, 627—630. 825—827 ; 915—919, 1151—1153 (în colaborare cu R. Theorodescu) ;

15. *Asupra entropiei lanțurilor cu legături complete,* Com. Acad. R.P.R., 1961, 11, 821—824 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
16. *Metoda Onicescu de reducere a sistemelor de ecuații liniare,* Com. Acad. R.P.R., 1961, 11, 513—518 (în colaborare cu R. Theodorescu și L. Todor) ;
17. *Sur un problème de P. Sherk concernant la somme des carrés de deux derivées,* „Canad. Math. Bull". 1962, 5, 129—132 (în colaborare cu S. Marcus) ;

18-20. *Lanțuri cu legături complete* (I—III), Com. Acad. R.P.R., 1961, 1451—1453 ; 1962, 12, 295—297, 1103—1106 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;

21. *Asupra programării liniare stochastice,* Com. Acad. R.P.R., 1962, 12, 299—302 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
22. *Some remarks on certain models for learning,* „Revue math. pures et appl", 1962, 7, 425—437 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
23. *Sur la programmation linéaire,* C.R. Acad. Sc. Paris, 1963, 256, 4831—4833 (în colaborare cu R. Theodorescu).

23bis. *Teoria jocurilor și programarea liniară,* „Studii de statistică", 1963, 75—76 (în colaborare cu R. Theodorescu).

24-25. *Modele de învățare cu mulțimi arbitrare de clase de răspunsuri și evenimente auxiliare* (I—II) Com. Acad. R.P.R., 1963, 13, 529—532, 533—534 ;

26. *Lanțuri cu legături complete multiple cu o mulțime arbitrară de stări,* Com. Acad. R.P.R. 1963, 13, 575—578 ;
27. *Proprietăți asimptotice ale lanțurilor cu legături complete cu o mulțime arbitrară de stări,* Com. Acad. R.P.R. 1963, 13, 579—581 ;
28. *Sluceainie sistemî s polnîmi sviaziami s proizvolnîm mnojestvom sostoianii,* „Rev. math. pures et appl", 1963, 8, 611—645, 1964, 9, 91—92 ;
29. *Note sur les joueurs passifs dans un jeu à n personnes avec information complète,* „Mathematica", 1963, 5(28), 195—198 ;
30. *Statistical decisions and linear programming,* C.R. Acad. Bulg. Sc. 1964, 17, 223—226 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
31. *O svoistvah țepei s polnîmi sviazami,* „Ukrainski matematiceskii jurnal", 1964, 16, 93—99 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
32. *On nonstationary chains with complete connections,* „Bull. Soc. Math. de Grèce", N. Série, 1964, 5, 1—10 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
33. *Sur la loi forte des grands nombres pour les systèmes aléatoires*

homogènes à liaisons complètes à un ensemble quelconque d'états, C.R. Acad. Sci. Paris, 1964, 258, 4421—4423 ;
34. *On the Bush-Mosteller stochastic models for learning*, „J. Math. Psychology", 1965, 2, 196—203 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
35. *Aspecte probabilistice şi statistice în programarea liniară*, „Studii de statistică", 1964, 85—86 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
36. *Asupra noţiunii matematice de selecţie*, 1964, „Rev. de Statistică" Anexa la nr. 7) 42—44 (în colaborare cu R. Theodorescu ;
37. *Quelques propriétés asymptotiques des systèmes aléatoires homogènes à liaisons complètes*, „Rev. math. pures. et appl" 1965,, 10, 635—641 ;
38. *Sur les coeficients dits „d'ergodicit-*, C.R. Acad. Sci Paris, 1965, 260, 5678—5680 ;
39. *Sampling entropy for random homogeneous systems with complete connections*, „*Annals of Math. Statist.*" 1965, 36, 1433—1436 ;
40. *Sur l'ergodicité uniforme des chaînes de Markoff variables et multiples*, C.R. Acad. Sci. Paris, 1965, 261, 875—877 ;
41. *Sur l'ergodicite uniforme des systémes aléatoires homogénes à liaisons complètes à un ensemble quelconque d'états*, „Bull. Soc. Sci Math. Phys de R.P.R.", 1965, 9(57), 13—29 ;
43. *Quelques applications des coefficients d'indépendance*, Trans. of the 4-th Prague Conference 1965; pp. 323—332.
44. *Conditions nécessaires et suffisantes pour l'ergodicité uniforme des chaînes de Markoff variables et multiples*, „Revue roum. math. pures et appl." 1966, 11, 325—330 ;
45. *Linear programming under uncertainty*, pp. 133—139, în vol. „Colloquium on applications of mathematics to economics „Budapest, 1963, Akadémiai Kiadó, Budapest, 1965 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
46. *Application des systèmes à liaisons complètes à un problème de réglage*, „Revue roum. math. pures. et appl". 1966, 11, 533—539 (în colaborare cu P. Mandl) ;
47. *On the uniform ergodicity of a class of nonhomogeneous random systems with complete connections*, „Revue roum. math. pures et appl." 1966, 11, 763—772 ;
48. *Some asymptotic properties of the associated system to a random system with complete connections*, „Revue roum. math. pures et appl." 1966, 11, 973—978 ;

49. *Un théorème d'existence pour les chaînes d'ordre infini*, Atti Acad. Naz. Lincei Rend. Cl. Sci Fis. Mat. Nat." XL (1966) Serie VIII, 211—214 ;
50. *La loi du logarithme itéré pour une classe de variables aléatoires dépendantes*, „Teoria veroiatnostei", 1968, 13, 315—325 ;
51. *Citeva consideraţii asupra programării liniare stochastice*, „Studii şi cercetări de cibernetică", 1967, nr. 6, 69—72 (în colaborarecu O. Onicescu) ;
52. *Systémes aléatoires à liaisons complètes à paramètre continu*, „Rev. roum. math. pures. et appl." 1967, 12, 1289—1292 ;
53. *Processus aléatoires à liaisons complètes purement discontinus*, C.R. Acad. Sc. Paris, 1968, 266, A 1159—A 1161 ;
54. *Un problène d'analyse séquentielle pour les systèmes aléatoires à liaisons complètes*, „Rev. roum. math. pures et appl." 1969, 14, 649—652 ;
55. *Sur les chaînes de Markov multiples*. „Bull. Inst. Internat. Statist." 1969, 43(2), 333—335 ;
56. *Bayesian inference in an archaeological problem*, pp. 82—84 în volumul *Mathematics in the Archaeological and Historical Sciences*, Edimburgh Univerity Press, 1971 (în colaborare cu P. Tăutu).
57. *An extension of the reneval equation*. *Z. Wahrscheindlichkeitstheorie*, 1972, 23, 148—152.
58. *On the recent papers on ergodicity in nonhamogeneons Markov chaînes*. „Ann. Math. Statist.".
59. *On multiple Markovian dependence* (lucrare prezentată la a patra conferinţă de Teoria probabilităţilor, Braşov, septembrie 1971).
60. *On Strassen s version of the logleg law for some classes of dependent random variables*. Z. Wahrscheindlichkeitstheorie ;
61. *On finite tail algebras*. Z. Wahrscheindlichkeitstheorie ;
62. *On the application of random systems with complete connections to the theory of f. expansions* (lucrare prezentată la Conferinţa Europeană a statisticienilor, Budapesta, septembrie 1971).
63. *Rezolvarea ecuaţiei de gradul al III-lea*, G.M.F., seria B, 1955, 6, 293—303 ;
64. *Asupra teoriei jocurilor*, G.M.F., seria A, 1971, 13, 505—526 (în colaborare cu Gh. Ciucu şi R. Teodorescu) ;
65. *Probabilităţi*, G.M.F., seria B, 1962, 13, 129—140 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
66. *Elemente de teoria informaţiei*, G.M.F., seria B, 1962, 13, 193—202 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;

67. *Aspecte ale teoriei programării liniare stochastice,* „Probleme economice“, 1962, 15, 125—133 (în colaborare cu R. Theodorescu) ;
68. *Determinarea unei amplasări optime a întreprinderilor industr ale după criterii economice,* „Rev. de statistică“, 1962, 10, 58—65 (în colaborare cu R. Jica, R. Theodorescu, L. Teodor) ;
69. *Ce este teoria jocurilor,* G.M.F., seria B, 1963, 14, 65—80 (în colaborare cu R. Thodorescu) ;
70. *Teoria jocurilor și programarea liniară stochastică* (în volumul *Calculul economic,* Ed. Acad. R.P.R. 1964).

Volume :

1. *Teoria jocurilor* (în colaborare cu Gh. Ciucu și R. Theodorescu) 248 pag. Ed. Tehnică, București 1965 ;
2. *Teoria probabilităților și statistica matematică* (în colaborare cu Gh. Mihoc și R. Theodorescu) 484 pag. Ed. Tehnică, București, 1966 ;
3. *Elemente de teorie a probabilităților și aplicațiile ei* (în colaborare cu Gh. Mihoc și V. Urseanu) 176, pag. Ed. Științifică, București, 1966 ;
4. *Procese stochastice și aplicații în biologie și medicină* (în colaborare cu P. Tăutu), 345 pag., Ed. Acad. R.S.R., București, 1966 ;
5. *Random proceses and learning* (în colaborare cu R. Theodorescu) 313 pag., Springer Verlag (Grundlehren der math. Wissenschaften, Band 150), Berlin — Heidelberg — New York 1969 ;
6. *Stochaistic processes and applications in biology and medicine* 2 volumes. Vol. 1 Theory ; Vol. 2 Models. Coeditare Springer — Varlag Ed. Acad. R.S.R., Berlin — Heidelberg — New York.

Diverse :

1. *Considerații asupra teoriei matematice a învățării* (în colaborare cu P. Tăutu și R. Theodorescu) Rev. de psihologie 1967, 13, 163—177 ;
2. *Matematica și realitatea obiectivă* (în colaborare cu P. Tăutu și Theodorescu) Rev. de filozofie, 1967, 14, 1101—1114 ;
3. *Trei interpretări ale conceptului de probabilitate* (I) în colaborare cu P. Tăutu), Tribuna Școlii, 1971, 1, 5.

NICOLAE P. LEONĂCHESCU

S-a născut la 9 iulie 1934 în comuna Stroiești, județul Argeș. În perioada 1945—1952 a urmat cursurile liceului din Pitești, pe care le-a absolvit cu diplomă de merit.

Între anii 1952—1957 a frecventat cursurile Facultății de instalații și utilaj pentru construcții, secția Instalații, din cadrul Institutului de construcții — București.

În 1968 și-a susuținut teza de doctorat *Contribuție la studiul propagării căldurii prin sol,* teză care conține numeroase formule de calcul originale și 22 de planșe cu experiențe analogice. În domeniul său de specialitate este consultat și solicitat la diverse niveluri, pînă la examene și teze de doctorat.

N. Leonăchescu desfășoară o bogată activitate didactică. În 1957 a fost numit șeful laboratorului de termotehnică de la Institutul de construcții din București.

Începînd din anul 1970 a lucrat ca asistent la Catedra de termotehnică de la Facultatea de instalații și utilaj pentru construcții, fiind apoi avansat șef de lucrări cu sarcini de pre-

dare la disciplina „Termotehnică“, funcție în care a lucrat pînă în 1969, cînd a fost titularizat conferențiar la cursul de Termotehnică, în urma concursului instituit în acest scop ; în această calitate lucrează și astăzi.

La invitația Universității tehnice din Dresda a întreprins o vizită de studii în R.D. Germană în perioada 17 mai—7 iunie 1971, cu care ocazie a stabilit o serie de contacte științifice, recunoscîndu-i-se calitatea cercetărilor efectuate în domeniul propagării căldurii prin sol.

Ca iniginer proiectant șef la Institutul de proiectări în transporturi și telecomunicații, a întocmit proiectele de execuție de la instalațiile termice ale Fabricii de prefabricate Aiud, Oficiile P.T.T.R., Neptun și Olănești, C.S.E.P. Casa Scînteii București etc.

Constatînd carențele standardului de stat STAS 1 907-52 „Calculul pierderilor de căldură“, a propus ca determinarea pierderilor de căldură prin sol să se facă provizoriu după metoda Kissin, pînă se va elabora un nou standard. Pentru aceasta a întocmit dosarul de inovație nr. R.I.—19/1965 (32/229) „Nomogramă pentru calculul pierderilor de căldură prin pardoselile halelor“, acceptat de I.P.T.Tc. și pentru folosirea căreia Oficiul de Stat pentru Standarde a dat o derogare de la STAS 1907-52 pentru o perioadă de un an.

În prezent este expert tehnic în cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie. Lucrează, de asemenea, în calitate de consilier specialist în probleme de termotehnică la Innstitutul Român de Standardizare.

Oficiul de Stat pentru Invenții i-a acordat brevetul nr. 49 285/31 august 1967, pentru invenția cu titlul: *Izolație termică pentru pardoselile încăperilor cu deschidere mare*, Profilul variabil al izolației termice propuse a rezultat din cercetările teoretice originale privind propagarea căldurii prin sol.

În ceea ce privește activitatea științifică, a făcut parte din diverse colective de lucru care au efectuat studii și cercetări legate de specificul fenomenelor de propagare a căldurii sau optimizare a unor structuri sau a unor aparate termice.

În afara tezei de doctorat, mai are 22 comunicări științifice elaborate individual sau în colectiv. O serie de cercetări

se referă la termotehnica construcțiilor, iar altele la optimizarea schimbătoarelor de căldură și a izolațiilor termice cu accent deosebit pe economia de energie.

La prima Conferință națională de transfer de căldură, care s-a desfășurat la Iași în octombrie 1973, a condus secția „Conducția căldurii“, alături de prof. Louis Kaiser din Paris, fiindu-i recunoscută, cu acest prilej, contribuția originală în domeniul propagării căldurii.

Lucrările științifice ale lui N. Leonăchescu sînt apreciate și menționate de autori români și străini. Astfel, în introducerea la tratatul *Instalații de încălzire centrală în ansambluri de clădiri,* apărută în Editura tehnică din București în 1972, colectivul de autori precizează : „Partea privind «calculul necesarului de căldură pentru construcții parțial și total îngropate» a fost elaborată pe baza unei contribuții teoretice originale, de către conf. dr. ing. Leonăchescu Nicolae.

În studiul *Une nouvelle méthode mathématique pour calculer les pertes de chaleur dans les réseaux du chauffage urbain*, dr. M. Janowski de la Institutul politehnic din Varșovia face următoarele aprecieri :

„...Formulele au fost îmbunătățite cu ajutorul relațiilor ilustrînd caracterul cîmpului de căldură în jurul conductelor plasate în sol, considerîndu-l ca un mediu semiinfinit. Aceste formule avînd un caracter mai precis, metodele care le folosesc se pot împărți în 4 grupuri, după cum urmează :

Grupul I, din care face parte și metoda românească, (metoda N. Leonăchescu, n.n.), fiind cea mai reprezentativă, examinează cîmpul termic în sol cu ajutorul analizei trecerii fluxului termic parțial în jurul conturului rectangular al canalului...“

Aprecieri asemănătoare au fost formulate și de alți specialiști străini ca Peter Sternberg din Berlin, L. Kaiser din Paris, Keith Hitchins (S.U.A.) etc.

Aflat în plină forță creatoare, N. Leonăchescu s-a angajat cu curaj și competență în domeniul termotehnicii, fiind în prezent un recunoscut specialist. Ultima sa lucrare, *Termotehnica*, dă în parte măsura puterii sale de creație și sinteză.

Deși de specialitate inginer, N. Leonăchescu se ocupă și cu istoria locală, efectuînd cercetări și publicînd în acest domeniu o valoroasă monografie și cinci studii. Este membru

al Societății de științe istorice, filiala București. În domeniul istoriei Argeșului și în special a localităților de pe valea Vîlsanului are merite deosebite, studiile sale fiind apreciate de Institutul de istorie „Nicolae Iorga“ al Academiei Republicii Socialiste România.

Desfășoară, de asemenea, o bogată activitate de răspîndire a științei și culturii. La inițiativa sa a fost înființată, în anul 1972, Societatea cultural-științifică „Stroiești-Argeș“, al cărei președinte a fost ales.

GHEORGHE MARINESCU

Medicul Gheorghe Marinescu s-a născut în comuna Izvoru, județul Argeș, la 23 martie 1922, într-o familie de origine țărănească.

A urmat, în întregime, Liceul Nicolae Bălcescu din Pitești, între anii 1933—1941. După absolvirea cursurilor secundare, urmează medicina, apoi își pregătește doctoratul pe care îl obține cu calificativul „foarte bine cu laudă“. Concomitent, urmează și Facultatea de drept pe care a absolvit-o cu succes.

În medicină, urmează filiera obișnuită, parcurgînd diferite trepte ale ierarhiei de specialitate la Institutul de medicină și farmacie din București, la Spitalul de boli infecțioase „Victor Babeș“ sau la Institutul de virusologie „Șt. S. Nicolau“ etc.

O dominantă caracteristică a sa este necesitatea de a se perfecționa. În acest scop își continuă studiile de specializare și apoi de perfecționare la Clinica de boli infecțioase a Spitalului Claude-Bernard din Paris, la Institutul Pasteur din Paris, la Institutul pentru studiul poliomielitei și encefalitei

de la Moscova și la Institutul de higienă și microbiologie din Budapesta.

Pe parcursul a 25 de ani de activitate științifică a redactat peste 300 de articole și a publicat patru studii monografice privind limfocitoza infecțioasă, mononucleoza infecțioasă, rubeola și poliomielita.

O serie de lucrări de specialitate sînt citate frecvent în numeroase tratate din străinătate, monografii, teze de doctorat sau în revistele de specialitate din următoarele 16 țări : Anglia, Belgia, Brazilia, Canada, Elveția, Franța, Germania, Grecia, Italia, Mexic, Olanda, Portugalia, Spania, Suedia, U.R.S.S. și U.S.A.

În țara noastră, de asemenea, rezutatele științifice la care a ajuns sînt citate în numeroase studii de specialitate, aproape de 300 de ori.

Multe din articolele sale au apărut în revistele din străinătate, fiind redactate în limbile franceză, rusă, germană, italiană, engleză, cehă ; trei studii monografice au fost editate în limbile rusă, franceză și italiană, avînd prefața unor specialiști de reputație mondială.

Cîteva din aceste lucrări au fost încununate cu distincții și premii atît în țară, cît și în străinătate, astfel :

a) Diploma de inovator a Institutului de medicină și farmacie din București (1954), pentru o micrometodă de aglutinare la rece.

b) Premiul „Victor Babeș" al Academiei R.S.R. (1956), atribuit „profesorului State Drăgănescu și colaboratorilor săi" (printre care și Gh. Marinescu) în problema encefalitelor.

c) Premiul Hadot al Academiei Franceze de Medicină (1963), pentru studiul asupra pneumoniei interstițiale din poliomielită.

d) Premiul Jansen al Academiei Franceze de Medicină (1964), pentru studiul asupra miocarditei din rujeolă.

Doctorul Gheorghe Marinescu a participat la un număr de 12 reuniuni naționale și la 10 reuniuni internaționale (pînă în prezent), unde a prezentat un număr de 77 lucrări de specialitate.

Pentru valoroasa sa activitate a fost cooptat sau ales membru activ, asociat, corespondent sau de onoare a patru

societății academice și al altor 9 societăți medicale de peste graniță, unde și-a adus contribuția ca om de știință ; în 1970 a fost ales membru în consiliul de conducere al Societății internaționale de patologie infecțioasă din Viena ; este membru în comitetul de redacție la o revistă italiană de specialitate ; a participat la numeroase congrese internaționale din Austria, Belgia, Bulgaria, Elveția, Franța, Italia, U.R.S.S. și activează în diferite societăți și instituții române.

Concomitent cu această activitate laborioasă a rămas fidel atît liceului, cît și județului Argeș. În 1966 a participat la sărbătorirea centenarului Liceului „Nicolae Bălcescu", iar în 1971, cu ocazia reînființării societății „Junimea", a fost ales membru de onoare al acesteia. Cu acest prilej, s-a adresat și elevilor care își încearcă talentul în paginile revistei cu același nume, spunîndu-le :

„Motivele de inspirație ale tinerei generații să le constituie, așadar nu aparențele ci *permanențele,* natură în ea însăși, cu modificările aduse de Prometeul modern — *homo supertehnicus* — ; căci exprimarea frumosului cotidian trebuie să aibă, în final, scopul de a delecta pe muncitorul tehnicizat și intelectualizat, la sfîrșitul procesului de creare a bunurilor materiale ori spirituale, odată revenit în sînul familiei. *Primum movens,* al inspirației ar fi așadar, ceea ce natura, viața și societatea ne oferă. Să se ia, deci, modele, exemple, motive educative și de inspirație din tot ce ne oferă existența noastră cotidiană (...). În concluzie, să te încadrezi epocii tale, să-ți condimentezi scrisul cu realitățile vieții contemporane, cu realizările înfăptuite de mîna și mintea omului modern și în același timp să fii tu însuți, în exprimarea frumosului, acesta ar fi îndemnul unui umil profan, spre obținerea cheii succesului în literatură și artă".

Cu talent literar, deși medic, Gheorghe Marinescu este un colaborator permanent al revistei „Junimea", la care trimite poezie și proza, cum este piesa intitulată *Un profesor zeificat,* în care evocă figura unui distins fost profesor al liceului.

Doctorul Gheorghe Marinescu poate fi des întîlnit prin liceul nostru și printre argeșenii care îl stimează ca pe unul dintre cei mai buni fii ai acestor meleaguri.

VITALIE PIETRARU

Un element cu foarte mare perspectivă care s-a dedicat cercetării științifice în domeniul hidrotehnicii este Vitalie Pietraru, doctor-inginer, actualmente conferențiar universitar la catedra de construcții hidrotehnice din Institutul de construcții București, specialist cunoscut în domeniul hidraulicii subterane, și conducător de doctoranzi în această specialitate.

Născut la 23 octombrie 1933, și-a făcut studiile secundare la Liceul „N. Bălcescu" din Pitești, unde a fost premiat în fiecare an. La îndemnul profesorului său de matematică, Ștefan Petrescu, începe să colaboreze la „Gazeta matematică".

La absolvirea liceului în 1951 se clasifică primul din seria sa. Pentru că fusese premiat la mai multe concursuri școlare și pentru activitatea de la „Gazeta matematică", Universitatea din București îl invită să se înscrie la Facultatea de matematică fără a mai da examenul de admitere.

Dar puternicul avînt al economiei, în anii de după război, animă inimile multor tineri spre tehnică și astfel Vitalie

Pietraru renunță să se înscrie la matematici și se înscrie la Facultatea de hidrotehnică din București, pe care o absolvă cu diploma de merit, fiind șef de promoție.

Începe activitatea ca inginer constructor hidrotehnician la Institutul de studii și proiectări energetice din București, unde este încadrat într-un colectiv de proiectare a uzinei hidroelectrice de la Corbeni-Argeș.

În același an a fost încadrat într-un colectiv de proiectare a schemei generale de amenajare hidroenergetică a Dunării, sub conducerea profesorului universitar emerit Dorin Pavel, care prin personalitatea sa a reușit promovarea schemelor propuse încă din 1956, materializate mai tîrziu prin marile lucrări ca cele de la Porțile de Fier.

Calea sa, care avea să-l consacre mai tîrziu ca specialist în hidraulica subterană, l-a dus în mod fericit, mai întîi spre domeniul geotehnicii și fundațiilor. Într-adevăr, a fost asistent la această disciplină din Institutul de construcții, unde a legat o prietenie care se va dovedi de durată cu dr. ing. Eugen Zaharescu, specialist recunoscut în acest domeniu.

Dar numai după un an simte nevoia unei apropieri mai mari de problemele practice și se transferă la Institutul de studii și cercetări hidrotehnice din București, unde avea să lucreze fără întrerupere 11 ani și să se afirme în toată plenitudinea.

Mai întîi, cercetează cauzele surpării și degradării malurilor și pereurilor din porturile Brăila și Galați, fenomene care se manifestau încă de la sfîrșitul secolului trecut și elaborează soluții noi de consolidare. În urma acestor lucrări cărora le-a consacrat mai mulți ani (1958—1963), are ocazia primei afirmări. Într-adevăr, timp de peste 50 de ani, mai mulți specialiști au elaborat soluții și proiecte, dar toate s-au avariat după numai cîțiva ani. Vitalie Pietraru prezintă o soluție extrem de simplă care s-a aplicat din 1963 cu deosebit succes la Galați, unde malul Dunării este astăzi complet stabilizat și amenajat, fiind una din mîndriile gălățenilor.

Începînd cu anul 1956 și mai ales după 1959, Vitalie Pietraru se dedică domeniului hidraulicii subterane, pe atunci un domeniu nou de activitate pentru Institutul de studii și cercetări hidrotehnice din București, și în mare măsură chiar

pentru țara noastră.

A luat parte la organizarea și echiparea laboratorului de infiltrații, a proiectat și realizat echipament pentru analogia electro-hidrodinamică, analogia hidraulică și pentru modelele fizice de hidraulică subterană, activitate de mare importanță care continuă și astăzi și care a dus, în final, la formarea unui nucleu de specialiști în hidraulica subterană.

La Institutul de studii și cercetări hidrotehnice începe să prezinte primele comunicări științifice personale și să publice articole de specialitate. Printre comunicările prezentate în prima perioadă se remarcă *Contribuții la studiul infiltrațiilor nepermanente prin diguri,* prezentată în 1960 la Conferința de hidraulică de la Budapesta, elogiată de profesorul universitar Mosony, cunoscut specialist în hidrotehnică. O altă comunicare, *Aplicarea metodei potențialului fictiv la calculul drenării teritoriilor,* ținută la București, a fost extrem de fructuoasă și adoptată de specialiștii români, iugoslavi, bulgari, la proiectarea drenajelor pe terenurile aflate sub influența lacurilor de acumulare de la Porțile de Fier și Turnu Măgurele-Nicopol. Ca o continuare a acesteia, dezvoltă o metodă de calcul a drenajului în terenuri permeabile cu intercalații, prezentată la Conferința Națională de Mecanică — București, 1965.

Vitalie Pietraru efectuează numeroase studii și cercetări în domeniul infiltrațiilor folosind cu mult succes metoda analogiei electrice, care se utiliza mai de mult în alte țări. A văzut încă de la început avantajele mari ale acestei metode și limitele ei. Se preocupă de găsirea unor metode noi și începe, astfel, folosirea calculatoarelor electronice pentru calculul infiltrațiilor, elaborînd mai multe modele matematice. In acest domeniu prezintă comunicări la o seziune științifică la București, în 1964, și la un Simpozion UNESCO la Tucson (S.U.A.), în 1968. Astăzi mai mulți tineri se specializează în acest domeniu și continuă cercetările cu din ce în ce mai bune rezultate. Aceste cercetări aveau să-i deschidă mai tîrziu calea spre studii de amploare, cum au fost acelea ale resurselor de apă subterană din Sahara.

În anul 1963 a fost invitat în colectivul de proiectare pentru apărarea terenurilor agricole, industriale și orășenești

din zona lacului creat de barajul Porțile de Fier, unde lucrează, împreună cu specialiști români și iugoslavi pînă la terminarea lucrărilor.

De asemenea, la cererea Institutului de studii și cercetări hidroenergetice din București, în perioada 1965—1967, elaborează, împreună cu colaboratorii săi de la Institutul de cercetări hidrotehnice, studiile de infiltrații sub barajul, clădirea centralei hidroelectrice și sub ecluza de la Porțile de Fier. Aceste studii s-au realizat cu ajutorul modelelor electroanalogice și au dus la determinarea subpresiunilor care joacă un rol extrem de important în echilibrul și stabilitatea construcțiilor hidrotehnice. Rezultatele acestor studii, alături de ale altor cercetători, au fost publicate într-un volum intitulat *Studii de hidraulică pentru sistemul hidroenergetic și de navigație Porțile de Fier,* apărut în anul 1971, simultan la București și Belgrad.

În anii 1968—1969 a întocmit, la cererea Institutului de proiectări de căi ferate, un studiu privind solicitările hidraulice ale zidurilor de sprijin ale liniei noi de cale ferată din zona Porțile de Fier.

În perioada 1961—1966 se specializează ca doctorand sub îndrumarea academicianului Cristea Mateescu și în anul 1966 susține teza *Stabilitatea digurilor la infiltrații,* obținînd titlul de doctor-inginer.

Începînd cu anul 1964 reia activitatea didactică în calitate de asistent universitar, la catedra de hidraulică și construcții hidrotehnice din Institutul de construcții, iar în 1968 trece definitiv în învățămînt, mai întîi în funcția de șef de lucrări și din 1969 în funcția de conferențiar, unde lucrează și în prezent.

Predă disciplinele de specialitate *Hidrotehnica agricolă* și *Cercetarea operațională* și continuă și în cadrul catedrei cercetările în domeniul hidraulicii subterane.

În anul 1970 a publicat la editura „Ceres“ lucrarea *Calculul infiltrațiilor,* lucrare foarte bine primită în rîndul specialiștilor și al celor care se specializează în acest domeniu. **Calculul infiltrațiilor** este o lucrare de sinteză în care, în puține cuvinte, autorul reușește să prezinte problemele esențiale ale calcului infiltrațiilor. Lucrarea are un pregnant

caracter original și o ținută științifică de nivel înalt. Această lucrare poate fi considerată o încununare a zece ani de activitate de cercetare teoretică și practică.

Lucrarea s-a bucurat de aprecieri favorabile și în străinătate, ca de exemplu din partea profesorului Paul Lévêque de la Universitatea din Bordeaux (Franța), care scrie printre altele: „Țin să vă felicit pentru ținuta științifică și tehnică a acestei lucrări care ne-a adus servicii încă din primele zile. O astfel de lucrare lipsea în literatura internațională a infiltrațiilor și în mod cu totul fericit lucrarea dv. vine să completeze această carență". Profesorul N. M. Dehousse de la Universitatea din Liège (Belgia) scrie: „Vă mulțumesc pentru atenția dv. și vă felicit pentru calitatea acestui tratat care va aduce mari servicii prin caracterul său constructiv". În fine, profesorul Georges Schneebeli din Paris, autorul unei remarcabile cărți de hidraulică subterană scrie: „Eu am parcurs-o cu toată dificultatea, datorată necunoașterii limbii române, și am constat că este nu numai foarte «la zi», dar și foarte utilizabilă în practică".

În anul 1970 Vitalie Pietraru reușește să ocupe prin concurs, un post de expert al UNESCO în specialitatea hidrodinamică, avînd sarcina de a participa la elaborarea unui amplu studiu privind rezervele de apă subterană din Sahara.

În această calitate a trăit și studiat mai mult de un an în Sahara, avînd de suportat condițiile climatice bine cunoscute ale zonelor de deșert.

Zona studiată cuprinde circa 800 000 km², iar studiul s-a realizat cu sprijinul material al Programului Națiunilor Unite pentru dezvoltare (PNUD). Scopul studiului a fost evaluarea resurselor de apă subterană cu considerarea tuturor factorilor naturali, dîndu-se o importanță specială problemelor sociale și economice. Instrumentul principal de studiu a fost modelul matematic.

Studiul a stabilit că Sahara nordică dispune de rezerve foarte importante de apă subterană, ale căror limite, pentru nivelul de dezvoltare previzibil pînă în anul 2000, sînt nu cantitățile de apă, ci sumele foarte însemnate ce vor trebui investite pentru captarea și punerea apei în valoare.

Un astfel de studiu a fost o operă colectivă și Vitalie Pietraru își amintește de perfecta colaborare între experți și consultanți și are plăcerea să menționeze pe colegii de lucru și prietenii Philippe Pallas (directorul proiectului), Marc Simonot, Hugo Schoute și François Bel (hidrogeologie), Daniel Huault (economist), André Lagarde, Blanc, Barada Pierre Ungemach (modele matematice), precum și pe Ridha Rouatbi și Dahbi Ben Salah (Tunisia) și Boumaza (Algeria), și pe prietenii mai vechi Mladen Boreli și Milan Vuković.

Încheind cu mare succes această misiune, se întoarce în țară unde își reia activitatea didactică, pe care o îmbină cu cercetarea și proiectarea.

În bilanțul activității sale se înscriu, pînă în 1975, 54 lucrări de cercetare și proiectare, 40 comunicări științifice și 36 lucrări publicate.

Pentru activitatea sa științifică și obștească a fost distins cu medalia „Meritul științific" și de două ori cu premiul I ISCH pentru lucrări de cercetare.

DAN TEODORESCU

S-a născut în anul 1928, în comuna Stroiești-Argeș.

A urmat cursurile liceului din Pitești, pe care le-a absolvit în anul 1947.

Cursurile superioare le-a făcut la Politehnica din București, Facultatea de electrotehnică, obținînd titlul de inginer electrotehnic în 1951.

Din 1955 a lucrat neîntrerupt la uzina „Electromotor" din Timișoara unde a desfășurat o prodigioasă activitate de cercetare. Între timp și-a pregătit doctoratul, pe care l-a susținut în 1965, dată care coincide cu intrarea sa în învățămîntul superior, la Institutul politehnic din Timișoara, unde, în 1967, a fost numit conferențiar.

Pentru a da viață ideilor sale în materie de cercetare științifică, Dan Teodorescu a preferat postul de conducător al grupului de cercetare de la uzina „Electromotor", în locul celui de director la Institutul de proiectări în automatică din București, oferit în anul 1968.

Activitatea sa de cercetare s-a axat pe două direcții principale și anume, electrotehnica industrială și automatica. Rezultatul acestor cercetări științifice s-a concretizat în elaborarea unor noi clase de elemente pentru sistemele automate, care îndeplinesc simultan mai multe funcții în sistem (multifuncționale). În urma unor stăruitoare cercetări științifice, Dan Teodorescu a inventat Mașina electronică de echilibrat pentru care a primit Premiul de Stat pe anul 1957, apoi Convertorul amplificator electromecanic, distins cu Marea medalie de aur de la Viena, în 1968, și brevetat în S.U.A., Elveția, Anglia, R.F.G., Japonia etc. De asemenea, a inventat Servomotorul ferorezonant, brevetat în Elveția, Anglia, S.U.A., R.F.G., Japonia, distins cu medalia de argint la Oberhausen, (R.F.G.), în 1970. Pentru invenția Motorul autoreductor a primit Medalia de aur de la Köln, în 1972.

Inventatorul român a fost invitat să conferențieze despre lucrările sale la universitățile din Cambridge, Paris, Lille etc. și a fost cooptat în diferite organisme internaționale sau în juriile expozițiilor de invenții (Köln). La catedră, începînd cu 1967 a predat cursul de automatizări de la Facultatea de electrotehnică în calitate de conferențiar și are o serie de preocupări teoretice care s-au suprapus celor aplicative. Rezultatul lor este o nouă *Teorie a sistemelor neliniare* printr-o metodă generală, problemă pe care autori de prestigiu, ca Gibson, o credeau de nesoluționat.

Dan Teodorescu deține peste *50 de brevete de invenții*, recunoscute în mai multe țări.

Numeroși oameni de știință ca Gibson, Oakland University U.S.A. ; prof. Higgins, University of Madison ; prof. Siljak, University of Santa Clara, California, U.S.A., etc., i-au apreciat elogios lucrările și cercetările sale în domeniul electrotehnic și al automatizării și îl citează în lucrările de specialitate.

Valoroasele lucrări ale savantului argeșean sînt rodul unei munci continue și al unei superioare concepții despre muncă. Mai sensibil decît la recunoașterile oficiale ale meritelor sale științifice, rămîne Dan Teodorescu la satisfacțiile pe care le încearcă cei cu care trăiește și muncește în uzină.

Fără atmosfera favorabilă din uzina „Electromotor" și fără ajutorul colaboratorilor săi, multe dintre invențiile sale n-ar fi prins viață, mărturisește inventatorul. În cele 5 brevete referitoare la servomotorul ferorezonant, care în 1973 a reprezentat pentru „Electromotor" o economie de peste 10 milioane de lei valută — eficiență elocventă care nu mai are nevoie de comentarii — *drumul de la ideea la produsul industrial se* datorește și muncitorilor și cercetătorilor, multora dintre cadrele tehnice ale uzinei.

La „Electromotor" a luat naștere noua secție de mașini electronice de echilibrat, pe baza unui număr de 10 brevete ale sale. Ca eficiență în producție, aceasta înseamnă evitarea unor importuri costisitoare *și crearea unei ramuri noi de export de produse* cu conținut înalt de inteligență și conținut redus de materiale.

Toate acestea sînt posibile pentru că, după concepția sa, inventatorul este un „neliniștit", unul care nu se împacă, ci este totdeauna în frondă față de ceea ce este tehnic constituit, unul care simte atracție irezistibilă pentru domeniul imposibilului.

Iubitor de frumos, Dan Teodorescu este deseori prezent în sălile Filarmonicii timișorene și ale Naționalului. El declară : „Căutările poetului și ale muzicianului nu sînt atît de îndepărtate de cele ale inventatorului, cum ar putea să pară, și oricum sînt pline de învățăminte pentru acesta. De aceea mi-aș permite chiar să spun (parafrazînd un adagiu latin referitor la versurile scrise de «băutorii de apă») că nu am încredere în creația inventatorilor care nu sînt sensibili în fața actului de cultură".

Este încă o latură a personalității savantului inventator, care a făcut cunoscute, pe toate meridianele lumii, rezultatele strălucite ale tehnicii românești în anii construcției socialiste.

Medalie obținută de Dan Teodorescu

LISTA BREVETELOR PUBLICATE
(Oficiul de stat pentru invenții)

1. Mașină de echilibrare dinamică cu cadrul electric, 1959. Invenție distinsă cu Premiul de Stat 1959.
2. Aparat pentru controlul spirelor în sc. circuit, 1966.
3. Mașină electronică de echilibrat cu dublă compensare a cupelor reziduale, 1961.
4. Metodă și aparate pentru determinarea defectelor de turnare în barele rotoarelor în sc. circuit, 1964.
5. Metodă și instalație de calibrare a aparatelor pt. determinarea defectelor în barele rotoarelor în scurt circuit, 1964.
6. Servomotor amplificator cu comanda în curent alternativ, 1967.
7. Servomotor amplificator cu spiră în scurt circuit, 1966.
8. Servomotor amplificator cu amplificare în două trepte, 1966.
9. Mașină de echilibrat cu antrenare directă (fără cuplaj mecanic cu rot. dezechilibrat), 1960.
10. Aparat electronic pentru determinarea defectelor la barele rotoarelor motoarelor asincrone, 1967.
11. Mașină electronică de echilibrat rotoare foarte mici, 1958.
12. Procedeu și aparat electronic portativ pentru echilibrarea rot. mari, 1958.
13. Instalație de stabilizare a tensiunii, 1967.
14. Sistem de reglare automată fără contacte mobile, 1967.
15. Analizator electrooptic pasiv și procedeu de sortarea rulmenților după zgomot, 1966.
16. Regulator de temperatură pentru cuptoare cu elemente de încălzire rezistive, 1967.
17. Motor asincron cu turație ridicată alimentat la frecvența rețelei cu circuit magnetic asimetric, 1967.
18. Amplificator sincron cu cuplu pentru telecomenzi, 1967.
19. Motor asincron cu turație ridicată alimentat la frecvența rețelei cu bobină cu cuadratură, 1967.
20. Convertor amplificator electromecanic, 1967. Brevetată în Elveția, S.U.A., Anglia, R.F.G., Japonia. Invenție distinsă cu Marea medalie de aur — Viena 1968.
21. Motor asincron cu turație ridicată alimentat la frecvența rețelei, 1967.

22. Convertor amplificator fără armătură, 1968.
23. Servomotor ferorezonant, 1967. Brevetată în Elveția, Anglia, S.U.A., R.F.G., Japonia. Invenție distinsă cu medalia de argint — Oberhausen, R.F.G., 1970.
24. Motor asincron cu turație ridicată alimentat la frecvența ind. avînd bobine repartizate, 1967.
25. Servomotor ferorezonant monofazat, 1968.
26. Servomotor ferorezonant cu autosaturație, 1967. Brevetată în S.U.A., Japonia, Anglia, R.F.G.
27. Servomotor ferorezonant cu reacție internă, 1969.
28. Generator de înaltă frecvență magneto-ionic, 1964.
29. Traducător electronic.
30. Procedeu și instalație electronică pentru măsurarea posturilor de dilatație, 1966.
31. Traducător cu cuplu dezechilbrant, 1966.
32. Mutator cu contact lichid, 1966.
33. Generator de c.c. de înaltă tensiune cu sursă de ioni, 1967.
34. Convertor amplificator cu armătură secționată, 1967.
35. Aparat electronic pentru controlul numărului de spire în bobine, 1966.
36. Mașină electronică de echilibrat cu determinare simultană a parametrilor dezechilibrului. Brevetată în S.U.A., R.F.G., Anglia, Elveția, Austria, Japonia, Suedia.
37. Convertor amplificator cu ferorezonanță, 1967.

LUCRĂRI ȘTIINȚIFICE PUBLICATE ÎN STRĂINĂTATE

1. *Analyse du régime dynamique du servomoteur amplificateur.* „Rev. Gen. de l'Electr". (Paris) nr. 5/1965.
2. *Analisis of the amplifier servomotor by a grapheanalytical method.* „Procedings IEE" (London), nr. 6 1967.
3. *Untersuchungen über einem Verstärker-Stellmotor.* „ETTZ Elektrotechn. Zeitscrift" (A), nr. 13 1967.
4. *Le régme de démarrage du servomoteur ferrorésonnant.* „Rev. Gen. de l'Electr". (Paris), nr. 4/1968.
5. *Ferroresonnant servomotor.* „Proceedings IEE" (London), nr. 6/1968.
6. *Girotron supravleaemi setkami.* „Electricestve" (Moskwa), nr. 7/1960.

Medalie obținută de Dan Teodorescu

7. *Novîi sposob opredelenia liteinîh defektov sterjnei korotkozawknutîs rotorov.* „Vestnik Electropromîslennesti". nr. 7/1963.

8. *Novîi ispilnitelnîi dvigateli nebolsoi meșnesti.* „Electricestvo". nr. 8/1964.

9. *Die industrielle Bestimmung von Fehlern in Käfigläufern mit Hilfe eines electronichen Defektoskeps.* „Elektrotehnik und Maschinenbau" (Wien), nr. 10, 1976. (În colaborare cu T. Wächter).

10. *Ein neues lelektronisches Gerät zur Untersuchung von Käfigläufern auf Herstellungsfehler.* „Archiw für Technisches Messen", nr. 7/1967. (În colaborare cu T. Wächter).

11. *Le contróle des spires courtcircuitées dans les bobinages rotoriques et statoriques des micromachines electroniques.* Mesures, Régulation, Automatisme". (Paris), nr. 7/8 1967. (În colaborare cu I. Babuția).

12. *Beitrag zum Analytichen Verfahren des equivalenten Steuerluftspaltes.* „Archiw für Elektrotechnik AfE", H. 5 1960.

13. *Le régime de démarrage du servomoteur-ferroresonnant.* „Revue Générale de l'Electricite" (Paris), nr. 4/1968.

14. *Etude d'un nouvel enregistreur électrique* „Revue Générale de l'Electricité", nr. 10/1969.

15. *Abtastregelsysteme mit Feroresonanz-Stellmotor.* „Automatik" (Hamburg), nr. 4/1969.

16. *Verstärkerlese P. Regler mit Eingang.* „Automatika, nr. 11. 1969.

17. *Einführung in die nichtlineare Regelungstechnik Gundlegende Nichtlinearitäten.* „Automatik", nr. 1/1970.

18. *Einführung in die nichtlineare Regelungstechnik Graphosche Methode zur Analyse nichtlinearer Regelsysteme.* „Automatik", nr. 2/1970.

19. *Einführung in die nichtlineare Regelungstechnik.* Methode der *Phasenebene.* „Automatik" (Hamburg), nr. 4/1970.

20. *Einführung in die nichtlineare Regelungstechnik Methode der Beschreibungsfunktion.* „Automatik", nr. 6/1970.

21. *Ein neues verstärker und hontaktloses.* Registriergerät. . „Archiw für Technisches Messen" (München), nr. 11/1969.

22. *Neue Untersuchungen über die verstärkerlosen Linienschreiber.* Archiw für Technisches Messen", nr. 4/1970.

23. *Ein neuer verstärkerloser Messgerätregler mit Amplikon.* „Archiw für Technisches Messen", nr. 5/1971.
24. *Der Ferrosesonanz-Stellmotor mit zweistufiger Verstärkung.* „Elektrotechnik u. Maschinenbau" (Wien), nr. 11/1968.
25. *Describing function series a new means for nonlinear control system analysis.* „Proceedings IEE", nr. 11/1970.
26. *Beschreibungsfunktionen von Regelsystem mit Nichtlinearitäten, dargestellt durch harmonische u. hyperbolische Funktionen.* „Regelungstehnik" (München), nr. 1/1971.
27. *Berechnung von Regelkreisen mit mehreren Nichtlinearitäten durch die Metode der Beschreibungdreihen.* „Regelungstechnik", nr. 9/1971.
28. *Eine neue Berechnungsmethode für nichtlineare Vierpole.* „Elektrotehcnische Zeitshirft ETZ" (Frankfurt/Main), nr. 11/1971.
29. *Dual-input describing series and their use for forced system analysis.* „International Journal of Control" (London), nr. 10/1971.
30. *Die umgekehrte Beschreibungsreihen, ein neues Mittel zur Synthese michtlinearer Regelsysteme,* „Regelungstechnik" (München), nr. 12/1971.
31. *Eine neue Methode zur Synthese nichtlinearer Regelkreise.* „Archiw für Elektrotechnik AfE" H. nr. 11/1971.
32. *Analysis and synthesis of nonlinear control system by means of sampled data noulinear matrix.* „Proceedings IEE", nr. 12/1971.

LUCRĂRI ŞTIINŢIFICE PREZENTATE SAU COMUNICATE ÎN ŢARA

1. *Curs de automatizări şi telecomenzi.* (Institutul Politehnic Timişoara 1965—1971).
2. *Generatorul de înaltă frecvenţă magneto-ionică.* (Ses Acad. R.S.R., Timişoara, 21.II.1959).
3. *Aparatul electronic pentru controlul spirelor în scurtcircuit.* (Ses. Acad. .R.SR., Timişoara, 29.VI.1964).
4. *Servomotorul amplificator ca element de execuţie în sistemele automate.* (Ses. Comisiei de Automatică a Academiei R.S.R., Timişoara, 29.X.1964).

5. *Determinarea măririi şi fazei inducţiei în intreferul servomotorului amplificator.* (Ses. comunic. E.M.T., 11.IV.1964).

LUCRĂRI ŞTIINŢIFICE COMUNICATE ÎN STRĂINĂTATE

1. *Analyse des systèmes asservin non-linèaires au moyen du gain équivalent seviel.* (Universsité de Lille — France, 22. oct. 1970).
2. *Le gain équivalent seriel, un nouvel moyen d'étude pour les asservissments non-linéaires.* (Universsité des Sciences — Paris, 24 oct. 1970).
3. *L'Amplicon un nouvel élément multifonctionnel pour les systèmes asservis* (Université de Lille, 23 oct. 1970).
4. *Der Verstärker — Stellmotor, ein neues Automationsglied.* (Soc. Ştiinţe Internaţionale NIR, Bremen — R.F.G., 17 mai 1969.
5. *Die dynamische Theorie des Amplikons.* (Soc. Ştiinţe Internaţionale NIR Bremen), 19 mai 1969.

SCRIITORI, ISTORICI şi CRITICI LITERARI

NICOLAE I. APOSTOLESCU

Unul dintre primii noştri comparatişti în materie de istorie şi critică literară a fost Nicolae Apostolescu, o luminoasă figură de profesor care a slujit exemplar catedra timp de 19 ani (din 1899 pînă în 1918), un îndrumător competent al societăţii „Junimea" înfiinţată în 1897.

S-a născut la Alexandria în anul 1876. După absolvirea Facultăţii de litere din Bucureşti cu menţiunea „magna cum laude", îşi desăvîrşeşte studiile în Franţa, la Hautes Études şi la Sorbona, unde obţine doctoratul sub îndrumarea, mai ales, a lui Émile Faguet şi Mario Roques. În acest scop a pregătit teza *L'Influence des romantiques français sur la poésie roumaine au XIX-e siècle*, susţinută în faţa unei comisii prezidată de Émile Picot şi publicată în 1909 la Paris, în editura Honoré Champion.

Îşi începuse această serioasă pregătire încă din 1905, iar în 1906 prezentase lui Émile Faguet planul tezei sale. „Je tiens beaucoup a vous dire dans quel esprit ai-je conçu et travaillé ma thèse de *L'Influence des romantiques français sur la poésie roumaine*, d'autant plus que «l'Introduction» nécessaire qui se rapporte au plan que je vous ai présenté, il y a

trois ans, n'accopagne le texte de la thèse...", spune el în scrisoarea din 21 iunie 1909, adresată maestrului său Faguet.

Apreciată ca deosebit de valoroasă, lucrarea e prefațată chiar de Émile Faguet care o socotește „o carte excelentă asupra unei probleme dintre cele mai interesante", o carte care „are sensul oportunității", prin care autorul ei „aduce un serviciu însemnat istoriei literaturii europene", după cum mărturisește criticul francez.

Ceea ce admira Émile Faguet la poeții români erau originalitatea și patriotismul lor. Citām în traducere: „Poeții români împrumută de la noi ideile, tendințele generale, punctul nostru de vedere și atitudinile noastre față de natură sau față de sufletul omenesc; dar pornind de aci, cînd cîntă, ei pun în versuri natura lor, cerul lor, pămîntul lor, inima lor și obiceiurile lor..."

În afară de „Introducere" și „Concluzii", volumul cuprinde opt capitole, începînd cu definiția romantismului și terminînd cu studiul poeților din familia Hasdeu.

Pe baza studiului său comparativ, N. I. Apostolescu stabilește că I. Heliade Rădulescu, V. Cîrlova și Gr. Alexandrescu suferă mai ales influența lui Lamartine; Bălcescu este influențat de Lamenais și Chateaubriand; Bolintineanu, influența lui Lamartine și Gerard de Nerval; Depărățeanu, cea a lui Gauthier și Baudelaire, V. Alecsandri a romanticilor optimiști, Hasdeu cea a lui V. Hugo, Michelet și Baudelaire, Iulia Hasdeu fiind influențată de parnasieni etc.

Deosebind pe scriitorii români de cei francezi, autorul studiului precizează: „Se vede la cea mai mare parte din acești poeți o influență mai ales intelectuală din partea romanticilor, se văd la ei ideile... mai rar aceleași sentimente (...) Remarcăm, în fine, că dorința de libertate în artă și în viața socială predomină în operele scriitorilor români care s-au inspirat din romanticii francezi".

Aceste observații se încheie astfel:

„În consecință, romanticii francezi au avut o influență asupra întregii poezii românești. Nu există poet român — mare sau mic — care să nu fi suferit acest jug, de altfel atît de agreabil".

Deși studiul privește influența romanticilor asupra poeziei, N. I. Apostolescu, în introducere, face și unele aprecieri valoroase asupra scriitorilor în proză. De exemplu, Al. Odobescu este „un maestru de necontestat al prozei române, după Bălcescu și Negruzzi. Nuvelele sale *Mihnea-vodă cel Rău* și *Doamna Chiajna*, scrise într-o limbă armonioasă cu nuanțe arhaice, au vigoare și un viu colorit, propriu unui mare scriitor și unui maestru al stilului".

Nicolae Filimon este un scriitor „cunoscător al preceptelor școlii liberale romantice, școală foarte iubitoare de descrieri ale trecutului".

În ceea ce îl privește pe Alecu Russo, N. I. Apostolescu afirmă că el a colaborat la compunerea *Cîntării României* cu N. Bălcescu, sau, mai probabil, a tradus-o în limba franceză.

N. I. Apostolescu susține că romantismul francez convenea stării de spirit din Principate căci, dornici de libertate, independență și forme noi, scriitorii s-au simțit atrași „de spiritul răzvrătit al lui V. Hugo, de tonul profetic al lui Lamenais și Chateaubriand, ori, dezamăgiți, s-au întors spre tristețea lui Musset sau spre melancolia lui Lamartine".

În capitolul rezervat concluziilor, istoricul nostru literar stabilește influența franceză asupra lui Eminescu în poezia *Mai am un singur dor*, inspirată din poezia *De l'Election de son sépulcre*, de Ronsard și *Epilogue*, de Paul Bourget.

În sonetul *Veneția*, spune mai departe N. Apostolescu, se resimte influența lui August von Platen și a lui Gaetano Cerry.

Pentru cercetătorii de mai tîrziu din țara noastră, studiul lui N. Apostolescu a constituit nu numai punctul de plecare, dar și unul dintre cele mai temeinice din literatura noastră asupra problemei tratate. Într-adevăr, observăm că mult mai tîrziu, în 1925, după moartea lui Apostolescu (1918), Garabet Ibrăileanu avea să explice tot astfel apariția romantismului în literatura română.

N. I. Apostolescu a elaborat și o *Istorie a literaturii române* (1821—186) împărțită în zece capitole. În capitolul al IV-lea, intitulat „Întemeietorii prozei moderne", autorul susține că Nicolae Bălcescu a scris *Cîntarea României*. Citām :

„De fapt, el a alcătuit-o pe îndelete cu mai mulți ani înainte de a o da la lumină, apoi, cum mărturisește lucrul Ion Ghica, vestitul scriitor și om politic, (...) se zice că A. Russo ar fi făcut pe franțuzește această poemă. Scrierea franțuzească nu s-a găsit însă. De altfel, ce e frumos în toată lucrarea e limba românească întrebuințată și care e tot așa de măiastră ca și unele părți mai înalte din *Istoria lui Mihai Viteazul* ori din *Mișcarea românilor din Ardeal la 1848* o altă scriere a lui Bălcescu".

Activitatea didactică la catedra de franceză, română sau filozofie nu i-a fost întotdeauna asigurată lui N. I. Apostolescu, după cum rezultă din corespondența sa cu Grigore Tocilescu și cu Ministerul Instrucțiunii Publice. Cu toate acestea, N. I. Apostolescu continuă munca de cercetare și dă la lumină următoarele:

Studii de literatură, estetică, filologie, București (1904) ; *L'ancienne versification roumaine,* Paris (1980) ; *Poezia munților,* Pitești (1916), precum și multe articole dintre care amintim : *Clasicism romantism, realism,* publicat în „Țara nouă" ; *Românii și literatura franceză,* în aceeași revistă etc.

Alte articole sînt publicate în „Revista pentru istorie, arheologie și filologie" a lui Gr. Tocilescu, în „Literatură și artă română" alui N. Petrașcu și în „Noua revistă română", în care face referiri asupra scrierilor lui Hasdeu, Haralamb Lecca, G. I. Ionescu-Gion, Radu Rosetti și alții.

A colaborat, de asemenea, la „Revista idealistă", „Flacăra" etc.

Cercetările de istorie literară ale lui N. Apostolescu au devenit repede cunoscute în străinătate. Astfel, oameni de prestigiu european ca Mario Roques, Léon Séché, Fr. Néri și Maurice Allen îl solicită pentru a le trimite lucrările sale. De exemplu, Mario Roques, în cercetările sale asupra literaturii române apelează la sprijinul lui Apostolescu rugîndu-l să-i trimită completări la textul *Paliei de la Orăștie.*

Léon Séché, directorul „Analelor romantice", îi cere studiul său *L'influence des romantiques français sur la poésie roumaine,* adăugînd : „Cartea interesează în mod deosebit «Analele romantice» pe care le conduc..."

Fr. Néri îi solicită altă lucrare, *Ritm și măsură,* printr-o scrisoare din care se vede că era în posesia și a celorlalte studii ale lui Apostolescu. Desprindem un scurt citat:

„Pînă atunci, mă voi ocupa cu deslușirea cărții dumneavoastră și înainte de toate a eseului *Ritm și măsură* care mă interesează în mod deosebit..."

Se știe că N. I. Apostolescu se ocupase cu studierea poeziei lui Alfred de Vigny și Alfred de Musset. Despre primul îi publicase N. Petrașcu un studiu în „Literatură și artă română". Despre Alfred de Musset este vorba în scrisoarea pe care i-o trimite Maurice Allen la 24 decembrie 1910. De aci aflăm că în ziarul „l'Opinion", N. I. Apostolescu făcuse cunoscută influența operei lui Musset în România. Maurice Allen, care căuta să completeze unele ediții ale operelor lui Musset, cu diferite scrieri răspîndite prin ziare și reviste, se arată foarte recunoscător cercetătorului român pentru informațiile date și îl înștiințează că a dat dispoziție librăriei „Mercure de Paris", care avea să editeze volumul proiectat, să-i trimită un exemplar.

În corespondența dintre N. I. Apostalescu și Gr. Tocilescu găsim referiri la activitatea celor doi prieteni. Iată ce spune, într-una din aceste scrisori, Gr. Tocilescu :

„Aci lucrez continuu la dezgroparea *Cetății Tropaeum Trajani,* scoțînd la iveală edificii din ce în ce mai interesante și noi documente și materiale pentru Chestiunea Adamaclisi. Îndur toate mizeriile, toate lipsurile ce le poate avea cineva într-un mic cătun; o căscioară cu tre cămăruțe, pe care trebuie să le împart cu gardienii și cu oamenii de serviciu; un pat tare ca piatra și un praf subțirel, ce pătrunde în adîncul sufletului, iată cum mă odihnesc după o zi întreagă în arșița soarelui și în bătaia vîntului... Abia după opt zile am aflat că marele Hasdeu s-a dus; și la mormîntul lui n-a fost nimeni..."

Într-o altă scrisoare, îl informează că Duiliu Zamfirescu, Bîrsan și Gane au fost aleși membri titulari ai Academiei Române, iar Simion Mehedinți, Delavrancea și Ilie Bărbulescu, membri corespondenți.

Ionescu-Gion îl ruga pe Apostolescu să cerceteze dacă familia Drăgoieștilor din Pitești face parte din Drăgoieștii-Basarabi din secolul al XVI-lea, încheind ·

„Am o mulțime de boieri Drăgoiești-Basarabi din secolul al XVI-lea. Oh! dacă i-aș putea lega — documentat — cu Drăgoieștii Piteștilor, ce aureolă basarabească s-ar răsfrînge asupra orașului meu natal. Să te văd, tinere cercetător!"

Simion Mehedinți îi cerea pentru „Convorbiri literare" pe care le conducea, un articol despre Maurice Barrès, membru al Academiei Franceze, iar N. Petrașcu o dare de seamă asupra romanului său *Marin Gelea* pentru care fusese învinuit că descrisese pe larg mediul social. „Punctul acesta care e congenital în roman și nu accidental și nici de dragul descrierii unei societății în putreziciune, aș dori să-l apeși d-ta în viitoarea dare de seamă...", spune el în această scrisoare.

Tot N. Petrașcu îl anunță că Apostolescu a fost invitat să participe la Congresul internațional al proprietății literare și artistice.

Prin activitatea didactică desfășurată în orașul nostru și prin participarea activă la evoluția fenomenului literar de la începutul secolului nostru, N. I. Apostolescu rămîne o personalitate marcantă care a deschis perspective noi studierii literaturii române.

ION MINULESCU

Numele adevărat al familiei scriitorului era MINCULESCU, așa cum îl întîlnim în actul original de naștere din registrul pentru născuți pe anul 1881 al orașului București. Cu același nume este trecut și în extractul de naștere eliberat la 21 decembrie 1881 [1]).

Ca elev al liceului din Pitești, îl găsim purtînd numele cunoscut de toți: MINULESCU. Nu se cunosc împrejurările schimbării numelui, nici chiar de către fiica poetului, cu care am discutat această chestiune.

La Pitești, Ion Minulescu urmează Școala primară nr. 2 și șase clase de liceu, pînă în 1898, pe care apoi le continuă la București, la pensionul particular „Brînză și Arghirescu".

Aspecte ale vieții de elev în Pitești le-a prezentat în romanul *Corigent la limba română.* Cercetînd matricolele liceului din anii 1892—1898, observăm că Minulescu n-a fost corigent la limba română, așa cum s-a acreditat ideea în urma apariției romanului.

În matricolele școlare pe anii 1892—1898, cînd urmează, fără întrerupere, clasele I—VI-a, inclusiv, elevul Minulescu Ion obține următoarele medii totale (media anuală adunată cu

media de la examen și împărțite la 2), la limba română: în clasa I media 7,25; în clasa a II-a media 7,38; în clasa a III-a media 6,75 ; în clasa a IV-a media 8 ; în clasa a V-a media 7,19, iar în clasa a VI-a media 7,01.

Comparate cu mediile celorlalți elevi, acestea sînt dintre cele mai mari.

În clasa a II-a a rămas corigent la latină, dar a promovat în septembrie.

Din motive financiare, elevul Minulescu Ion voia să se retragă din liceu chiar după terminarea clasei a V-a pe care o promovase în iunie 1897, cu media 7,19 la limba română, dar prin cererea no. 285 din 22 septembrie 1897 roagă direcția liceului să-i aprobe reînscrierea tot la liceul din Pitești în clasa a VI-a [2]).

În clasa a VI, ultima pe care o urmează la Pitești, a rămas repetent, dar nefiind corigent la limba română, ci la franceză (media 4,88) elină (media 2,32), matematică (media 3,96) și fizico-chimice (media 4,73).

Ca elev, Ion Minulescu este întîlnit nu numai în cataloagele sau matricolele liceului, ci și în alte documente, ca participant la alte acțiuni. De ex., în 1897 pe cînd era în clasa a V-a, a participat la o întrunire publică. Prin convocarea nr. 58/1897, martie 3, profesorii claselor a IV-a și a V-a sînt invitați spre a decide asupra lui Minulescu și a altor elevi care s-au dus la acea întrunire. În încheierea dezbaterilor care au avut loc, se precizează: „...Conferința în majoritate decide ca numiții elevi să fie admonestați, notîndu-se la conduită cu nota 4 pe trim. II; d-nii Căprescu și Pelinescu au fost de părere să fie notați cu 5 la purtare“ [4]).

În toamna aceluiași an, I. Minulescu semnează alături de alți elevi din cursul superior cererea pentru aprobarea înființării societății „Junimea“. Este, deci, unul dintre fondatorii acestei societăți piteștene.

Temperament politic activ pe acea vreme, în ziua de 1 Mai 1898, împreună cu alți colegi ai clasei a VI-a, I. Minulescu lipsește de la cursuri în semn de solidaritate și atașament față de lupta clasei muncitoare pentru revendicări democratice. Pentru a lua măsuri împotriva elevilor în cauză, directorul liceului convoacă pe profesorii cursului superior.

În urma dezbaterilor se ajunge la următoarea încheiere : „Conferința hotărăște în unanimitate ca elevii claselor a V-a și a VI-a să stea la arest în școală cîte două ceasuri, trei sărbători de-a rîndul“.

Dacă la Pitești citește cu pasiune pe Duiliu Zamfirescu și pe Al. Macedonski, la București arată o deosebită predilecție pentru poezia lui Ștefan Petică și a lui Iuliu Săvescu.

Tot ca elev la Pitești, publică în revista lui Bacalbașa, „Povestea vorbii“ din 20 aprilie 1897 și din 27 aprilie 1897, primele sale poezii sub pseudonimul (I. M.) Nirvan. Colaborările continuă, începînd cu luna noiembrie 1897, și în 1898, la „Foaia pentru toți“ semnînd I. Minulescu Nirvan.

După mărturisirile sale, împreună cu colegul său A. Gherghel a scos tot la Pitești un număr din revista „Luceafărul“.

Plecat la Paris pentru a-și continua studiile, cunoaște poezia simbolistă a scriitorilor francezi și belgieni. Vorbind despre Jules Laforgue, arată că sub influența sa „aveam să-mi croiesc primele directive conștiente“.

La întoarcerea în țară prezența sa face senzație la cafeneaua literară, atît prin fizicul său, cît și prin originalitatea poeziei pe care începe s-o publice.

Colaborează la „Viața nouă“ a lui Ovid Densusianu, la „Viața literară și artistică“ a lui Ilarie Chendi, la „Convorbiri critice“ a lui Mihil Dragomirescu, la „Sămănătorul“, „Viața românească“ etc.

În 1908 îi apar volumele *Romanțe pentru mai tîrziu* și *Liturghii profane*. Urmează, în ordine cronologică, *De vorbă cu mine însumi* (1912), *Strofe pentru elementele naturii* (1930), *Strofe pentru cele patru anotimpuri* (1930), *Strofe pentru faptele diverse* (1930), *Strofe pentru mine singur* (1930), *Strofe pentru Cel-de-Sus* (1930), *Nu sînt ce par a fi* (1936), *Patruzeci de inedite* (1943), *Cinci grotești* (1943).

La începutul activității sale poetice, critica este împărțită: unii se declarau admiratori ai noii poezii, alții îi contestau orice valoare.

Poezia *În orașul cu trei sute de biserici*, publicată mai întîi în „Convorbiri critice“ condusă de Mihail Dragomirescu și apoi în volumul *Liturghii profane* a fost elogiată de I. L.

Caragiale care scrie entuziasmat lui Mihail Dragomirescu, în post-scriptumul unei scrisori (datată de Șerban Cioculescu „după 15 iulie 1907"): „Rogu-te, cine o fi Ion Minulescu? *În orașul cu trei sute de biserici* este ceva neprețuit. Asta nu mai e domnișoară! ăsta e bărbat! bravo lui! De mult n-am avut așa impresie. Îl salut călduros și-i mulțumesc pentru înalta plăcere ce mi-a făcut cu ciudatele-i versuri. Dar despre el, mai pe larg, cînd voi avea plăcerea să te revăz.

De coeur,
Caragiale [5])

În proză, publică volumele *Casa cu geamuri portocalii* (1908), *Măști de bronz și lampioane de porțelan* (1920), precum și articole, cronici dramatice la „Viitorul", „Rampa", „România nouă" etc.

I. Minulescu înființează și conduce publicațiile „Revista celorlalți" (1908) și „Insula" (1912).

În „Revista celorlalți", I. Minulescu formula un adevărat crez poetic cînd spunea: „Scriitorii noi nu sînt decît expresia fatalelor legi ale evoluției. Ei nu caută lucruri noi, căci lucruri noi nu există... Ei nu caută decît forme noi pentru lucruri vechi... Pentru trecut ei nu au nici o dragoste. Pentru trecut nu pot avea decît respect. Dragostea și-o rezervă pentru viitor. Libertatea și individualitatea în artă, părăsirea formulelor învățate de la cei bătrîni, tendința spre ceea ce este nou, ciudat, bizar chiar, a nu extrage din viață decît părțile caracteristice, a da la o parte ceea ce este comun și banal și de a nu da atenție decît actelor prin care un om se deosebește de altul; iată cîteva din principalele jaloane, cu care cei cîțiva au curajul să-și însemne calea lor".

„Insula" continuă atitudinea din „Revista celorlalți": „Înțelegem, prin urmare, să călcăm pe drumuri neumblate și să născocim motive noi. Nu ne temem de singularizare, ci o căutăm. Vom fi probabil stîngaci și grăbiți; poate. Ne vom repeta sau contrazice; da. Dar asta importă prea puțin. Ne ridicăm prin însăși necesitatea sufletească de singularizare; explicăm această nevoie prin o repulsie pentru forme întinate și prin ură disprețuitoare împotriva unor imposturi".

I. Minulescu a fost, pentru un timp, și director al Teatrului Național. În 1928 a primit, ca semn al unanimei aprecieri a operei sale, Premiul național pentru poezie.

Orașul Pitești, cu oamenii și locurile pe care le-a cunoscut Minulescu în timpul copilăriei, adolescenței și o parte din anii tinereții, a fost descris atît în romanul *Corigent la limba română*, cît și în unele poezii ca *Spovedanie* (și altele) din care cităm:

Mă doare tinerețea mea de ieri
Cu rustica și vesela Trivale
Și cu „grădina publică" din vale,
Prin care zborul primei rîndunici
Vestea sosirea altei primăveri...

Poetul Ion Minulescu s-a simțit legat toată viața de liceu și de orașul Pitești, unde avea mai mulți prieteni. Și mai tîrziu, ori de cîte ori trecea prin oraș, simțea nevoia să vadă liceul unde și-a petrecut adolescența și o parte din anii tinereții.

Am avut norocul să-l aud recitînd din poeziile sale. La Pitești în 1943, în sala teatrului, a recitat poezia *Glasul morilor*. Cei care l-au auzit nu-l mai pot uita...

1. Arh. Stat. București, Registrul stării civile pentru născuți, act. no. 9/1881.
2. I. Minulescu, Versuri, Edit. pentru literatură, 1964, prefața, p. XVI.
3. Marin Bădescu și Nic. Mateescu, Liceul „N. Bălcescu"... Documente inedite, documentul no. 103.
4. Arh. Stat. Pitești, Fond Liceul „N. Bălcescu", dosar no. 37/1897
5. Șerban Cioculescu, I. L. Caragiale, Scrisori și acte, Edit. pentru literatură, 1963, p. 48.

VIRGIL TEMPEANU

Am putea începe prezentarea lui Virgil Tempeanu cu rîndurile cu care începe broșura jubiliară *Scriitorul Virgil Tempeanu la 50 de ani*: „Profesorul nu are nevoie să i se aducă laude. Locul unde a ajuns, prin munca sa neîntreruptă de ani de zile, este cea mai bună dovadă".

S-a născut la Focșani, la 10 septembrie 1888 și este fiul lui Virgil Tempeanu, șef de gară, și al Mariei, născută Zalaru.

Legăturile sale cu Piteștii sînt vechi, pentru că de aici era străbunicul său, polcovnicul Nicolae Tempeanu.

După clasele elementare pe care le urmează la Școala nr. 2 din Pitești, continuă studiile la Liceul „Nicolae Bălcescu", unde își ia bacalaureatul distingîndu-se, mai ales, la științele umnaiste. În 1908, ca elev al clasei a VIII-a, clasă finală, i se încredințează conducerea revistei școlare nou înființate, „Junimea", fiind „director de acțiune", sub îndrumarea profesorului D. Cosmoc, „director de onoare". De asemenea, a fost președinte al Societății „Junimea".

Încă de pe acum se profilează trăsăturile viitorului istoric și critic literar. Chiar din primul număr al acestei reviste

școlare abordează subiecte interesante și dificile, ca de exemplu: *Eminescu. Pesimismul și cauzele lui,* sau *Natura în poezia lui Eminescu,* pe lîngă traduceri din Goethe, Heine, Hebbel etc., precum și studii despre poezia populară. Ceea ce frapează de la început este fermitatea cu care elevul de atunci își expune punctul de vedere, pe de o parte, precum și informația științifică pe care se sprijină, pe de altă parte. Chiar dacă opiniile sale de atunci nu mai corespund cu punctul de vedere al exegezei eminesciene contemporane, merită subliniat curajul, fundamentat pe o solidă cultură, dovedit de tînărul de 20 de ani. Dacă mai punem la socoteală că în aceste articole Virgil Tempeanu stabilește, poate pentru prima oară, corespondențele dintre poezia lui Eminescu *Somnoroase păsărele* și poezia *Gute Nacht* de Emanuel Geibel, citînd în paralelă versuri asemănătoare, ne dăm seama, o dată mai mult, de cultura și spiritul de investigație ale lui Virgil Tempeanu, care avea să se afirme atît de puternic în anii maturității depline.

Continuînd cu cercetarea activității sale la această revistă, observăm că în numărul 2 trasează un adevărat program, în articolul *Ceva despre revista noastră,* din care cităm:

„Nu urmărim nimic altceva decît luminarea, pe cît e posibil, a noastră înșine, lumina plecînd de la noi și fiind tot pentru noi. Voim să sprijinim talentele nascînde, voim să ne cultivăm reciproc, dorim să dăm în mîinile colegilor noștri numai cărți bine selecționate (rolul bibliografiilor), dorim să scoatem și noi la iveală, după puterile noastre, accentele duioase și măiestre ale genialului poet, poporul, spre a-l aprecia cum merită; în fine, dorim ceea ce dorește și societatea noastră: cultivarea sentimentului național, studiind pe cît e posibil literatura națională".

În 1913 Virgil Tempeanu este licențiat al Facultății de litere și filozofie din București, cu calificativul „magna cum laude", în specialitatea limba și literatura germană. În urma examenului de capacitate pentru profesorii secundari, obținut cu media 9,25, a funcționat ca profesor secundar la Fălticeni, Baia și București, unde se distinge printr-o bogată activitate didactică, apreciată cu cele mai înalte calificative de către organele de control. La Fălticeni a fost profesor la Liceul „Nicolae Gane" și la Școala normală „Ștefan cel Mare", precum

şi preşedinte al societăţilor „Prietenii culturii" şi „Liga Culturală", unde a desfăşurat o bogată şi variată activitate, ani de-a rîndul, împreună cu folcloristul Artur Gorovei şi alţii. Rodul prieteniei cu acesta s-a concretizat în colaborarea la revista „Şezătoarea", în paginile căreia a publicat interesante studii de folclor.

Paralel cu activitatea la catedră, Virgil Tempeanu, permanent activ, scrie versuri, ţine conferinţe, redactează manuale, studii de pedagogie, articole literare etc. Iscusit pedagog, colaborează la „Revista generală a învăţămîntului"; *Istoria pedagogiei* întocmită de el este unanim apreciată.

În 1934 a susţinut teza de doctorat *Poeziile de cruciadă ale lui Walter von der Vogelweide în comparaţie cu acelea ale literaturilor romantice medievale.* Cu această ocazie, profesorul Simion Mîndrescu, unul din membrii comisiei, a elogiat activitatea germanistică a primului doctor în specialitatea filologiei germane, Virgil Tempeanu. Drumul pentru o catedră universitară îi era deschis.

Studiile de germanistică şi le-a desăvîrşit la Universitatea din München, unde a obţinut foarte bune rezultate şi înalte aprecieri din partea unor personalităţi ale istoriei şi criticii literare germane, ca Eduard Hartl, Walter Wüst, Herman Aumer, Iulius Wilhelm şi alţii. Tot la München studiază organizarea şcolilor primare şi a bibliotecilor, rezultatele acestor cercetări publicîndu-le în „Calendarul învăţătorilor" pe care îl redacta în 1938.

În învăţămîntul superior a funcţionat ca lector pentru cultura, literatura şi limba română la Ludwing-Maximilians Universität din München. În acest timp a ţinut mai multe conferinţe la diferite instituţii prin care a făcut cunoscută ţara noastră în străinătate.

Ca redactor al „Revistei germaniştilor români" a publicat acolo mai multe din studiile sale, dintre care amintim: *Lirica germană medievală; Eminescu în nemţeşte,* premiat cu premiul criticii literare de „Uniunea intelectuală română"; *Rainer Maria Rilke; Nietzsche poetul* şi altele.

În 1936 a publicat unul dintre cele mai de seamă studii ale sale, *Herder und die rumänische Volkdichtung,* lucrare apreciată de Academia Germană din München, care a premiat-o cu Medalia Humboldt. Activitatea sa de istoric şi critic literar se extinde şi asupra altor scriitori, ca Ed. Mörike (monografie), Uhland, Ştefan George etc. De asemenea, a publicat *Introducerea în dialectologia germană* şi *Expresia figurii în plastica medievală germană,* ceea ce dovedeşte multilateralitatea preocupărilor sale.

Virgil Tempeanu a cercetat şi legăturile literaturii germane cu literatura română, în studii ca *Eminescu în nemţeşte* (despre care am amintit); *Konaki, der erste moldavische Dichter, ein Freund deutshcher Kultur,* publicat în „Stimmen aus dem Süd-Osten", revista Academiei Germane; *Legături româneşti ale lui Grillparzel,* publicat în „Preocupări literare"; *G. Bogdan-Duică germanistul* etc. A tradus nuvela lui Costache Negruzzi, *Alexander Lapuschneanu,* făcînd astfel cunoscută nuvela istorică românească în Germania. Activitatea sa de traducător este foarte bogată. Amintim numai cîteva din aceste traduceri. Din germanistica modernă întocmeşte antologia *Din scrinul vechi,* prefaţată cu elogii de Nicolae Iorga. A tradus *Imnuri către noapte* de Novalis, reuşind să redea toată delicateţea acestui poet romantic. Piesele *Sapho, Medeea* de Grillparzer, *Iphigenia în Taurida* de Goethe sînt apreciate de Agatha Bîrsescu, ca splendide traduceri.

Din germana medievală a tradus în versuri epopeea *Gudruna; Sărmanul Enric,* după Aue; *Cavalerii cîntăreţi* (antologie din *Minnesänger)* şi altele. Prin astfel de traduceri, Virgil Tempeanu explora un teren absolut virgin pentru noi, după cum mărturiseşte un istoric literar. Vorbind despre Virgil Tempeanu, iată ce spune unul dintre profesorii universitari de la München: „...Prin el am învăţat să cunosc România şi produsele ei spirituale. Patriot înfocat, entuziasma prin cuvîntul său. A avut ochii deschişi pentru tot ce se întîmpla nou în Germania. Totuşi, această admiraţie nu i-a întunecat patriotismul, ci dimpotrivă. Mai ales acest lucru îl preţuim la el".

Aprecierile pozitive faţă de bogata activitate şi faţă de contribuţia adusă de Virgil Tempeanu la dezvoltarea culturii germane şi a legăturilor ei cu cultura românească, au culminat cu alegerea sa ca membru corespondent al Academiei Germane din Münche, în 1936.

Revenit în țară, Virgil Tempeanu a funcționat în învățămîntul superior la Facultatea de litere din Iași, la Academia de înalte studii comerciale și industriale, la Politehnică și la Școala normală superioară din București.

Ca poet original, Virgil Tempeanu a debutat încă din ultima clasă de la liceul din Pitești, cu o poezie publicată în revista „Floarea Darurilor", condusă de Nicolae Iorga. Încă din 1924, acesta îl aprecia astfel : „S-a alipit de cei mai săraci și mai prigoniți. Și le-a dat tot, fără să poată avea de la ei nimica. Într-o căsuță pe care n-ar locui-o un băcan mai cuprins, el duce o viață de familie care nu poate fi descrisă cu destulă duioșie. Acest profesor e Virgil Tempeanu din Folticeni".

Deși la o vîrstă înaintată, în plină vigoare intelectuală, Virgil Tempeanu elaborează lucrări de o mare importanță, după 23 August 1944. Privirile sale de cercetător sînt îndreptate cu predilecție tot către literatura germană medievală, din care face traduceri sau retipărește ediții vechi pe care le completează cu noi date științifice. Dintre acestea amintim: *Cîntecul Nibelungilor,* la care lucra de prin 1935 ; *Walter von der Vogelweide* (monografie). Mai amintim, de asemenea, *Nuvela austriacă a sec. al XIX-lea ; Povestitorul Ion Dragoslav* (monografie) etc.

Virgil Tempeanu este mereu interesat de actualitate. La sărbătorirea centenarului Liceului „Nicolae Bălcescu", el a fost una din personalitățile care au marcat prin prezența lor acest eveniment important din viața municipiului nostru.

De asemenea, la festivitatea reînființării societății „Junimea", a adresat elevilor liceului nostru, membri ai acestei societăți, un vibrant îndemn spre o muncă ce vizează o pregătire serioasă :

«Pregătirea culturii generale nu poate fi amînată pe mai tîrziu, cînd veți părăsi liceul care v-o dă. Pot afirma, după atîtea decenii de la absolvirea acestui liceu, că baza culturii generale lui o datorez. Reluarea firului întrerupt al activității societății „Junimea" în anul în care se comemorează cinci decenii de luptă a partidului pentru interesele poporului dovedește că știți să prețuiți tradiția bună a școalei noastre, intrate în al doilea secol de existență, că aveți serioase preocupări intelectuale și că nu sînteți numai „generația mingii" — cum vă numesc unii în ironie — ci și a minții. Azi, la reluarea frumoasei activități a „Junimii" piteștene, noi, bătrînii junimiști, îi urăm tinerei și totuși vechii „Junimi" viață lungă fără întrerupere, îi urăm să îndeplinească în viața școlară rolul său așa cum l-am formulat la înființarea ei...».

În articolul *Cuvîntul unui vechi junimist argeșean,* publicat în numărul festiv al revistei „Junimea" din aprilie 1972, Virgil Tempeanu încheie astfel :

«Noi, junimiștii argeșeni de altădată, ne aducem cu duioșie și recunoștință aminte de această societate, căci ea a contribuit nu cu puțin la cultura noastră generală, la stimularea cercetării și la formarea caracterului nostru. De aceea îndemnăm pe actualii „junimiști" s-o păstreze și să transmită — cum am făcut și noi — din generație în generație torța ei, deoarece nu multe licee din țară se pot mîndri, ca liceul nostru drag, cu o societate școlară atît de veche...».

VLADIMIR STREINU

Argeşean de origine, din comuna Teiu, Vladimir Streinu, pe numele său adevărat Nicolae Iordache, s-a născut la 23 mai 1902. Datorită unor profesori de mare prestigiu în învăţămîntul secundar, liceul de băieţi din Piteşti îşi cîştigase o binemeritată faimă. Iată pentru ce, după terminarea şcoalei primare în comuna natală, părinţii săi — oameni cu dare de mînă — au preferat ca fiul lor să urmeze cursurile acestui liceu, unde a avut ca profesori, printre alţii, pe Nicolae Apostolescu, doctor în litere la Sobrona, pe Mihail Mihăileanu, om de o aleasă cultură umanistă, pe Remus Macarie, profesor de Ştiinţe naturale, renumit constructor de viori, pe Nicolae Dumitrescu, diplomat în Geografie la Paris. La acest liceu îşi ia bacalaureatul în 1920.

Inteligent şi ambiţios, se distinge printre colegii săi, în fruntea cărora se situează. Tocmai pentru aceea, în ultima clasă este ales preşedinte al societăţii literare „Junimea", înfiinţată în ultimii ani ai secolului trecut. Încă de pe băncile liceului, Vladimir Streinu manifestă predilecţie pentru controversele literare, excelînd în dezbaterile din adunările acestei societăţi, în admiraţia participanţilor la şedinţe, elevi şi intelectuali din oraş.

Din aceşti ani datează, am putea spune, primele sale încercări literare realizate în portretul profesorului de latină, M. Mihăileanu, şi al profesorului Şapcaliu, din Cîmpulung.

La liceul din Piteşti a funcţionat şi ca profesor între anii 1933—1939. L-am cunoscut în această calitate, cînd noi, elevii de la „A", eram „geloşi" pe colegii de la „B" că au un asemenea profesor de limbă română, de o rară frumuseţe bărbătească şi cu o pregătire de specialitate care avea să-l impună, nu peste mult timp, ca pe un critic literar cu totul remarcabil. În ore, după mărturisirile colegilor noştri — spre bucuria lor — profesorul acorda, însă, mai puţin timp examinărilor şi explicaţiilor şi mai mult unor lucrări personale. Era perioada valorificării studiilor întreprinse în Franţa, unde audiase o serie de cursuri la Sorbona, apoi la Universitatea din Nancy, şi pe care le va continua la Florenţa şi Roma, în scopul pregătirii tezei de doctorat despre Rimbaud, la care, în cele din urmă, a renunţat, pregătind teza despre versul liber, reluată şi dezvoltată, mai tîrziu, în lucrarea de mare originalitate *Versificaţia modernă*.

Teza de doctorat a susţinut-o la Iaşi, deşi era licenţiat al Facultăţii de Litere din Bucureşti — obţinînd calificativul *Magna cum laude*.

Înarmat cu o pregătire temeinică, lucrează la Institutul de lingvistică al Academiei R.S.R., în calitate de colaborator în colectivul care a elaborat *Dicţionarul limbii poetice al lui Eminescu*. De asemenea, este chemat, de către G. Călinescu, la Institutul de istorie literară şi folclor, unde Vladimir Streinu a desfăşurat o susţinută activitate de cercetător istoricoliterar.

În 1968 a fost numit profesor la Facultatea de literatură română din Bucureşti, iar un an mai tîrziu a fost numit director al editurii „Univers". Amintim că a fost membru în comitetul Asociaţiei internaţionale a criticilor, la a cărei fondare a contribuit.

Spirit multilateral, Vladimir Streinu a debutat ca poet. La „Sburătorul" lui Eugen Lovinescu a publicat poezii ca *Înserare, Sfîrşit de octombrie, Sfîrşit de toamnă, Singurătate, Peisaj mort, Tăcere*. În articolul *Bătrîn student în mite*, publicat în „România literară" nr. 40 din 30 IX. 1971, p. 5, criticul Şerban Cioculescu, un vechi şi devotat prieten al său,

îl consideră pe Vladimir Streinu nu ca pe un poet al cîmpiei muntene (cum îl considera G. Călinescu) ci „mai curînd al pădurii, al vegetației vechi, seculare, ale cărei rădăcini adînc înfipte în pămînt simbolizează statornicia într-un univers uman labil". Măiestria sa poetică va atinge punctul culminant în *Ritm imanent* a cărui lectură „va fi un adevărat eveniment pentru oricine este filolog și iubitor de poezie autentică".

Cu experiența redacțională de la „Cugetul românesc", condus de Ion Pillat și Tudor Arghezi, și de la „Sburătorul", Vladimir Streinu face parte, alături de Tudor Șoimaru, Șerban Cioculescu și Pompiliu Constantinescu, din comitetul revistei „Kalende", „revistă lunară, literară și științifică", a cărei existență, în cinci numere, a durat de la 10 noiembrie 1928 pînă în martie 1929. Cu redacția și administrația la București, revista se tipărea la Pitești în tipografia „Artistica", a lui P. Mitu.

În nr. 1 al revistei „Kalende" apare *Cuvînt înainte* redactat (sau mai bine-zis stilizat) de Vladimir Streinu, care cuprinde programul ei, și din care spicuim :

„Zodia severă sub care apărem este intelectualistă. Dușmanul nostru este indefinitul și setea cea mare este de *a ști.*

Soluțiile misticii ori numai ale credinței, reprezentînd o lene a cugetării, oferă certitudini necucerite, care repugnă dramatismului nostru spiritual. Suntem guvernați de intelect, singura garanție a libertății noastre.

KALENDE speră într-o reacțiune lucidă, abstrasă rezolut insondabilului, inefabilului ; iar noi credem că din această poziție ni se relevă însuși sensul demnității omenești.

Obiectul preocupărilor noastre îl formează o problematică a cunoașterii autonomă de finalități utilitare.(...)

În ordinea creației, considerăm fenomenul literar un act de conștiință și de cunoaștere. (...)

KALENDE își asignă rolul de a frînge tradiția apostolică a direcției culturale în domenii care comportă disociații categorice : filosofie, literatură, politică.

Directivele tradiționaliste, naționale și ortodoxe înseamnă, prin exces, un atentat la libertatea și educația intelectuală a generației actuale. (...)

Și mai ales ortodoxismul de emisiune postbelică, ce

tinde a obstrua europenizarea conștiinței românești și a ne readuce cultura, printr-o mistică paseistă, la faza ei de posomorîtă copilărie — neliniștește și incită la reacțiune".

În cele cinci numere care au apărut, „cel mai harnic, de la început s-a arătat Vladimir Streinu, care strîngea materialele, le ducea la Pitești, se îngrijea de corectură și de umplerea locurilor goale cu notițe și polemici. Semnătura K (= *Kalende)* era a lui", ne încredințează Șerban Cioculescu în *Amintiri* (Editura Eminescu, 1975, p. 188).

Vladimir Streinu s-a distins ca un valoros critic și istoric literar. În afară de *Istoria literaturii române moderne* scrisă în colaborare cu T. Vianu și Ș. Cioculescu, ne-a lăsat prețioase studii în volumul *Clasicii noștri.* Apărut în 1942, acest volum a cunoscut a doua ediție în 1969. Aci se cuprind studii asupra lui A. Odobescu, T. Maiorescu, M. Eminescu, I. Creangă și G. Coșbuc.

La Odobescu, după ce face unele aprecieri asupra nuvelelor *Mihnea-vodă cel Rău* și *Doamna Chiajna,* se oprește la *Pseudokinegetikos* pe care o socotește „o monografie filozofică, istorică, literară și estetică a vînătoriei".

Titu Maiorescu nu este, după opinia sa, numai un critic cultural. Vladimir Streinu recunoaște că, statistic, T. Maiorescu a făcut puțină critică literară. „Dar ceea ce dă tărie criticii sale e *gustul,* facultatea aceea (tot atît de rară ca și talentul) de a intui valorile artistice oricît de felurite ar fi ele, facultate care singură ar trebui să autorizeze ierarhizările".

Ocupîndu-se de Eminescu, criticul nostru explică popularitatea operei sale poetice prin „ceea ce putem numi factorii interni ai operei". Aceștia sînt *modul filozofic* înțeles de regulă ca poezie de idei, *inspirația sentimental-erotică* și *inspirația națională.*

În privința operei lui Creangă, ceea ce încîntă îndeosebi este „culoarea locală". Observațiile critice asupra lui Creangă se referă nu numai la valoarea conținutului, ci și a limbii, explicînd într-un mod cu totul original folosirea cuvintelor de către genialul povestitor moldovean.

Din *Pagini de critică literară* de Vladimir Streinu au apărut pînă acum trei volume. În ultimul, criticul se ocupă de poeți ca T. Arghezi, I. Vinea, N. Labiș etc., iar din lite-

Estetismul

I. Sensuri lirice acoperite
(O tradiție locală a spiritului estetizant: mănunchiul romantismului social, tenebros, erotic și formalist)

Junimea se constituie ca factor hotărîtor pentru destinul poeziei române într-o vreme, cînd se versifica și se versificase cu frenezie.

Prima pagină din „Estetismul", capitol al *Istoriei literaturii române moderne*

ratura străină prezintă pe Baudelaire, Maiakovski și Esenin. La capitolul „prozatori", întîlnim pe Sadoveanu, Rebreanu, Camil Petrescu, André Gide, Proust și alții.

Dintre „studii și eseuri" amintim cîteva titluri : *Schițe pentru o istorie a criticii românești ; G. Călinescu ; Valori universale în literatura română ; Artă și existențialism* etc.

Prin acest compact volum de peste 450 de pagini, Vladimir Streinu aduce o substanțială contribuție la critica literară românească.

Preocupările mai vechi despre versul liber au fost sintetizate în mod riguros științific în studiul său de mare valoare *Versificația modernă* (1966).

În această ordine de preocupări istorico-literare, amintim prefețele și introducerile la *Teatru* de Lucian Blaga (1964), *Povestiri* de V. Voiculescu (1966), *Fleurs du mal* de Baudelaire (1968) etc.

Vladimir Streinu are și o valoroasă activitate de traducător. Iată cîteva din traducerile sale, în ordine cronologică :

Emerson, *Destinul* (1920) ; Gustave Le Bon, *Psihologia popoarelor* (1921) ; Charle Richet, *Omul stupid* (1922) ; Corneille, *Horațiu* (1940) ; Mohamed Dib, *La cafenea* (1956) ; Marcel Proust, *În căutarea timpului pierdut*, pentru care i s-a decernat premiul revistei „Secolul XX", W. Shakespeare, *Tragedia lui Hamlet, Prinț de Danemarca*, text anglo-român, cu o introducere, note și comentarii (1965) etc.

Avea în proiect volumele : *Tipologie literară*, studiu critic asupra eroilor de romane ; *Lingvistică și filologie*, studii stilistice ; o ediție a versurilor lui Eminescu ; al patrulea volum din *Pagini de critică literară ;* o monografie despre poetul V. Voiculescu, precum și un volum în care avea să-și adune articolele și eseurile apărute sub titlul *Distinguo*.

Moartea neașteptată l-a împiedicat să treacă la realizarea acestor valoroase proiecte.

Participarea sa la sărbătorirea centenarului Liceului „Nicolae Bălcescu" (1966), ca unul dintre iluștrii elevi care s-au perindat pe băncile acestui liceu, a imprimat evenimentului o notă deosebită. A fost un ultim prilej pentru noi, care l-am cunoscut ca profesor, de a ne bucura nu numai de prezența sa, ci și de frumusețea și originalitatea discuțiilor despre artă, în general și despre literatură, în special.

TUDOR TEODORESCU BRANIŞTE

Este unul dintre cei mai de seamă publicişti din perioada dintre cele două războaie mondiale.

S-a născut în Piteşti, la 12/25 aprilie 1899, pe strada care astăzi poartă numele de strada Crinului, ca fiu al lui Ion S. Teodorescu, directorul Şcolii primare nr. 1 din Pasagiul Şcoalelor (Şcoala Domnească), pe care o urmează.

Liceul l-a făcut la Piteşti, cu excepţia clasei a VII-a (penultima) pe care, în timpul refugiului din timpul primului război mondial, a trecut-o la Bîrlad. Această perioadă din viaţa sa este deosebit de interesantă prin aceea că acum îşi face debutul în literatură, după cum însuşi mărturiseşte.

«Prin octombrie 1915 am început să trimit cronici şi impresii literare la „Rampa", un bun ziar de teatru şi literatură, care apărea la Bucureşti. Fiind încă în liceu şi neputînd semna cu numele meu, mi-am luat pseudonimul Andrei Branişte. Tot atunci am mai publicat cîte ceva în „Cronica" lui Tudor Arghezi şi Gala Galaction, în „Ziarul meu", o publicaţie a lui P. Locusteanu, în „Gazeta" lui A. Clarnet etc. Primele schiţe şi nuvele au apărut în revista „Solia"».

În 1918 colaborează la „Scena", ziarul de teatru şi literatură condus de A. de Herz, de unde primeşte primele onorarii pentru colaborările sale.

Vorbind despre profesorii săi, mărturiseşte : „Am avut cîţiva cărora le port adîncă recunoştinţă. De altfel, liceul nostru se număra printre cele mai bune din ţară".

Despre N.I. Apostolescu spune : „Înalt, slab, cu o barbă bine potrivită din foarfecă, Apostolescu avea o oarecare asemănare cu B. P. Hasdeu, al cărui discipol fusese. Lecţiile lui erau adevărate prelegeri universitare. Trecînd peste manualul şcolar, aducea din marea lui bibliotecă de acasă autorii cei mai interesanţi, pe care îi comenta cu talent şi competenţă. Publica foiletoane critice în «Steagul», un foarte bun ziar din Bucureşti".

De asemeni, face un reuşit portret profesorului M. Em. Teohari, cunoscut ca un bun critic literar, deşi era profesor de matematici.

„La matematică l-am avut pe M. Em. Teohari... Era un bun critic literar şi articolele lui publicate în «Noua revistă română» a profesorului C. Rădulescu-Motru, una din publicaţiile de mare prestigiu de pe vremea aceea, erau foarte apreciate. Cu părul cărunt, cu bărbuţa căruntă, cu nişte haine cenuşii, mult purtate, care păreau şi ele încărunţite de vreme, ducînd o viaţă retrasă, făcîndu-şi plimbarea totdeauna singur pe străzi puţin umblate, Teohari părea foarte obosit sau foarte plictisit... A fost un învins, unul din acei învinşi pe care i-a zugrăvit Brătescu-Voineşti în nuvelele sale. Cu atît mai surprins am fost atunci cînd, prin 1934, am găsit în autobiografia lui Nicolae Iorga (*O viaţă de om*), un *alt* Teohari, atît de diferit încît mi s-a părut neverosimil. Trecîndu-şi în revistă foştii lui colegi de studenţie de la Universitatea din Iaşi, N. Iorga îşi aminteşte cu afecţiune de «Nicolae Teohari», atît de simpaticul Culiţă, răsfăţat de toate cucoanele din Iaşi pentru ochii lui verzi aşa de trişti... «cotilionist» celebru, vrăjind şi neveste de profesori, care îi cîştigau prietenia soţilor, pentru ca mai tîrziu să fie profesor la Piteşti şi un fin critic literat la «Noua revistă» a d-lui Motru, unde a însemnat cu eleganţă, discreţie şi imparţialitate şi un portret al meu".

După terminarea cursurilor liceale, T. Teodorescu Braniște se înscrie și urmează Facultatea de drept la București. Pentru a se întreține, îndeplinea o modestă funcție, aceea de copist la Facultatea de științe, iar în noiembrie 1919 activează ca redactor la „Izbînda", „Avîntul", „Cuvîntul liber", toate trei sub conducerea lui Constantin Graur.

Pentru că nu urmărea să parvină prin funcții pe care le-ar fi putut ocupa ca licențiat în drept sau ca avocat, se dedică activității publiciste.

Iată ce spune în *Cuvînt către cititori* la volumul *Oameni și paiațe :*

„Nici unul din noi n-am văzut în gazetărie o profesie ca oricare alta, adică o slujbă și o leafă. Fiecare avea în buzunar o diplomă universitară, care ne asigura un loc confortabil în barou, în corpul profesoral sau în birourile administrației de stat. După aceea urma înscrierea în unul din partidele «de guvernămînt» un loc în consiliul de administrație al unei bănci sau al unei fabrici, un mandat de deputat și așa mai departe. Drumul acesta îl cunoaștem toți foarte bine, nu era anevoios, nu cerea eforturi prea mari și nici însușiri excepționale.

Noi l-am lăsat, însă, pe seama altora și, punînd diploma universitară într-un fund de sertar, am intrat în presa de stînga".

În același spirit se mărturisește Tudor Teodorescu Braniște în pagina evocatoare amintită mai sus :

„Ținta mea era însă să intru în presa de stînga. Ca mai toți tinerii din leatul meu, mă întorsesem din Moldova revoltat de ceea ce văzusem în timpul războiului : corupție, speculă, traficuri, dezmăț etc. Armata luptase admirabil, cum recunoșteau și dușmanii noștri. Pătura noastră conducătoare își dezvăluia însă toate lipsurile și toate scăderile. Din cauza aceasta bătea asupra țării un mare vînt de revoltă și chiar noi, care prin vîrstă nu fusesem chemați pe front, simțeam nevoia unei acțiuni de îndreptare a relelor ce ieșiseră la iveală. Aveam douăzeci de ani și credeam în puterea scrisului. Generație din care fac parte a fost împinsă în presa de stînga de revolta împotriva războiului".

Astfel, a lucrat la „Adevărul", „Dimineața", „Chemarea", „Facla", săptămînală și „Facla literară" ale lui N. D. Cocea și la „Aurora" condusă de N. Lupu.

„...Constantin Mille m-a chemat la «Adevărul» și «Dimineața» iar N. D. Cocea la «Chemarea». Am lucrat cu amîndoi și am avut mulțumirea să mă bucur de prietenia amîndurora... Cocea a trecut la «Aurora», ziar nou sub conducerea doctorului Nicolae Lupu, în redacția căruia am fost chemat și eu. Cu doctorul Lupu am legat o prietenie bună, care a dăinuit pînă la stingerea lui din viață".

Fără să-și întrerupă activitatea gazetărească, în anii 1921—1926 a îndeplinit funcția de secretar al editurii Cultura Națională condusă de profesorul Vasile Pârvan și Marin Simionescu-Rîmniceanu. În aceeași perioadă a mai colaborat la „Viața românească" (Iași), la „Țara" (Timișoara), condusă de Camil Petrescu, la „Adevărul literar" și la „Cuvîntul liber" seria a II-a de sub direcția lui Eugen Filotti, precum și la alte reviste.

Democrat consecvent, în 1933 a scos seria a III-a a „Cuvîntului liber", realizînd, astfel, o concentrare aproape a tuturor scriitorilor și publiciștilor de stînga, începînd cu comuniștii. „De la început revista a desfășurat o campanie viguroasă împotriva hitlerismului, împotriva grupărilor de extrema dreaptă din țară, și pentru pace..." mărturisește Tudor Teodorescu Braniște.

După retragerea lui Constantin Graur de la direcția „Adevărului" și „Dimineața", împreună cu Mihail Sadoveanu și B. Brănișteanu a preluat conducerea celor două cotidiene (1936).

Scopul pentru care scosese „Cuvîntul liber" este arătat în articolul *Ura !* din volumul *Oameni și paiațe,* din care cităm : „Pentru d-ta, scump cetățean al țării mele, apare astăzi «Cuvîntul liber». Pentru d-ta și numai pentru d-ta, ca să-ți spună în față adevărul crud și ca să te întrebe.... «Cuvîntul liber» vrea să te învețe să privești lucrurile în adîncul lor... «Cuvîntul liber» vrea să-ți facă marele serviciu de a smulge măștile seducătoare și de a-ți arăta adevăratele chipuri, așa cum sînt, așa cum le-a creat firea. Știu bine că această operație nu este tocmai ușoară. Te-ai deprins cu pelteaua mani-

festelor electorale, cu siropul făgăduielilor mincinoase, cu limonada lingușirii cotidiene, acompaniată de eternul fistic: «cetățeanul suveran». Cu gustul d-tale falsificat de toată această literatură mincinoasă, ți-e greu să înghiți astăzi băutura tare, amară, dar reconfortantă, pe care ți-o oferă «Cuvîntul liber»".

În toamna anului 1939 a încercat o nouă concentrare a forțelor publicistice de stînga, scoțînd „Jurnalul", care în vara anului 1940 a fost și el suprimat. În timpul celui de al doilea război mondial, Tudor Teodorescu Braniște n-a mai lucrat în presă. După război, în octombrie 1944, a scos „Jurnalul de dimineață", la care colaborau Mihail Sadoveanu, Gala Galaction, B. Brănișteanu, Perpessicius, Victor Eftimiu etc., el însuși devenind un prodigios colaborator la mai toate ziarele și revistele din această perioadă.

În volumul *Oameni și paiațe* amintit mai sus, Tudor Teodorescu Braniște ne oferă cîteva referințe asupra felului cum era desfășurată activitatea publicistică din acei ani: „Condițiile în care s-a desfășurat lupta în toată perioada dintre cele două războaie au fost grele. Aproape tot timpul am scris sub regimul stării de asediu și al cenzurii".

Mai departe, adaugă: „Imprimîndu-și publicațiile în tipografii clandestine, descoperiți de poliție, arestați, torturați și condamnați la pedepse grele, comuniștii au continuat cu mari jertfe lupta politică și de presă, înfruntînd cu eroism prigoana și pregătind zi de zi biruința care avea să vină".

Este demn de remarcat curajul cu care Tudor Teodorescu Braniște apără, prin scrisul său, lupta și interesele clasei muncitoare din țara noastră.

Astfel, în 1922 publică articolul *Casa morților* în care zugrăvește aspecte de la o ședință a procesului socialiștilor:

„În sala înțesată de soldați, sclipeau doar tăișurile baionetelor, țevile mitralierelor și fireturile judecătorilor militari. Într-o tăcere de cavou, trei sute de umbre — femei cu chipuri descompuse, cu ochi văduviți de licărire, afundați în orbite, bărbați cu fețe livide, cu obrajii scofîlciți, cu bărbi îndelung nerase, unii purtînd încă povara lanțurilor și a cătușelor — priveau din țarcuri scena penibilă a «judecății». De cinci zile, oamenii aceștia n-au cunoscut binefacerile mîncării și apei". În încheiere, Braniște cere: „pentru binele țării, să înceteze barbaria, care ne înjosește în fața străinătății".

Cu ocazia procesului împotriva mișcării muncitorești din România (1922) scrie un articol scurt, plin de ironie la adresa guvernanților: „Fiți tari, domnilor. Ucideți dreptul! Ucideți medicina! Dacă se poate, ucideți și oamenii! Interesele superioare ale țării o cer imperios: să se știe pretutindeni cît sîntem de civilizați! Fiți tari, domnilor!".

Întocmai ca Alexandru Sahia altădată, Tudor Teodorescu Braniște ia apărare deținuților. Astfel, în articolul *Deținuții politici* scrie: „Duminică seara am primit la redacție vizita unui grup de familii ale deținuților politici de la Doftana. După cum se știe, cei aproape o sută de oameni întemnițați acolo au declarat greva foamei și a setei. Conflictul dintre ei și direcția închisorii durează de multă vreme. De zeci de ori am atras — în aceste coloane — atenția d-lui ministru de justiție asupra plîngerilor îndreptățite, formulate de cei care își execută pedeapsa la Doftana" (1935).

Încrezător în izbînda luptei clasei muncitoare din țara noastră, iată ce spune în articolul *Sugrumătorii*: „Nici un alt partid nu are în urma sa un 1907, un 13 Decembrie 1918, un proces al tramvaielor", și încheie cu avertismentul: „Zadarnică trudă, căci masele veghează".

Astfel de articole publica în coloanele „Cuvîntului liber", după 1933, și Alexandru Sahia, Nicolae Cristea, Mărculescu etc., publiciști de stînga sau comuniști. Tot aci, după cum se știe, a publicat Sahia nuvelele sale inspirate din viața clasei muncitoare și a țărănimii.

De menționat că Tudor Teodorescu Braniște, comentatorul vieții politice din țara noastră, este dublat în tot ce scria de personalitatea scriitorului, a omului de cultură.

Într-adevăr, Tudor Teodorescu Braniște este și un cunoscut scriitor. El are o concepție superioară asupra misiunii sociale a literaturii. Această concepție se vede în articolul *Adevărul în artă și în cugetarea politică,* unde spune: „A cere romancierului să înfrumusețeze artificial o stare de lucruri, care în realitate este cu prisosință mizeră, înseamnă a-i cere să sacrifice arta și dragostea de adevăr unor scopuri străine artei, și — ceea ce este mai grav încă — fără să slu-

jească totuși aceste scopuri. În adevăr, arta, din punctul de vedere al creatorului, trebuie să se întemeieze pe adevăr...".

Ca scriitor, a publicat nuvele și romane : *Fundătura cimitirului nr. 13* (1923); *Băiatul popii* (1933) ; *Prințul* (1944, dar tipărit în 1961). În editura Socec îi apar două volume de nuvele : *Suflete de femei* și *Șovăiri,* precum și un volum de cronici literare, *Oameni și cărți.*

După 23 August colaborează la „Scînteia", „Contemporanul", „Gazeta literară", „Luceafărul" etc. În 1960 Editura Tineretului îi publică romanul *Primăvara apele vin mari,* cu tema răscoalelor țărănești din 1888.

În ultima parte a vieții elabora volumul memorialistic *Scara vieții,* pe care, însă, nu a apucat să-l termine.

De la Tudor Teodorescu Braniște ne-au rămas și cîteva traduceri ca de exemplu : *Viața lui Disraelli* de André Maurois ; *Psihalogia omului contemporan* de Leopold Stern, precum și *Adolphe* de Benjamin Constant.

ION TRIVALE

Criticul Ion Trivale — cu numele său adevărat Iosif Netzler — s-a născut la Pitești, la 13 mai 1889. Numele de „Trivale" și l-a luat de la acela al frumosului parc natural de lîngă orașul său natal. La Pitești a urmat cursurile liceului, condus în acei ani de Nicolae Dumitrescu și Dumitru Ghimpa, ca directori, și a avut profesori pe Nicolae Apostolescu și Nicolae Bănescu, viitorul mare bizantinolog.

Studiile universitare le-a urmat la București, desăvîrșindu-le la Jena.

Ca student, în 1910, a fost remarcat de profesorul și criticul literar Mihail Dragomirescu, în revista căruia („Convorbiri critice") a debutat sub directa supraveghere și îndrumare a profesorului său.

Remarcat și de filozoful C. Rădulescu-Motru, criticul nostru de mai tîrziu devine colaborator la „Noua revistă română", unde i se încredințează rubrica permanentă a cronicii literare. În această revistă își va publica Ion Trivale cea mai mare parte a articolelor sale de critică literară.

Trăind numai 27 de ani, n-a avut posibilitatea să-și cristalizeze un sistem critic și estetic personal. Cu toate aces-

tea, şi-a precizat din timp poziţia faţă de romantism şi realism, dovedind o bună orientare în critica literară. El manifestă preferinţă pentru scriitorii realişti ca: I. Agârbiceanu, Bassarabescu, Brătescu-Voineşti, L. Rebreanu, M. Sadoveanu şi alţii.

După I. Trivale, realismul vede „pe omul real ca pe un amestec fatal de bine şi rău în care proporţiile variază cu individul". Realismul este preferat romantismului căci, pe cînd *Letopiseţi* de Mihail Sorbul aduce o adiere proaspătă de realism incisiv, aparţinînd unui autor care ştie să pipăie pînă în fundul sufletului omenesc, „...în Vlaicu-vodă, frumuseţea şi simetria ideii naţionale e realizată în paguba adîncirii sufletului omenesc, care e forţat oarecum în formulele de simplificare romantică, exagerat adică în bine sau în rău..."

I. Trivale recunoaşte şi meritele simbolismului în dezvoltarea literaturii noastre. Funcţia simbolului este precizată astfel: simbolul, „materialul poeziei noi, realizează tocmai prin lipsa lui de intenţie şi precizie pătrunderea reciprocă şi fuziunea deplină a sufletului uman şi a naturii. El nu defineşte lucrul, ci îl evocă, lăsînd deschise larg zările misterului; nu-l numeşte, ci-l sugerează numai, lăsînd locul cel mai larg activităţii creatoare a cititorului".

În acest sens recunoaşte valoarea poeţilor Dimitrie Anghel, Alexandru Macedonski, Ion Minulescu etc.

Deşi format la şcoala esteticii literare a lui Mihail Dragomirescu, Ion Trivale se deosebeşte de foarte multe ori, în aprecierile sale critice de maestrul său, după cum mărturiseşte şi în articolul *Autoritarismul în critică*. De exemplu, cu privire la comedia *O scrisoare pierdută*, Ion Trivale vede aci „o contemplativitate indiferentă" căci „rîsul senin al lui Caragiale (...) ne îndurerează descoperindu-ne lipsa unei serioase atitudini etice în faţa vieţii".

Apreciază la justa lui valoare pe M. Sadoveanu pentru că prin opera sa ne face să simţim ceva din filozofia *Mioriţei;* de asemeni, subliniază fantezia imagistică a lui Adrian Maniu.

Contrar aşteptărilor multora dintre admiratorii lui Victor Eftimiu, Ion Trivale nu vede în *Cocoşul negru* decît o operă „care vrea să pară un *Faust* românesc, dar care nu este decît un *Faust* adaptat pentru cinematograf, adică stors de viaţa lui adîncă şi redus la varietatea de culori şi scene".

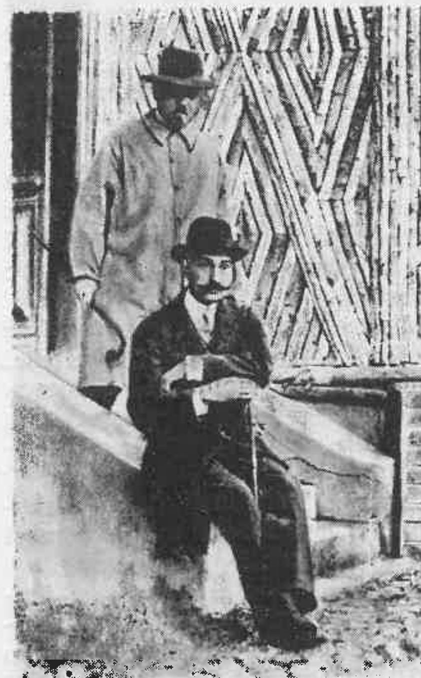
Ion Trivale şi-a dat viaţa pe front în primul război mondial.

Iată cum îl aprecia, pentru eroismul său, Mihail Sebastian:

„Mort cu capul pe mitralieră, în primele săptămîni ale războiului, în prima linie, în fruntea companiei pe care, sublocotenent, o comanda, omul acesta era destinat cărţilor, gîndirii, vieţii interioare... Dintre toţi morţii de război ai Franţei, umbra cea mai emoţionantă este a lui Alain Fournier. Dintre morţii Germaniei, amintirea cea mai patetică este a lui Georg Trakl. Amîndoi treceau pragul adolescenţei, amîndoi îl treceau pe al morţii.

Soldat şi poet — sînt două vocaţii străine una de alta, adverse aproape, dar pe culmi, în ceasurile mari, le uneşte pe amîndouă un lucru care s-ar chema mai simplu: uitare de sine. Numai cine se uită pe sine este cu adevărat soldat. Această dublă nobleţe o salută neamurile în cultul deosebit al scriitorilor căzuţi pe front. Între toate lumînările ce ard pentru sufletul morţilor, este una pentru aceşti morţi scumpi între toţi. Între toate florile este o floare pentru ei".

OAMENI DE ARTĂ

REMUS MACARIE și CONSTANTIN ALBU

Dezvoltarea cultural-artistică a orașului Pitești de la începutul acestui secol este strîns legată de activitatea unor profesori cu renume de la liceul din acest oraș, care erau nu numai animatorii, dar și inițiatorii unor acțiuni lăudabile.

Aceștia sînt Remus Macarie și Constantin Albu.

Remus Macarie, moldovean de origine (născut în 1878, la Țifești, pe rîul Putna), s-a transferat la liceul din Pitești în 1909. Era profesor de științele naturale și locuia în incinta liceului, la mansarda clădirii destinate ca locuință directorului. Aci Remus Macarie a construit 76 viori, 4 viole și 4 violoncele, după ce deprinsese acest meșteșug la München, în atelierul lui Morassi, către care îl recomandase prietenul său Constantin Albu aflat acolo pentru a studia pianul. Cunoștințele sale i-au înlesnit alegerea lemnului de rezonanță pentru astfel de instrumente.

Garanţia calităţii acestora ne-o oferă faptul că pe una din viori, lucrată special pentru el, a cîntat genialul George Enescu la Paris. La concertul dat în Piteşti, în ziua de 16 noiembrie 1915, maestrul cîntă tot pe această vioară, care actualmente se află în muzeul „George Enescu" din Liveni-Dorohoi, locul său de naştere.

Pentru prietenul său Constantin Albu a construit Remus Macarie primul violoncel, dispărut în timpul primului război mondial. Liceul N. Bălcescu a moştenit de la Remus Macarie 2 viori, 1 violă şi 1 violoncel, care se păstrează pînă astăzi la loc de cinste în sala de muzică a liceului.

La 1 aprilie 1913 Remus Macarie înfiinţează *Quartetul de coarde* pe care l-a pus sub conducerea lui C. Albu. Quartetul era compus din : violina I. Remus Macarie, violina II Stănescu Delar (institutor), violă G. Nuţu (profesor la Şcoala de meserii), violoncel Constantin Albu. Repetiţiile pentru pregătirea diferitelor concerte se făceau în liceu.

„Asociaţia de muzică de cameră" care ia fiinţă şi-şi desfăşoară activitatea tot în liceu, este opera acestor doi inimoşi oameni de artă, Remus Macarie şi Constantin Albu.

Societatea corală „Armonia" este rodul strădaniilor profesorului C. Albu, care era preşedinte şi dirijor al corului acestei societăţi. El se adresează Ministerului instrucţiunii pentru a se aproba o sală de clasă din liceu în vederea desfăşurării activităţii şi obţine această aprobare.

În 1901 se înfiinţează la Bucureşti Societatea corală „Carmen" pentru cultivarea şi răspîndirea muzicii în popor, de către un grup de tineri în fruntea cărora era compozitorul D. C. Kiriac. Unul dintre carmenişti a fost şi C. Albu, care cu prilejul jubileului de 25 de ani de la înfiinţarea acelei societăţi, primea din partea conducătorilor ei următoarea scrsoare :

Bucureşti, 1 noiembrie 1926

Iubite coleg,

În zilele de 20 şi 21 noiembrie a.c. Societatea corală „Carmen" îşi serbează 25 de ani de activitate cultural-artistică. Cu această ocazie

Quatetul de coarde înfiinţat la Piteşti de profesorul C. Albu. Pe scaune (de la stînga la dreapta): Remus Macarie, violina I; Constantin Albu (violoncel). În picioare: Gh. Nuţu, violă; Stănescu Delar, violina II.

ne-am simţi fericiţi să vă vedem în mijlocul nostru, întrucît aţi contribuit la realizarea uneia dintre cele mai însemnate acţiuni culturale în mijlocul neamului. Cu sublimă sforţare şi mult devotament aţi purtat undele cîntecului românesc peste graniţele ţării şi aţi semănat în suflete încredere şi nădejde. Ne amintim cu duioşie de caldul entuziasm tineresc ce aţi depus pentru cultivarea cîntecului popular, naţional şi clasic.

Se cade, dar, să ne bucurăm împreună de roadele acestei frumoase munci, slăvind un sfert de veac de activitate în slujba unui ideal atît de nobil.

Preşedinte,
ss. Gh. Folescu

Director,
ss. D. G. Kiriac

Secretar,
ss. Petrescu-Sadea

Cu entuziasmul care totdeauna l-a caracterizat, profesorul C. Albu a înfiinţat, în 1911, la Călăraşi societatea corală „Freamătul" care în 1915 face o excursie la Piteşti şi Curtea de Argeş, tocmai pentru a revedea pe întemeietorul ei. Iată ce se spunea într-un articol din „Gazeta Ialomiţei" din 5 iulie 1915 : „La Piteşti excursioniştii au fost întîmpinaţi de d-l C. Albu, care neobosit ne-a condus pretutindeni. După ce au luat masa în grădina publică, unde au cîntat cîteva arii populare, coriştii au vizitat liceul, unde au fost primiţi de d-l director I. Cuţui şi de secretarul şcoalei, I. Nenciu. Au vizitat cu de-amănuntul laboratorul, sala de desen, sala de muzică, cinematograful liceului, biblioteca şi sălile de clasă. S-a admirat mult biblioteca liceului, care e foarte bogată şi între donatorii căreia strălucesc mai multe nume ilustre, alături de al regretatului profesor G. Ionescu-Gion. S-a admirat, de asemenea, mobilierul făcut din cotizaţiile elevilor şi care e din cele mai nouă modele".

Presa centrală de mai tîrziu subliniază activitatea desfăşurată de astfel de formaţii artistice. În articolul *Aspecte culturale la Piteşti* se scrie: „Asociaţia de muzică de cameră îşi are începutul sub forma de grupare muzicală, înjghebată prin anul 1912 de către d-l C. Albu, ca specialist violoncelist, profesor de muzică la liceul din localitate, Remus Macarie, fost

profesor... Cu venirea războiului, instrumentele de coarde lucrate de maestrul Macarie au dispărut. Cine ştie în ce colţ din Germania se va fi aflînd frumosul violoncel al d-lui Albu, în care maestrul îşi pusese toată pasiunea sufletului său şi care făcea fala quartetului şi mîndria autorului ?... Această grupare muzicală şi-a luat sarcina de a răspîndi gustul de muzică pe o scară mai întinsă, păşind în mijlocul publicului şi, constituindu-se sub forma de «Asociaţia de muzică din Piteşti», oferă membrilor ei şi publicului, la intervale mai mici sau mai mari, ore plăcute în care se cîntă quartete, trio, solo de vioară, pian şi voce" [1].

La 6 ianuare 1929 studenţii argeşeni, foşti elevi ai liceului din Piteşti, dau un mare festival muzical la Teatrul comunal din localitate. Profesorul C. Albu îşi dă concursul executînd la violoncel muzică clasică, iar Nicolae Brînzeu, student, actualmente compozitor şi director al Filarmonicii de Stat din Arad, conduce corurile şi opereta *Crai nou* de Ciprian Porumbescu, executate de studenţi.

În această perioadă de înflorire a activităţii artistice la care profesorii şi elevii îşi aduceau o serioasă contribuţie, liceul a fost vizitat şi de elevi străini. Astfel, în 1937, un grup de elevi francezi sînt primiţi călduros de colegii lor români piteşteni. Faptul nu trece neobservat nici de presa centrală. În articolul *Liceenii francezi la Piteşti* [2], se spune : „La intrarea excursioniştilor în curtea liceului de băieţi... elevii liceului, sub conducerea d-lui profesor C. Albu, au cîntat *Marseieza*".

În 1925 maestrul Macarie, unul dintre marii lutieri, a încetat din viaţă. El este înmormîntat la Piteşti, într-un cavou al familiei. Opera sa a fost continuată cu rîvnă de formaţiile de muzică de cameră în fruntea cărora s-a aflat întotdeauna prietenul său C. Albu.

Astfel, în cadrul Institutului de studii latine, filiala Argeş, care îşi desfăşoară activitatea tot în liceul de băieţi, pînă la cel de al doilea război mondial, partea muzicală era condusă de C. Albu.

---

[1] Ziarul „Universul" din 14 oct. 1926.
[2] Ibidem, 8 aprilie 1937.

În 1945 el se pensionează, dar este socilitat și activează ca profesor la Liceul de muzică și ca dirijor al unor formații corale muncitorești din orașul Pitești și obține premii și evidențieri cu ocazia diferitelor concursuri.

A fost unul dintre cei mai populari profesori ai liceului și s-a bucurat pînă la sfîrșitul vieții de stima și dragostea foștilor săi elevi.

N-a încetat pînă în ultima clipă să cînte la violoncel și la pian. A decedat în toamna anului 1970 și este înmormîntat la Pitești.

Prin moartea lui Remus Macarie și a lui Constantin Albu orașul nostru a pierdut doi dintre pionierii și animatorii activității artistice.

RUDOLF SCHWEITZER-CUMPĂNA

Schweitzer-Cumpăna — se știe —
N-are rînd la editură,
N-are o monografie,
Dar, în schimb, are... pictură

AURELIAN PĂUNESCU
Epigrame, București 1971

Maestru emerit al artei din R.S.R., R. Schweitzer-Cumpăna este un om împăcat cu viața. Însuși spune adeseori prietenilor: „Pe piatra mea funerară să-mi scrie: «Aici zace un om fericit»". Și aceasta, cu drept cuvînt. Profesorul Virgil Tempeanu, care ne-a pus cu multă amabilitate la dispoziție un prețios material pentru această schiță biografică, îl cunoaște din tinerețe, astfel că datele despre viața și activitatea sa sînt în cea mai mare parte trăite.

R. Schweitzer-Cumpăna s-a născut la Pitești, la 9 mai 1886. Părinții săi, Ludovic și Josefina, de origine elvețieni, erau stabiliți în a treia generație în țară.

Pictorul a urmat școala primară și gimnaziul în Pitești. Colegul său, profesorul pensionar Stelian Rădulescu, și-l amintește ca fiind un băiat înalt, blond, slăbuț, cam retras și tăcut. La desen, la profesorul Serafim, era cel dintîi. De la Pitești, a plecat la Berlin unde, pe lîngă studiile secundare, a urmat Academia de arte. Aci a fost dus de unchiul său, Wilhelm Bossel, funcționar superior la C.F.R. Pleca din Pitești cu oarecari cunoștințe despre pictură, deprinse de la un pictor mediocru, Romeo Vasilescu.

După ce mai întîi ia lecții cu profesorul Rudolf Schlabitz pentru a-și îmbunătăți desenul, la vîrsta de 16 ani este primit ca student regulat al Academiei de arte. Acolo a fost elevul marelui pictor Arthur Kampf, cunoscut pentru scenele sale istorice, și al pictorilor Anton von Werner și Erich Hancke. Interesant e și faptul că la anatomie l-a avut profesor pe renumitul Rudolf Virchow, întemeietorul patologiei celulare, care era foarte sever chiar și cu studenții Academiei. R. Schweitzer a studiat acolo cinci ani (1904—1909), absolvind Academia cu succes.

În 1909 pictorul revine în țară și înfiripează o expoziție în chioșcul muzicii militare din grădina publică piteșteană. A vîndut trei tablouri. Un inginer italian, Arganini, l-a luat cu el, vara, la Dragoslavele-Muscel, unde a început să se intereseze de țărani, care au rămas subiectul său de predilecție pînă în ziua de azi.

În 1912 a plecat la București, împreună cu familia surorii sale, Melania, apoi, tot cu aceasta, la Fălticeni. Revenit în București, s-a stabilit într-o cameră-atelier, la mansarda pusă la dispoziție de un negustor, peste drum de fosta cofetărie Nistor. Acolo adusese negustorului un tablou pe care a primit doi lei. De față cu pictorul, negustorul a vîndut același tablou cu 100 de lei unui domn elegant, căruia îi plăcea pictura. Revoltat, artistul iese după cumpărător și-i povestește întîmplarea. Acesta, bucuros, îi cere să-i aducă lucrări și-i dă adresa. Era ministrul plenipotențiar Alexandru Lahovari, care locuia lîngă Cișmigiu. Pictorul însă vine la el după o lună, în

care timp fusese concentrat. L-a primit un lacheu care, întrebat dacă domnul ministru e acasă, l-a măsurat foarte mirat, spunîndu-i : „Dar, domnule, nu știți ? A fost înmormîntat acum o săptămînă".

Părinți săi mutîndu-se la Cumpăna, unde tatăl său era administrator la societatea forestieră „Argeșul", pictorul se așază și el în frumoasa vilă în care locuiau părinții săi. Aci a lucrat intens, îndrăgostit de munții împăduriți, de valea Argeșului, de peisajul minunat, care-i place atît de mult încît adaugă numele *Cumpăna* la al său.

La București, în 1921, a organizat prima sa expoziție la Ateneu, expoziție care a fost decisivă pentru viitorul său artistic. Profesorul Nicolae Iorga vizitînd-o, cu secretarul său Scarlat Băluță, rămîne uimit. Și mai uimit e însă pictorul, care-l vede pe profesor gesticulînd agitat. Credea artistul că Iorga era revoltat, mai ales că se îndrepta glonț spre el zicîndu-i : „Tinere, dumneata ești autorul ? Să știi că ai un viitor frumos. Expoziția dumitale e o revelație pentru mine !".

N. Iorga îi face, în ziarul său „Neamul Românesc" din noiembrie 1921 o dare de seamă entuziastă, astfel că artistul atrage asupra-i atenția cercurilor artistice, ca și pe cea a publicului. Spicuim cîteva rînduri:

„O revelație expoziția de la Ateneu a d-lui Schweitzer-Cumpăna. E un zbucium în acest suflet cu totul original, capabil de opere mari, un zbucium onest și fecund. (...) Capete țărănești, tovarăși de mizerie în colibe, femei mîndre ca niște canefore de piesă antică, boi în aprigă înaintare a muncii, mai ales viața rurală fără poezia convențională (...). De la acest pictor putem aștepta o nouă formulă a relațiilor pămîntului nostru".

Profesorul Iorga a continuat să-l prețuiască. Astfel, ducîndu-se la cursurile de vară ale Universității populare înființată de profesor la Vălenii de Munte, îi face portretul care-l înfățișează la masa de lucru. Cînd profesorul îl cercetează, exclamă: „cu totul remarcabil". Intrînd împreună, după aceea, în sala de cursuri, pictorul se duce să se așeze, modest, pe un loc retras ; dar N. Iorga rostește solemn : „Vă rog să vă ridicați ! În mijlocul nostru este un mare artist !" și întreaga asistență salută pe pictorul surprins și emoționat.

Numeroasele călătorii în străinătate îi oferă variate subiecte pentru picturile sale. În 1931 prietenul său avocatul Aurelian Păunescu, epigramist, îl cheamă la Paris. Acolo lucrează febril și deschide o expoziție în sala Jeanne Castell de pe Avenue de Messine, avînd un neașteptat succes moral și material. „Ambasadoarea" noastră culturală, Elena Văcărescu, scria despre el : „Realist, necăutînd decît această plăcere a adevărului care este marea plăcere a artistului, ne oferă o serie de pînze emoționante și radioase, unde Orientul pune lumina sa...".

Dorul de țară îl face să plece din Paris și să lase multe tablouri la gazdă, cu gîndul că se va întoarce în curînd; dar aceasta nu s-a mai întîmplat. Face, în schimb, călătorii în Grecia, vede Atena, Salonicul, insula Hydra, însetat după frumosul exotic și se întoarce acasă cu o frumoasă recoltă. În 1957 pleacă în Italia, vizitează Veneția, Padova, Florența, Roma, Napoli etc., aducînd și de aici pînze care se deosebesc prin colorit și atmosferă de cele din țară, căci artistul e realist dar și puțin romantic. Pasta lui e generoasă, nobilă, bogată, plină de armonie, culoare și luminozitate, mai ales cînd modelele sale sînt luate din suculenta natură meridională.

Dacă în tinerețe a fost influențat de plastica germană, mai tîrziu s-a eliberat de această influență, mergînd, fără abatere, pe drumul propriu.

La împlinirea vîrstei de 70 de ani, Muzeul de artă al R.S.R. îi organizează impunătoarea expoziție retrospectivă la Dalles. Mai multe săli sînt ocupate de lucrările sale: uleiuri, pasteluri, guașe, grafică etc. Presa, ca și publicul, îl apreciază fără rezerve. Criticul de artă Mircea Deac scria :

„(R. Schweitzer-Cumpăna) adeseori face din portret o scenă de gen. În acest domeniu își arată pictorul adevărata măsură a talentului său". („Munca", din 6 XII 1967.)

„El a adus o viziune proprie asupra lumii satului, deosebită de decorativismul monumental al lui Resu, de dramatismul lui Iser și de simplitatea aspră, laconică a compozițiilor lui Ștefan Dimitrescu", apreciază Raoul Șerban, în „România liberă" din 29 XI 1967.

Alt critic de artă, Jacques Brutaru, scrie în „Steagul roșu" din 14 XII 1967: „Țăranul apare în condițiile răscoalelor din 1907, în toate momentele importante ale existenței sale, pînă la încadrarea în noile forme socialiste actuale".

Tot cu prilejul retrospectivei, profesorul universitar academician George Oprescu scrie o amplă și documentată critică în lucrarea *Amintiri. Evocări,* din anul 1968, sub titlul *Retrospectiva Rudolf Schweitzer-Cumpăna* (pp. 104—107), din care extragem următoarele :

„Expoziția Schweitzer-Cumpăna retrospectivă este cum nu se poate mai binevenită. (...) Vedem, aș putea zice clar și convingător, că el face parte din grupul celor mai însemnați pictori ai țării noastre; iar ca desenator, dintr-un grup și mai restrîns, care n-ar cuprinde decît trei-patru dintre pictorii noștri din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și din secolul al XX-lea. (...) Autoportretul nu numai că nu lipsește, dar este mai abundent reprezentat decît de obicei în expoziții. Artistul s-a studiat cu atenție și (...) ne-a dat cîteva lucrări remarcabile, dintre care un cap, autoportret din tinerețe, mi se pare una din cele mai reușite opere și cu adevărat demnă de a sta alături de tablouri similare de Grigorescu și Luchian. Tot ca portret și cu tot atîta plăcere m-am oprit în fața imaginii lui Iorga (...). Este atît de perfect și de natural, încît pe mine, care îl văzusem pe profesor de nenumărate ori în această situație, m-a încîntat, mi-a dat impresia că parcă-l aud vorbind, cum o făcea de cele mai multe ori, cînd era surprins la masa de lucru. Este o mare satisfacție pentru un critic cînd, parcurgînd o expoziție, rezumînd oarecum întreaga carieră a unui artist, o poate părăsi cu convingerea că a trecut pe dinaintea ochilor lucrările unuia dintre artiștii care contează și vor conta în Istoria artei țării sale".

Răsplata n-a încetat să-i vină și din partea oficialității. A fost numit în 1951 profesor la Institutul de arte plastice „N. Grigorescu" din București, unde și-a format mulți elevi, a primit Medalia Muncii și titlul de Maestru Emerit al Artei, iar în 1971 cea mai însemnată distincție pentru un artist, „Meritul Cultural" clasa I.

În străinătate și-a înfățișat țara cu demnitate, fiind deopotrivă de prețuit și acolo, precum o dovedește men-

țiunea marelui român Henri Coandă, din volumul *Din nou acasă* :

„Țăranii întîlniți pe coastele povîrnite, prin grădini sau livezi, mi-au amintit pînzele unui alt mare pictor român băștinaș de pe meleagurile Argeșului, acel Schweitzer-Cumpăna care era tovarăș de breaslă cu Costin Petrescu, mare pictor român, și el piteștean (...). Dar să revenim la zilele noastre. Mi-au plăcut casele țărănești din satele prin care am trecut. Îngrijite, curate, acoperite cu tablă sau olane, cu șiță în locuri deluroase sau de munte, îți oferă prezențe într-o lume în care coliba acoperită cu stuf nu-și mai află existența decît în literatură și în acele picturi și desene ale lui Schweitzer-Cumpăna, dintre care unele, destul de multe, le-am întîlnit și prin muzeele străinătății, prin galerii, împrăștiate prin Europa, în sud, la centru, și chiar la nord“ [1].

Precum N. Iorga la începutul carierei artistului, un alt mare român, Tudor Arghezi, scria atunci cînd artistul împlinea 85 de ani, aceste prea frumoase rînduri, încununare a meritelor și muncii sale neobosite oficiată pe altarul artei românești :

„Împerecherea celor două cuvinte din numele Schweitzer-Cumpăna unește două țări, una a lui Wilhelm Tell și cealaltă a lui Mihai Viteazul.

Dar numele cel mai îndrăgit de el a rămas în pictură Cumpăna, acest mare pictor iubind peste filiațiile lui peisajul românesc dus la o expresie supremă.

Ca și Grigorescu, cîntărețul cu pensula al priveliștilor țării noastre, el iubește fiecare fir de iarbă, fiecare floare a pămîntului și a muncii românești.

Cînd zici Cumpăna, înțelegi vatra românească și Argeșul în care a trăit și pe care l-a purtat, mărturie frumoasă, în priveliștea celor mai mari frumuseți. Viața acestui adevărat artist trăiește tînără și proaspătă de 80 de ani în mijlocul exclusiv al acestor frumuseți.

Ce urare mai adevărată trebuie să-i aducem și să-i dorim decît o neîntreruptă tinerețe profesională reflectată zi cu zi în picturile sale ?

1. Ed. Tineretului, 1969, p. 248—250.

Dacă viața profesională nu i-a fost întotdeauna compensată de colegialitatea nu destul de atentă la așteptările artei, îl apără, în schimb, dragostea noastră de astăzi, nediscutată și fierbinte“ [1].

În 1972 a fost organizată o expoziție retrospectivă a pictorului la Muzeul de Artă al municipiului Pitești, unde au fost expuse, printre altele, peste 150 tablouri donate orașului său natal, expoziție care s-a bucurat, cum era de așteptat, de elogioase aprecieri în presa centrală și locală.

1. *Medalion* în „Argeș“, 1966, august.

COSTIN PETRESCU

S-a născut la Pitești, la 10 mai 1872, dintr-o familie de zugravi **pictori.**

Tatăl său se numea Ilie Petrescu, era pictor bisericesc și locuia pe strada Egalității nr. 94. Ilie era fiul lui Petre Ghețulescu, zugrav.

Între anii 1887 și 1891 urmează primele clase (gimnaziul) la liceul de băieți din Pitești. În 1892 părăsește acest oraș și urmează Școala de arte frumoase pe care o termină după 2 ani și jumătate.

Studiază în același timp și arhitectura și Școala arhitecților români.

În 1897 este profesor de desen la Liceul „Mihai Viteazul" din București, iar în 1902 pleacă la Paris unde studiază în Academia Juliens și are ca profesor pe Jean Paul Laurens.

Pleacă la Viena și studiază artele decorative, apoi revine la Paris, călătorește la Dresda, Berlin etc. Revenit în București, este numit profesor la Școala de arte frumoase, unde profesează neîntrerupt pînă în 1938, cînd se pensionează.

Între timp, pictează marea frescă a Ateneului român, Catedrala din Alba-Iulia, bisericile Sf. Nicolae din Brașov, Mihai-vodă din București etc., continuînd să expună regulat la București, Paris, München, Viena, Veneția și New York. La Viena expune portretul lui August Wetchel, iar la New York portretul poetului Edwinn Markham (actualmente la muzeul Brooklin din New York).

În 1920 a fost chemat în Franța, la Lyon, unde începe cursul de pictură în frescă. Aci a fost numit profesor onorar al Academiei de Bele-Arte. La Paris (la Sorbona) ține, de asemenea, ca invitat, conferințe cu privire la tehnica frescei, la școala „Beaux Arts". Concomitent publică studiul *L'art de la fresque* (în editura „Le franc").

A decedat în octambrie 1954 în vîrstă de peste 82 de ani.

OPERA ARTISTICĂ A LUI COSTIN PETRESCU

I FRESCĂ

Într-un moment cînd nimeni nu se mai gîndea la reluarea tradițiilor noastre în pictura murală, Costin Petrescu ia inițiativa revenirii la stilul și tehnica vechilor noștri zugravi.

Urmaș în a treia generație a unei familii de zugravi de biserici din Argeș, el continuă firul tradiției autohtone folosind experiența dobîndită încă din fragedă copilărie.

Deschizînd drumul unui curent sănătos întemeiat pe arta veacurilor al XVII-lea și al XVIII-lea din Muntenia și Moldova, pictorul își leagă numele de zugrăvirea în frescă a unui număr mare de monumente dintre care menționăm pe cele de primă însemnătate : Palatul patriarhal, bisericile Mihai-vodă și Antim din București, Biserica din Schei — Brașov, și, mai ales, Catedrala Neamului din Alba-Iulia, simbol al unității noastre naționale.

Cu aceste lucrări, dovedind o adîncă însușire a caracterului vechii noastre picturi murale, autorul ajunge, prin sistematizarea ordonată a elementelor sale de bază, la crearea unui stil propriu de interpretare.

Generația de astăzi a pictorilor de frescă îi aplică învățătura.

Adevărata popularizare a frescei lui Costin Petrescu este cîștigată însă de artist pe terenul picturii monumentale laice și realiste.

Într-adevăr, după o muncă de 4 ani el desăvîrșește cea mai vastă compoziție istorică din țara noastră : *Marea frescă a istoriei românilor din aula Ateneului român.*

Un deziderat care se afla de multă vreme în atenția cercurilor de cultură și artă de la noi era înfăptuirea unei vaste compoziții de pictură murală menită să decoreze rotonda Ateneului român.

Așa cum fusese visată de generația lui Esarcu, marea frescă trebuia să evoce „fazele principale ale istoriei românilor". După înălțarea edificiului, repetatele încercări de a se chema artiști din țară sau din străinătate nu dăduseră suficientă satisfacție.

Încă din anii primelor manifestări artistice, Costin Petrescu fusese animat de dorința de a prezenta cîndva un ase-

menea proiect. Imboldul prevestitor al lui Ionescu-Gion care încă de atunci văzuse în tînărul pictor pe viitorul autor al frescei, succesele obținute în domeniul marii compoziții *(Moartea Cleopatrei, Conferința de la 1913, Exodul muncitorilor petroliști* etc.) precum și dorința unanimă ca vasta pictură să fie o „frescă" în sensul strict al cuvîntului, îl determină pe Costin Petrescu să pășească finalmente la un studiu de lungă durată și de profundă documentare.

După o muncă asiduă de creație de peste 10 ani, proiectul definitiv primește, în 1933, aprobarea Societății Ateneului Român cu sprijinul ideologic al marelui Nicolae Iorga.

După alți patru ani cît a durat executarea pe zid, în luna mai 1937 vasta compoziție murală totalizînd o suprafață de peste 200 metri pătrați a fost inaugurată.

Ea evidențiază posibilitățile multiple pe care le oferă tehnica frescelor noastre în pictura murală modernă.

Iată cum apreciază Gh. Adamescu, vicepreședinte al Ateneului român acest aspect al creației artistice a lui Costin Petrescu : „În seara de 19 martie 1889, cînd s-a inaugurat sala cea mare de festivități a Ateneului român din București, fiecare vizitator a putut să vadă o friză lungă de peste 75 de metri, care nu era împodobită nici cu desene nici cu picturi, nici cu inscripții, ci pe care se citeau aceste cuvinte : «Loc rezervat pentru marea frescă ce va reprezenta fazele principale ale istoriei românilor». A trecut de atunci o jumătate de veac... Autorul ? În mijlocul lor (conducătorii Ateneului, n.n.) se afla un pictor, care se arătase mai de mult că știe să interpreteze tainele istoriei. Ani de zile l-a urmărit ideea frescei, a studiat, a încercat, a schițat, a cerut părerea unora și altora, în fine a arătat obștei concepția sa istorică, planul său de realizare și apoi însăși realizarea picturală. S-a mai întîmplat că acest pictor era fiul unui vestit meșter din generația celor care mai păstrau încă taina vechilor zugrăveli «pe verde», adică pe tencuială proaspătă, cu care sînt împodobite atîtea biserici și mînăstiri în țara noastră, învingînd prin trăinicia lor vitregia veacurilor.

Acesta era colegul nostru Costin Petrescu. S-au găsit deci și omul, și metoda tehnică de realizare ; s-au găsit atunci și banii trebuincioși și marea frescă este gata.

De aici înainte în sala de festivități a Ateneului, pe lîngă orice fel de spectacol, va sta pururea în fața ascultătorilor o lecție de istorie națională, o lecție de patriotism, din care tine-

rimea română, generaţie după generaţie, va vedea cum s-a născut neamul lor, prin cîte a trecut, ce izbînzi a îndeplinit, ce suferinţe a îndurat — pentru a ajunge la întregirea lui şi a fi gata pentru o viaţă nouă şi plină de roade".

După cum mărturiseşte însuşi Costin Petrescu, „subiectele reprezentate în friza cea mare din sala de festivităţi a Ateneului român se desfăşoară înlănţuite printr-un ritm neîntrerupt, ce porneşte din momentul intrării romanilor în Dacia".

Printre alte lucrări mai importante din această categorie cităm *Fresca istoriei luptelor de eliberare a poporului din Ardeal* din aula principală a Universităţii din Cluj şi fresca din sala de şedinţe a ziarului de azi „Informaţia" avînd ca subiect *Munca de editare a unui ziar.*

Cu ocazia lecţiilor practice ţinute la Lyon, Costin Petrescu a lucrat fresca *În atelierul unui ţesător lyonez,* lucrare ce decorează interiorul amfiteatrului mare al acelei şcoli.

Decorat de guvernul francez şi distins cu titlul de Profesor de onoare al Academiei de Bele-Arte din a doua capitală a Franţei, pictorul este îndemnat să publice tratatul său de specialitate cu renume universal *L'art de la fresque,* (Paris, Lefranc, 1932). Lucrarea a fost scrisă din îndemnul unor artişti francezi şi este prefaţată de cunoscutul critic de artă Paul Leon, pe atunci director al Artelor în guvernul francez.

În ultima vreme nu se mai cunoaşte secretul frescei. Tratatele din timpul Renaşterii ale lui Cenini şi Varvari se etalau asupra unor particularităţi de amănunt, omiţînd a descrie tocmai principiile ei de bază, considerate, desigur, pe atunci prea bine cunoscute.

Încercări de a pătrunde tainele frescei au fost făcute de Mottez, în veacul trecut, precum şi de Paul Baudouin, în veacul nostru, dar fără mari succese.

S-a învedereat atunci utiliatea apelării la cunoştinţele unui maestru român al picturii „pe verde", ale cărui strădanii pentru reînvierea frescei în ţara noastră îşi găsiseră ecou pînă departe peste hotare.

Astfel ajunge Costin Petrescu să-şi publice studiul său în Franţa.

Lucrarea cuprinde în prima parte o expunere istorică a frescei, în care sînt parcurse perioadele ei de glorie : Epoca romană, Bizanţul, Renaşterea, trecîndu-se apoi la refugiul frescei în ţările române.

Partea a doua a tratatului este rezervată tehnologiei propriu-zise. Este explicat procesul chimic pe care se bazează fresca. Sînt descrise procesele de folosire ale principalelor culori, în special a albului din var şi a negrului. Se dau explicaţii asupra condiţiilor terenului de lucru, asupra preparării mortarului. Autorul descrise apoi succesiunea fazelor de execuţie, de la elaborarea cartoanelor pînă la ultimele operaţii. Se dau explicaţii asupra conservării prelungite a umidităţii suprafeţei pictate, a racordurilor între porţiunile elaborate succesiv, a culorilor penetrante, a folosirii foiţei de aur şi argint etc.

Volumul cuprinde numeroase reproduceri de fresce de la noi şi din alte ţări.

În plastica românească din a doua jumătate a veacului nostru Costin Petrescu înscrie o pagină de o deosebită însemnătate prin activitatea sa de pictor şi cercetător al frescei.

Pictura lui decorativă, păstrînd caracterul operei vechilor zugravi români de la care izvorăşte, reprezintă continuitatea artei noastre naţionale pe acest teren de manifestare.

Dar acest fir continuu nu poate fi înfăţişat decît punîndu-se alături de pictura murală a lui Costin Petrescu, opera ascendenţilor săi Ilie Petrescu, tatăl, şi Petre Gheţulescu, bunicul pictorului.

II. PICTURĂ ÎN ULEI

Alături de activitatea artistului în domeniul frescei, nu mai puţin importantă este latura picturii sale de şevalet, în care predomină portretul şi compoziţia.

Paralel cu activităţile descrise mai sus, Costin Petrescu a excelent ca *portretist.*

În cele aproape 400 de portrete executate de-a lungul a 60 de ani de creaţie, se găsesc figuri din toate straturile vie-

ții sociale. Însușirile de portretist ale lui Costin Petrescu apar mai ales în portretul social. Deznădejdea celor ce implorau zadarnic dreptatea, resemnarea tristă a bătrînilor se văd pe chipul *Jălbarului* etc. Aspectul epic al războiului este prezent în chipul *Sergentului Tilică Alexandru,* erou din Regimentul 4 Argeș care a luat parte la peste 50 de atacuri la Mărășești, Oituz, Mărăști, sau în *Caporalul Silișteanu* etc.

Tipuri locale au fost prezentate și în timpul petrecut la New York în 1922, de ex. *Un muncitor docher. Negresa, Un șef de piei roșii* etc.

Compoziția socială și istorică este reprezentată în tabloul de mari proporții *Exodul muncitorilor petroliști, Asaltul cotei 536 la Mărăști,* precum și în tabloul documentar *Conferința păcii balcanice,* din 1913, la ale cărei ședințe pictorul fusese autorizat să asiste cu carnetul de crochiuri în mînă, în vederea executării viitoare a lucrării.

Dintre portrete mai amintim pe *Spiru Haret, Aristizza Romanescu, Grigore Tocilescu, Zoe Bălcescu-Mandrea* (nepoata de frate a lui N. Bălcescu) etc.

Din categoria compozițiilor amintim și *Moartea Cleopatrei.* Schița acestui tablou a fost premiată și i-a adus bursa de studii la Paris, unde a urmat cursurile în atelierul pictorului Jean Paul Laurens de la Academia Julien.

Dintre compoziții mai menționăm, în continuare, *Școala lui Gheorghe Lazăr, Pe dealul Feleacului* etc.

Inspirat de cel mai autentic umanism, preocupat de tot ce privește pe om și tainele sufletului omenesc, artistul a făcut din fiecare portret un pasionant studiu social și de expresie.

Faima lui de maestru al frescei a trecut de mult granițele țării. Pe cînd se afla în Franța, în urma unui articol publicat în ziarul „Le Matin", în care explica nereușita frescei unui pictor francez, guvernul din Mexic a trimis la Costin Petrescu o comisie de pictori cărora el le-a ținut, la București. un curs cu aplicații practice, ducîndu-i să studieze și frescele de la mînăstirile din Moldova.

După trei ani de la publicarea lucrării *L'art de la fresque* tratînd în revista pariziană de arhitectură „La construction

moderne", nr. 3, an. 51/oct. 1935 despre realizările recente ale freschiștilor francezi, Emanuel de Thubert scria următoarele : „Vechi sau moderni ei au învățat de la Cenini și de la trei oameni al căror nume nu încetează să răsune pe zid : Metez. Baudouin, Petrescu ; Metez care a anunțat vestea cea bună, Baudouin care a împărtășit-o în școli; Petrescu care ne-o aduce din Orient, unul entuziast, celălalt prudent, al treilea avîntat".

NICOLAE BRÂNZEU

S-a născut la Pitești, la 28 decembrie 1907. Părinții săi erau stabiliți de mult timp în acest oraș : tatăl, Nicolae Brânzeu, originar din Ardeal, din Roșia de Secaș (de lîngă Blaj), după terminarea studiilor medii și a Institutului teologic din Blaj, trece munții clandestin pentru a studia mai departe la București, la facultățile de litere și drept, fiind apoi profesor de limba latină la liceul din Pitești. Mama, după numele ei de fată Marioara Gheorghiu, era originară din Văleni-Muscel și poseda o serioasă educație muzicală, fiind o talentată pianistă. Nicolae Brânzeu de mic copil a fost familiarizat cu muzica clasică și romantică pe care mama sa o executa la pian. Greutățile tot mai mari, pricinuite de creșterea rapidă a familiei (s-au născut unul după altul șapte copii) au îndepărtat-o treptat pe buna sa mamă de la îndeletnicirea ei atît de dragă, interpretarea sonatelor de Mozart, Beethoven, impromtu-rilor de Schubert sau a rondo-urilor de K. M. von Weber. Izbucnirea primului război mondial și plecarea familiei, în 1916, în refugiu la Bîrlad și apoi la Piatra-Neamț, a pus capăt

perioadei celei mai fericite a copilăriei lui Nicolae Brînzeu. Din această primă perioadă a vieții își amintește unele ocazii cînd era pus, la vîrsta de 5—6 ani, să cînte musafirilor cîntecele învățate la grădiniță. Deși avea două surori mai mari, era preferat pentru vocea pe care o poseda. Primele preocupări muzicale le întrezărește legate de dorința de a cînta vocea a doua, improvizînd-o, atunci cînd nu avea nici o cunoștință tehnică, în acei ani ai refugiului în Moldova, la vîrsta de 9 ani.

Revenit la Pitești, în toamna anului 1918 a intrat la liceu și a fost fermecat să facă cunoștință cu notele muzicale — primul său profesor de muzică fiind preotul Teodor Băjenaru, iar din clasa a II-a pînă la absolvire, Constantin Albu. Acasă improviza la pian cîntece la două voci, făcînd pe mama sa să creadă că-și învață solfegiile. Treptat a ajuns să cînte tot așa de bine la pian ca surorile sale mai mari, Lizica și Viorica, ce luau lecții cu cea mai bună profesoară de pian din oraș, Lucia Stănescu (soție a unui profesor decedat de tînăr).

O bătrînă pianistă, fostă elevă a lui Liszt, care prin anii 1923—1924 locuia la Pitești și care deseori venea seara în familia părinților săi, l-a remarcat și a îndemnat pe mama sa să se ocupe mai serios de educația muzicală, dîndu-i cîteva lecții sporadice.

Înainte de a lua, cînd avea 17 ani, lecții organizate cu pianista amatoare Lerescu, și apoi cu Lucia Stănescu, în timpul ultimei clase de liceu cîntase cîteva sonate de Beethoven și Mozart, pregătite singur. Dar chiar în această perioadă, pasiunea pentru compoziție s-a dezvoltat în așa măsură, că a fost frămîntat de dorința de a scrie o liturghie pentru cor mixt la patru voci, fără a avea nici o cunoștință a legilor armoniei și contrapunctului. Mama sa se mira că la vîrsta de 16 ani stătea închis în casă atîtea ore în șir lucrînd la mici compoziții, chiar în zilele de sărbătoare.

Profesorul C. Albu aflînd de dorința sa de a compune muzică, i-a împrumutat un tratat de armonie de Victor Gheorghiu, unul dintre primele tratate de acest fel în limba română. Studiindu-l cu aviditate și observînd mulțimea greșelilor ce le făcuse în realizarea mișcării vocilor în această primă încercare componistică, „s-a liniștit" pentru moment, îndrep-

tîndu-și toată atenția către pian, studiind din ce în ce mai mult și mai metodic.

Totuși, către sfîrșitul ultimului an de școală, în 1926, împreună cu Constantin Papastate, ajuns mai tîrziu profesor de limba franceză la Craiova, a scris pe versurile acestuia *Imnul „Junimii“*, executat de corul bărbătesc al liceului la ultima reuniune în cadrul societății „Junimea“. Cu această ocazie a executat la pian *Invitație la vals* de Weber și *Impromptu* în la bemol de Schubert, piese pe care le avea în acel timp în repertoriu. Acest imn dedicat „Inimii“ este prima sa compoziție executată în public. Peste doi ani, împreună tot cu colegul său Papastate, avea să realizeze un *Imn studențesc* pe care l-a condus la teatru în cadrul unor festivități ale „Ligii culturale“, executat de corul studenților argeșeni și o orchestră compusă din toți amatorii entuziaști din raza orașului.

Dacă muzica îl atrăgea tot mai mult, ea a avut darul să-i organizeze și viața de școlar în cursul superior și cea de student. Muncind cu regularitate cîte patru ore pe zi la pian, găsea timpul necesar și pentru lecții, începînd activitatea cu o oră după întoarcerea de la școală și continuînd pînă la orele zece seara cu o mică întrerupere pentru cină.

S-a bucurat de o sănătate robustă și dorea din toată inima să recupereze timpul pierdut la pian ca autodidact prin acest studiu metodic. Totuși, la clasa de pian la Conservatorul din București nu s-a putut prezenta în toamna anului 1926, din cauza vîrstei. După regulamentul atunci în vigoare, la 19 ani trebuia să absolvi clasele instrumentale, nu să le începi.

Cinci ani mai tîrziu, în 1931, era primit la clasa de pian de la „Schola cantorum“ din Paris, unde nu se lua în considerare vîrsta. Între timp continuase lecțiile cu profesoara sa din Pitești, Lucia Stănescu, stabilită în capitală.

Mergînd la București în toamna anului 1926, s-a înscris și la Facultatea de drept, în afara cursurilor de la conservator, obținînd licența în 1931. Aci are profesori pe Dim. Kiriac la teorie și solfegii și pe Alfonso Castaldi la armonie. Îndeplinea, în felul acesta, o dorință a tatălui său care voia să știe că băiatul are o diplomă universitară, care să-i asigure existența. A ales facultatea de drept, fiind singura unde se puteau da examene fără frecvență la cursuri.

Întîlnirea la Conservator cu Al. Castaldi a însemnat marea cotitură în viața sa. Artist și pedagog desăvîrșit, muzician de vastă perspectivă, Al. Castaldi ținea cursul de armonie și contrapunct într-o atmosferă vie, cu dese exemplificări și incursiuni în istoria muzicii. Păcat că după doi ani, în 1928, simțindu-se slăbit, Castaldi trebuie să stea iarna în Italia, fiind suplinit la curs. În felul acesta, Brânzeu a întrerupt cursul de contrapunct și l-a reluat apoi la „Schola cantorum“. În cei trei ani de studii, în afară de compoziție, dirijorat de orchestră și pian, a urmat și un curs de contrapunct sever la opt voci, care i-a fost de mare ajutor în formarea stilului său componistic.

Profesorii săi parizieni au fost: Albert Bertelin la contrapunct, Paul Braud la pian, Marcel Labey la dirijat și Guy de Lioncourt la compoziție. Pe Vincent d'Indy, fondatorul „Scholei cantorum“, a avut ocazia să-l cunoască numai la prima lecție de compoziție și prima lecție de dirijat. La 2 decembrie 1931, Vincent d'Indy în vîrstă de 80 de ani, s-a stins pe neașteptate, lăsînd colaboratorilor săi grija de a duce mai departe stindardul artei muzicale sincere, care respectă tradiția fără să excludă noutatea.

Ultimul din cei trei ani de muncă pasionată a lui N. Brânzeu i-a fost cel mai greu, deoarece nu mai avea nici subsidiile părintești (tatăl său retrăgîndu-se la pensie și mai avînd încă trei copii în facultăți la București l-a rechemat acasă încă după primul an de studii la „Schola“) și nici salariul ce l-a obținut în al doilea an în postul de paracliser al Capelei române, (pe timpul cît un coleg al său își făcea stagiul militar). În acest ultim an s-a întreținut singur, luînd parte, cu sprijinul directorului „Scholei cantorum“, De Serres, la diferite formații corale, ca bariton, cu un modest onorariu.

La „Schola cantorum“ obține diploma cu lucrările *Monna Vanna*, scenă dramatică, și Fantezia simfonică. Întors în țară, obține cu aceste două lucrări premiul „George Enescu“, în anul 1934. După doi ani de șomaj, reușește, în 1937, să intre la Opera română din București ca ajutor al maestrului de cor, mai tîrziu corepetitor și, în sfîrșit, dirijor. În 1942 a obținut premiul I „George Enescu“ cu *Preludiu și fugă pentru orchestră*. La 29 aprilie 1943 are loc sub conducerea sa pre-

miera dramei muzicale *Săptămîna luminată*", cu libretul extras din drama lui Mihail Seulescu, pe scena Operei române din București. Atît presa (Em. Ciomac, N. Lazăr), cît și muzicienii prezenți, printre care George Enescu, Dimitrie Cuclin, Mihail Jora, Paul Constantinescu și alții au semnalat importanța acestei premiere.

Activitatea de compozitor și-a împletit-o tot mai mult cu cea de dirijor. Mergînd la Sibiu în 1948 pentru o stagiune de Operă, a îndrăgit și mai mult Ardealul. Din acel an s-a stabilit în Arad, luînd parte, prin concertele susținute, la fondarea Filarmonicii din acel oraș, unde activează și astăzi ca dirijor. În frumoasa sală din Arad a putut să-și interpreteze de la pupitrul dirijoral marea majoritate a lucrărilor sale compuse între timp și să-și reia unele lucrări mai vechi.

De asemenea, a susținut concerte și cu alte orchestre din țară. Nu de mult a avut un concert la Lublin, unde a avut satisfacția ca lucrarea sa orchestrală *Rapsodia I* dedicată Filarmonicii din Arad la împlinirea a 10 ani de activitate (1958) și în care se aud multe motive argeșene, să aibă un deosebit succes.

Pentru valoroasa sa activitate a fost distins cu Meritul Cultural cl. a V-a.

EMIL LERESCU

S-a născut în Pitești, la 26 ianuarie 1921, și a urmat cursurile liceale din acest oraș. În acest timp, profesorul C. Albu i-a cultivat talentul văzînd în el un viitor muzician încă de pe băncile liceului.

A urmat Conservatorul din București, între anii 1941—1946, unde a avut profesori pe Mihail Jora (armonie, contrapunct, fugă, orchestrație, forme), Ion Chirescu (teorie-solfegii), Constantin Brăiloiu (folclor și istoria muzicii), Tiberiu Alexandru (folclor), Vasile Popovici (istoria muzicii) și Maria Fotino (pian).

A funcționat ca profesor de muzică la Liceul „N. Bălcescu" din Pitești, la Colegiul „N. Bălcescu" din Craiova, unde a fost, un timp, și director, la Școala populară de artă din Craiova și la Școala populară de artă din București (din 1954 pînă în prezent).

Creația sa străbătută de un filon optimist, abordează teme și genuri foarte variate, astfel :

Muzică de teatru : *Ecaterina Teodoroiu,* operă eroică în 3 acte (5 tablouri), cu libretul de Nicolae Tăutu.

Muzică vocal-simfonică : *Solii patriei,* cantată pentru ba-

riton, cor mixt și orchestră, versuri de Mariana Ionescu; *Țara mea, te laud și te cînt,* odă pentru voce, cor mixt și orchestră, versuri de V. Tulbure.

Muzică simfonică: *Pe culmi însorite,* suită simfonică; *Pe drumul colbuit trecea o șatră,* tablou simfonic; *Alai de nuntă,* moment rapsodic pentru orchestră; *Două schițe simfonice,* precum și lucrarea *Timp recompus* pentru suflători, celestă, xilofon și percuție.

Muzică de cameră: *Preludiu și fugă pentru pian, Vibrații,* cinci piese pentru vioară și pian; *Caleidoscop,* pentru flaut, fagot și harpă.

Muzică corală: *Coruri* (cuprinde: *Cor de vînătoare, Fluturașul, Trei rozete, Sub raza de lună, Tablou rustic, Cîntec de joc, Vîrtopul, Primăvara); Fata de tătar,* madrigal pentru cor mixt, versuri de Suzana Delciu; *Mărțișor,* suită pentru voci egale și pian, versuri de Nina Casian și Lucian Rădan; *Te cîntăm și te slăvim, liberate* — bariton, cor mixt și pian (orch.), versuri de Vlaicu Bîrna; *În inimi rîde primăvara,* cor mixt și pian, versuri de Liviu Cernăianu; *Vrem pace-n lume,* cor mixt, de Ion Meițoiu; *Cîntec sub stele,* cor mixt (voci egle), versuri de Ion Socol; *Poeme corale* (cuprinde: *Acuarelă marină, Din orașul arzînd, Convoi în noapte); Miorița,* baladă pentru cor mixt, versuri populare din colecția V. Alecsandri; *Triptic coral,* text de Mihail Sadoveanu, versuri de V. Voiculescu și Tudor Vianu; *Nunta Zamfirei,* rapsodie corală, versuri de G. Coșbuc.

Muzică vocală: *Trei lieduri pentru tenor și pian,* versuri de Tudor Arghezi, Nariana Dumitrescu și Elena Farago; *Patru poeme* pentru mezzo-soprană și pian, versuri de Mariana Dumitrescu; *Lieduri* (cuprinde: *I-am spus pădurii,* versuri de Mariana Dumitrescu; *Doi bani de aur,* versuri de Zaharia Stancu; *Castelul de nisip,* versuri de Mariana Dumitrescu; *Sărutări de toamnă,* versuri de Mihai Beniuc; *Pe brațul mamei,* versuri de Maria Marcu, *Anii de dragoste,* ciclu de lieduri pe versuri de Mariana Dumitrescu; *(Poem; Chiparoși în Livadia; Caseta; Cuvintele); Trei lieduri,* versuri de Mariana Dumitrescu *(Tamburinele verzi; Soldații mei; Bîlci iluzoriu).*

Menționăm și liedurile sale reprezentînd izbutite tălmăciri muzicale ale unor versuri de Ienăchiță Văcărescu, Mihai Eminescu, George Bacovia, Ion Minulescu, Demostene Botez, Ion Brad etc.

În seria cîntecelor sale patriotice amintim tripticul coral *Pe aici nu se trece* pe texte de Mihail Sadoveanu și Nicolae Tăutu.

În prezent, compozitorul Emil Lerescu lucrează la opera comică *D-ale carnavalului,* după comedia cu același nume de I. L. Caragiale.

Liedurile lui Emil Lerescu sînt apreciate de către critica muzicală ca unele dintre cele mai izbutite.

„Compozitorul Emil Lerescu, acordîndu-și harfa sufletului cu plinătatea trăirii versurilor alese, uită de conveniențe și exprimă liber în muzica sa diversitatea ideilor poetice, transparența sincerității creînd farmecul acestor cîntece"; sau: „Liedurile... reprezintă izbutite tălmăciri muzicale ale unor valoroase texte poetice. Liber construite, avînd la bază o concepție melodică, ele au un ton confesional de bună calitate. Sonoritățile delicate, culorile pastelate, varietatea ritmică fără o pregnanță deosebită, armoniile discrete, pedalele lungi sau liniile polifonice de-abia schițate, combinațiile modale, dar mai ales deasa folosire a gamei hexatonale ne situează într-o atmosferă... impresionistă, sugestiile versurilor fiind redate printr-o expresie muzicală reținută și interiorizată". *Liedurile lui Emil Lerescu,* de Carmen Petra-Bazacopol, în „Muzica, nr. 11/1969, p. 16—17.)

Reprezentată în premieră la Opera română din București, la 16 mai 1971, și în august 1974 la Televiziunea română, opera *Ecaterina Teodoroiu* s-a bucurat de un deosebit succes. Prin această creație, compozitorul Emil Lerescu a valorificat o pagină glorioasă din trecutul nostru istoric. Ecaterina Teodoroiu, eroina de la Jiu, simbolizează vitejia și este o figură legendară, despre care istoricul Constantin Kirițescu spune: „Pămîntul Gorjului, obîrșie nesecată de energii românești, a zămislit și sufletul minunat al acestei fete eroice, amestec de duioșie feminină și de vigoare bărbătească".

Este semnificativ motto-ul operei care exprimă ideea de bază a libretului:

„Sîntem deprinși, ca brazii de pe creste,
Liberi să fim sub zările aceste"...

În critica muzicală de specialitate, opera este apreciată în felul următor :

„Stilul muzical folosit de compozitor se înscrie pe coordonatele unui limbaj tradițional, cu un vădit colorit național și mai mult chiar decît colorit, aș spune, o structură folclorică rezultată dintr-o fuziune a formelor populare cu tiparele dimensionate ale unor forme clasice dezvoltate, a intonațiilor și cadențelor tipice muzicii noastre, cu frazările ample necesare cadrului de operă. Deși nu sînt citate folclorice, paginile operei abundă de doine, bocete, balade sau uneori de momente care fac aluzie la atmosfera acestor genuri cunoscute și îndrăgite de popor". (Carmen Petra-Bazacopol, *Opera Ecaterina Teodoroiu,* de Emil Lerescu, în „Muzica" nr. 8/1971.)

O altă caracteristică a muzicii operei *Ecaterina Teodoroiu,* o constituie cîntecele ostășești autentice care dau veridicitate evenimentelor istorice.

Astfel, prin subiectul istoric cu profund caracter patriotic, precum și prin calitățile muzicale, opera este accesibilă, adresînd un mesaj atît ostașilor, cît și tineretului de astăzi.

Compozitorul dispune de un amplu aparat orchestral, folosit cu ingeniozitate.

Emil Lerescu a donat în 1972 bibliotecii liceului nostru cîte un exemplar din lucrările sale. Tot atunci, cu ocazia sărbătoririi a 75 de ani de la înființarea „Junimii", ne-a comunicat următoarele :

„Un gînd puternic mă îndeamnă și mă poartă spre începuturile mele artistice, spre anii tineri, spre colegii mei de-atunci — colegi de vise — care găseau în ședințele «Junimii» noastre aripi, simboluri, drumuri și uneori profiluri pe care, timid, le proiectam pe un cer plin de orizonturi. De aceea, acum, cînd din nou a înflorit, în orașul castanilor, «Junimea» la Pitești, urez talentaților ei membri ca efervescența continuă a căutărilor creatoare să aducă numai izbînzi literare și artistice pe plaiurile noastre argeșene. Aș dori să fiu considerat pe mai departe membru al acestei minunate societăți și un abonat al revistei sale. Poate voi găsi versurile unui imn al liceului, sau ale unor eventuale lieduri pe care cu plăcere le-aș compune pentru voi" (Din revista „Junimea", număr festiv, aprilie 1972.)

JURIŞTI

MIHAIL GHELMEGEANU

S-a născut la Craiova, la 23 iunie 1896, dar a urmat școala elementară și liceul la Pitești, ultima clasă dînd-o în particular. Situația materială precară a familiei nu-i îngăduie să urmeze la zi cursurile liceale. În arhiva liceului nostru există cîteva cereri ale lui M. Ghelmegeanu în care se fac astfel de mărturisiri.

Studiile universitare le urmează la București, unde își ia licența în drept, apoi și le desăvîrșește la Facultatea de drept din Paris. Tot aci obține doctoratul (în 1922) cu teza : *Essai sur une théorie générale des effets de commerce en droit français*. Din comisia de doctorat fac parte prof. Ch. Ripert, ca președinte, asesori fiind prof. A. Wahl și Lévy — Ullmann. Lucrarea, care evocă titlurile de cea mai largă circulație internă și internațională, incluzînd în ele însele valori, independent de cauza care le-a dat naștere, susceptibile de o reglementare internațională pe bază de convenții între state, este editată la Paris, Jouve et C-ie., 1922 (275 pagini).

Specialitatea principală : drept comercial, drept internațional public și relații internaționale.

Cu o pregătire juridică atît de înaltă, M. Ghelmegeanu a ocupat profesiuni și funcții dintre cele mai variate și mai importante, nu numai pe plan național, ci și pe plan internațional. După cum vom vedea, el a reprezentat în repetate rînduri țara noastră la congrese sau alte reuniuni internaționale, ca expert de drept internațional și comercial.

O mare parte din activitatea sa este dedicată avocaturii; este avocat pledant și consilier juridic al unor întreprinderi de stat, ca întreprinderea petroliferă „Muntenia", sau jurisconsult al Ministerului Transporturilor Navale și Aeriene. La Facultatea de drept din București a fost conferențiar la catedra de drept internațional și la catedra de istorie a diplomației, pînă în 1953. După aceea, timp de 10 ani (1954—1964) activează ca cercetător principal și șef de sector la secția de drept internațional public din Institutul de cercetări juridice al Academiei R.S.R., iar după această dată este colaborator științific extern al aceluiași institut.

Apreciat pentru pregătirea sa de specialitate, a îndeplinit numeroase funcții politico-administrative. Pînă în 1933 a fost subsecretar de stat la Ministerul Agriculturii și Domeniilor și la Ministerul de Finanțe, iar între 1938 și 1940, ministru al Lucrărilor Publice și Comunicațiilor și ministru de Interne. În 1945—1946 a fost președinte al Comisiei Române pentru Armistițiu, iar între 1955 și 1962, vicepreședinte al Societății pentru răspîndirea cunoștințelor culturale și științifice și vicepreședinte al Consiliului de Stat pentru Cultură și Artă.

În ultimul deceniu face parte din societăți științifice din țară și străinătate, fiind vicepreședinte al Asociației pentru Națiunile Unite, asociație neguvernamentală, afiliată la Federația Mondială a Asociațiilor pentru Națiunile Unite (F.M.A.N.U.), membru în Comitetul Executiv și președinte al Secției de drept internațional, al Asociației de drept internațional și relații internaționale (A.D.I.R.I.), membru al „branșei române" de drept internațional al Asociației de drept internațional (International Law Association — Londra), precum și vicepreședinte al Secției centrale de drept internațional public și privat a Asociației Juriștilor din R.S.R.

Mihail Ghelmegeanu are o bogată activitate științifică.

Începînd din 1934, dă la iveală lucrări privind economia, comerțul, agricultura, dintre care semnalăm: *Comercializarea bunurilor statului* (1934), *Producția agricolă și regimul agrar țărănesc* (1935), *Funcția economică a statului* (1936), *Pentru o politică de sinceritate bugetară* (1936). Aspecte ale acelorași probleme sînt prezentate și în volumul *Discursuri parlamentare* (1934).

În perioada de după 1944 editează, împreună cu E. Glaser și I. Luca, *Cursul de drept internațional public* ținut la Facultatea de științe juridice din București, și *Istoria diplomației*, în aceeași colaborare. În editura Academiei publică în 1962, în colaborare cu N. Dașcovici și Al. Bolintineanu, un voluminos studiu de 505 pagini *O.N.U. — Organizare și funcționare*, contribuția sa fiind de 380 pagini. În anii care urmează văd lumina tiparului alte valoroase lucrări publicate în „Studii și cercetări juridice", Edit. Academiei, din care amintim :

— *Codificarea răspunderii internaționale a statelor în lucrările Comisiei de drept internațional*, 1963.

— *Contribuții la problema principiilor juridice reglementînd activitatea statelor în utilizarea spațiului cosmic* (în colaborare cu Al. Bolintineanu), 1964. Studiul apare și în „Revue de Sciences Sociales", Série Economie — Sciences Juridiques. 1964/2.

— *Dispoziții instituționale de drept internațional pentru comerț și dezvoltare în relațiile dintre state* (în colaborare cu I. Diaconu), 1965.

— *Misiuni diplomatice speciale. Diplomația ad-hoc*, 1965.

— *Problematica codificării relațiilor între state și organizațiile interguvernamentale, în lucrările Comisiei de drept internațional a O.N.U.*, 1966.

Cu ocazia sărbătoririi centenarului Academiei, publică, sub egida Institutului de cercetări juridice, *Relațiile dintre Organizația Națiunilor Unite și Organizația Internațională cu privire la rezolvarea amenințărilor îndreptate împotriva păcii și securității internaționale.*

— *Suveranitatea permanentă asupra resurselor naturale în lucrările Adunării Generale a Națiunilor Unite*, 1967.

— *Concepţii ale şcolii româneşti de sociologie şi aplicări la studiul dreptului şi relaţiilor internaţionale,* 1968.

— *La responsabilité civile pour dommages nucléaires dans les Conventions internationales cocernant l'utilisation pacifique de l'energie atomiquè* „Revue roumaine des sciences sociales", Série Sciences Juridiques 1—2/1968 (En Hommage à prof. Traian Ionaşcu).

— *România socialistă şi înţelegerile regionale în contextul securităţii internaţionale europene,* în „Revista română de studii internaţionale" nr. 5/1969.

— *Implicaţiile principiului de interdicţie a ameninţării sau de folosire a forţei în dreptul internaţional contemporan,* comunicare prezentată în sesiunea ştiinţifică A.D.I.R.I. pentru aniversarea semicentenarului P.C.R., 1971.

Chiar numai enunţarea acestor titluri ne convinge de prodigioasa activitate a lui M. Ghelmegeanu, susţinută în spiritul politicii promovate de P.C.R. şi de guvernul Republicii Socialiste România.

În acelaşi spirit va acţiona şi în calitate de delegat al ţării noastre la diferite congrese sau alte reuniuni internaţionale la care a participat. Paris, Geneva, Helsinki, Viena, Haga, Moscova etc. sînt centrele unde au loc astfel de reuniuni internaţionale, la care M. Ghelmegeanu susţine punctul de vedere al poporului nostru în probleme vitale pentru soarta omenirii, ca problema energiei nucleare, a dreptului spaţial, probleme privind statele dunărene, securitatea europeană etc.

De-a lungul a 14 ani face parte din astfel de delegaţii :

— Delegat al M.A.E. la a 11-a şi a 12-a Adunare generală a Federaţiei Mondiale a Asociaţiilor pentru Naţiunile Unite (F.M.A.N.U.) în 1956 şi 1957, de la Geneva.

— Delegat la conferinţa de codificare a dreptului mării de la Geneva, 1958.

— Delegat la Agenţia internaţională a energiei atomice (A.I.E.A.) de la Viena, aprilie şi august 1960.

— Delegat la Conferinţa Internaţională de la Viena, aprilie — mai 1963, în vederea dezbaterilor privind proiectul Convenţiei de răspundere civilă pentru daune nucleare.

— Delegat la al VI-lea Colocviu de drept spaţial (sept.-oct. 1963) Paris.

— Delegat la Comisia Dunării (Budapesta), sesiune extraordinară (oct. 1963), în problema construirii complexului hidroenergetic din sectorul Porţile de Fier.

— Delegat din partea Academiei R.S. România şi a Institutului de cercetări juridice al Academiei, la simposionul asupra relaţiilor dintre state, iniţiat de Academia sîrbă de ştiinţe şi arte (Belgrad) — 31 martie — 2 aprilie 1964.

— Delegat ca şef al grupului de experţi români la Reuniunea experţilor celorlalte state dunărene, convocaţi de Comisia Dunării (20 — 29 aprilie 1964), privind construirea proiectată de la Porţile de Fier.

— Şef al delegaţiei Asociaţiei de drept internaţional şi relaţii internaţionale (A.D.I.R.I.) din R.S. România în vederea afilierii la I.L.A. (International Law Association) cu sediul la Londra şi a participării la lucrările din a 52-a sesiune, Helsinki (16—20 aug. 1966).

— Şef al delegaţiei române la Conferinţa ştiinţifică asupra securităţii europene (Varşovia, dec. 1966).

— Şef al delegaţiei române la Conferinţa ştiinţifică privind „Securitatea europeană şi relaţiile dintre cele două sisteme", convocată la Moscova din iniţiativa Institutului de economie mondială şi de relaţii internaţionale al Academiei de ştiinţe a U.R.S.S. (23—27 aprilie 1968).

— Delegat la a 54-a Conferinţă a Asociaţiei de drept internaţional (International Law Association), Haga, 25—31 aug. 1970.

— Delegat în calitate de Vicepreşedinte al Consiliului pentru difuzarea culturii şi ştiinţei, în cadrul Comitetului de Stat pentru Cultură şi Artă, la Colocviul pentru răspîndirea cunoştinţelor ştiinţifice, iniţiat la Nissa, de Comisia franceză pentru UNESCO (19—22 mai 1970).

M. Ghelmegeanu a îndeplinit mai multe funcţii obşteşti, ca deputat în Marea Adunare Naţională, membru în Comitetul Naţional pentru Apărarea Păcii etc., reprezentînd cu competenţă şi devotament interesele oamenilor muncii din ţara noastră.

Astfel, a fost deputat în legislaturile 1946—1948 ; deputat în M.A.N. în legislaturile 1965—69, 1969—73. În Marea Adunare Națională este vicepreședinte al Secției juridice. A participat ca membru al M.A.N. împreună cu Ion Mărgineanu și Ștefan Bîrlea, la Conferința interparlamentară de la Cairo (3—5 februarie 1970).

În calitate de vicepreședinte al Comitetului român pentru colaborare și înțelegere reciprocă între popoarele din Balcani, a reprezentat Comitetul român la întîlnirile internaționale cu reprezentanții celorlalte comitete din Balcani : la Atena în 1961, la Sofia în 1962 și la Belgrad în 1964. De asemenea, a reprezentat a treia întîlnire a comitetelor pentru pace în Balcani, la București (27—29 mai 1963).

Ca membru în biroul Comitetului Național pentru Apărarea Păcii din R.S. România, a reprezentat Comitetul Național la prima Conferință a Partizanilor Păcii din Irak (Bagdad, aprilie 1959) ; de asemenea, a făcut parte din delegația română la Congresul pentru pace și dezarmare de la Moscova (9—14 iulie 1962) și la Congresul al VII-lea al Mișcării ungare pentru pace (Budapesta, 3—7 octombrie 1969).

A îndeplinit funcția de vicepreședinte al Ligii române pentru prietenie cu popoarele din Asia, Africa (1966) și în această calitate a condus delegația Ligii la Conferința internațională de solidaritate cu popoarele din coloniile portugheze (Roma, 26—30 iunie 1970). În Comitetul național de solidaritate cu lupta poporului vietnamez a fost ales vicepreședinte.

Pentru bogata sa activitate, a fost răsplătit cu Ordinul Muncii și cu Ordinul „Meritul cultural“ cl. a III-a.

NICOLAE D. GHIMPA

S-a născut la Pitești, la 2 noiembrie 1904. A urmat liceul Nicolaae Bălcescu din Pitești și a luat bacalaureatul în 1923. După obținerea bacalaureatului s-a înscris la Facultatea de drept din București unde, în 1926, a obținut licența în drept cu calificativul „foarte bine“. În 1929, în urma trecerii examenelor de doctorat și susținerii tezei, a obținut titlul de doctor în drept cu calificativul nota „douăzeci“, titlu care i-a fost echivalat de Comisia superioară de diplome din Ministerul Învățămîntului în 1966.

În 1927 a fost numit supleant la Tribunalul Argeș, iar în 1929 prezentîndu-se la examenul de capacitate pentru magistrați a obținut media 8,45, fiind clasificat al doilea pe țară. În anii 1938—1939 a ocupat funcția de prim președinte al Tribunalului Argeș.

La 15 aprilie 1941 a fost numit asistent la catedra de drept civil de la fosta Academie de Studii Comerciale și Industriale din București ; la 1 octombrie 1943, pe baza raportului comisiei instituite de minister pentru ocuparea locului de conferențiar la catedra de drept civil la aceeași Academie, a

fost numit şef al catedrei de drept din A.S.E., funcţionînd în prezent în postul de profesor titular şef de catedră.

În cei 40 de ani de activitate ştiinţifică şi publicistică neîntreruptă, a făcut parte din conducerea revistei juridice „Pandectele săptămînale“ îndeplinind sarcinile de redactor (1935—1939), prim redactor (1939—1944) şi apoi director (1944 — 1949).

Lucrările sale au fost recenzate în revistele de specialitate, iar în ultimii ani (1959—1970) au fost citate aprobativ în următoarele lucrări apărute în această perioadă :

— *Probleme privind dezvoltarea şi apărarea proprietăţii socialiste în dreptul R.P. Române,* elaborată de Institutul de cercetări juridice al Academiei R.P.R., Editura Academiei, Bucureşti, 1959, (paginile 134, 137, 138, 141, 143).

— *Teoria generală a obligaţiilor,* de prof. dr. doc. T.R. Popescu şi P. Anca, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1968, (paginile 185, 210).

— *Răspunderea civilă,* de I. Anghel, Fr. Deac şi M. Popa, Editura Ştiinţifică, Bucureşti, 1970 (pagina 111).

De la 1 octombrie 1967 este membru în Consiliul profesoral al Facultăţii de finanţe.

În anul 1969 a fost membru al comisiei de conducere pentru ocuparea locului de conferenţiar la disciplina „Drept“, la Facultatea de ştiinţe economice a Universităţii din Craiova.

ACTIVITATEA ŞTIINŢIFICĂ

Din anul 1929 şi pînă astăzi, timp de peste 45 de ani, Nicolae D. Ghimpa a desfăşurat o activitate ştiinţifică neîntreruptă, concretizată prin elaborarea şi publicarea a numeroase lucrări ştiinţifice, în ţară şi străinătate, în specialitatea dreptului civil şi comercial.

În aceste lucrări sînt discutate o serie de probleme dintre cele mai importante ale dreptului civil, aducîndu-se contribuţii personale şi făcîndu-se propuneri din care unele au fost ulterior legiferate, de exemplu cercetarea şi recunoaşterea judecătorească a paternităţii. În lucrarea *Chestiuni în legătură cu stabilirea paternităţii naturale,* autorii critică sever regimul Codului civil român de la 1864 şi cere legiferarea unui sistem de admitere a cercetării paternităţii. Asimilarea completă a copiilor născuţi din căsătorie cu cei născuţi în afara căsătoriei a fost una din propunerile făcute în lucrarea *Realizări noi în dreptul civil român: cercetarea paternităţii,* propunere realizată în întregime în dreptul R.S.R.

Activitatea din anii 1960—1967 a fost consacrată cercetării şi studiului instituţiilor dreptului socialist. Rezultatul acestor cercetări a fost expus într-o comunicare făcută la a IX-a sesiune ştiinţifică a cadrelor didactice A.S.E. (1966) şi într-un articol publicat — în colaborare — în „Revista română de drept“, nr. 9 din 1967.

Activitatea ştiinţifică se continuă şi în elaborarea lucrării *Răspunderea în contractul de comerţ exterior,* finalizată în 1970.

Lucrările din perioada 1945—1969 aduc o contribuţie la studiul dreptului civil socialist ocupîndu-se, deopotrivă, atît de instituţiile dreptului civil al R.S.R., cît şi de acelea cuprinse în noile coduri civile ale celorlalte state socialiste.

Iată, pe scurt, punctele de vedere adoptate şi contribuţia personală adusă prin principalele sale lucrări ştiinţifice.

Responsabilitatea civilă a funcţionarilor publici este teza de doctorat a lui Nicolae D. Ghimpa. Autorul are o poziţie progresistă. Printre altele arată că statul s-a putut forma şi „prin oprimarea clasei de jos — a celor slabi — de clasa de sus, cei puternici — născîndu-se ideea de dominat şi dominant, cu corelativul său exploatat şi exploatator“. Poziţia progresistă a autorului rezultă din însuşi faptul că pune în discuţie şi nu exclude o teză ce nu era primită în 1929 (data susţinerii tezei de doctorat), la Facultatea noastră de drept sau în literatura juridică.

Într-o lucrare de 380 de pagini, *Responsabilitatea civilă, delictuală şi contractuală,* N. D. Ghimpa examinează sub toate aspectele ei problema responsabilităţii civile pentru cauzare de prejudicii şi pentru neexecutarea obligaţiilor contractuale. Această lucrare a fost citată aprobativ, alături de literatura juridică de specialitate, în lucrarea *Probleme privind dezvoltarea şi apărarea proprietăţii socialiste în dreptul R.P.R.,* apărută în 1959.

În masiva lucrare de 970 de pagini *Izvoarele obligațiunilor*, face, folosind metoda comparatistă, studiul contractului ca izvor de obligațiuni civile.

Instituțiile dreptului civil și comercial al statelor capitaliste sînt prezentate de pe pozițiile filozofiei și metodologiei marxiste, fiind supuse unei critici științifice, în cursul litografiat *Curs de drept civil și comercial al statelor capitaliste*.

În *Tratat de responsabilitate civilă, delictuală și contractuală*, care cuprinde 640 de pagini, autorul folosește metoda de cercetare a materialismului dialectic și istoric bazîndu-se pe operele clasicilor marxism-leninismului și pe documentele de partid. Pune o serie de probleme noi din care, unele, discutate pentru prima oară în literatura noastră juridică. Astfel, raportul de cauzalitate dintre culpă și prejudiciu, văzut în lumina principiilor materialismului dialectic, răspunderea gospodăriilor agricole colective etc.

Concepută pentru a servi ca manual studenților, lucrarea *Dreptul agricol colectivist* (în colaborare), examinează problemele privind formele inferioare de cooperare în producția agricolă, gospodăria agricolă colectivă, îndrumarea și conducerea de către stat a gospodăriei agricole colective, patrimoniul acesteia etc.

Într-o serie de articole de drept comercial publicate în „Pandectele săptămînale" prin 1934, 1935 și 1936 N.D. Ghimpa a studiat o serie de probleme care și-au găsit astăzi aplicarea în raporturile juridice de comerț exterior ale R.S.R. cu statele capitaliste. Studiul lor de către autor prezintă interes cu atît mai mare, cu cît predă studenților de la Facultatea de comerț, secția comerț exterior, cursul de drept civil și comercial al statelor capitaliste.

Prin lucrările sale atît de valoroase, N.D. Ghimpa a adus o mare contribuție la dezvoltarea științelor juridice din țara noastră.

OAMENI DE ARME — GENERALI

GENERALUL CONSTANTIN CHRISTESCU

S-a născut la 20 septembrie 1864, în comuna Pădureți, din județul Argeș. Este fiu de țărani săraci, tatăl său fiind argat în curtea boierului Radu Mihai, colonel, fost mult timp prefect al poliției Capitalei.

În 1878 se înscrie și urmează cursurile liceului din Pitești, condus atunci de directorul D. Dobruneanu, profesor de științele naturale.

După terminarea liceului cu foarte bune rezultate, dă examen de admitere la școala de artilerie și geniu, simțindu-se chemat spre a îmbrățișa cariera militară.

Înaintat la gradul de căpitan, după o severă selecționare este admis a urma cursurile Școalei superioare de război din Paris.

Era un mare succes pe care îl cucerea tînărul ofițer român. Pe toată durata cursurilor, la Paris se distinge printr-o muncă serioasă și termină cu elogii această instituție superioară de pregătire militară.

Reîntors în țară, cu studii strălucite și cu o pregătire de specialitate superioară, Constantin Christescu este numit

profesor de tactică generală și de strategie la Școala superioară de război din București.

Mulți dintre elevii săi se vor distinge pe front în timpul primului război mondial din 1916—1918, în conducerea unor mari unități: regimente, brigăzi, divizii.

În 1910 avea gradul de locotenent-colonel. Atunci i se încredințează funcția de comandant al Școlii superioare de război, ca o recunoaștere a înaltei sale pregătiri. Aci rămîne timp de doi ani.

În 1912 este avansat la gradul de colonel și trecut în Marele Stat Major al Armatei ca șef al Secției pentru instrucția armatei și conducerea operațiunilor militare.

La declararea războiului din 1916, Constantin Christescu era general de brigadă și îndeplinea funcția de șef de Stat Major al Armatei a II-a Române, care a trecut frontiera în Ardeal atacînd între Pasul Bran și Întorsura Buzăului. În noiembrie 1916 este numit comandant al Armatei de Nord (Munții Moldovei). În ambele funcții a dat dovadă de o pregătire militară superioară.

Meritele sale cele mai strălucite și calitățile de mare strateg militar le dovedește cu prisosință în conducerea marilor unități pe timpul bătăliei de la Mărășești (24 iulie — 30 iulie 1917). Generalul Constantin Christescu fusese numit de curînd comandant al Armatei I Române, avînd toate forțele sale pe stînga Siretului cu grosul articulat în zona Capului de pod „Nămoloasa — Fundeni" (pe dreapta Siretului capul de pod) cu misiunea de a declanșa o ofensivă în direcția R. Sărat.

Prima fază a bătăliei de la Mărășești s-a desfășurat după planul strategic conceput de Generalul Constantin Christescu și după ordinele lui.

Ofensiva germană condusă de generalul Mackensen și generalul Gerok este stăvilită.

În urma unor neînțelegeri cu ofițeri generali din armatele aliate, generalul Constantin Christescu este înlocuit cu generalul Eremia Grigorescu, cel care avea să zdrobească definitiv ofensiva lui Mackensen, salvînd ocuparea întregii țări de către armata germană.

Iată cuvintele de rămas bun adresate cu acest prilej ostașilor Armatei I, din care se vede sublima demnitate și adînca iubire de țară a generalului Christescu :

„Mă despart cu mare părere de rău, dar cu inima deplin mulțumită de chipul cum v-ați făcut datoria cît timp ați fost sub comanda mea. Le mulțumesc tuturor pentru vitejia și abnegația cu care au luptat în ultimele 5 zile, de biruința neîntreruptă contra unui dușman care, cu toată superioritatea forțelor sale, n-a izbutit o clipă măcar să clintească din loc viteaza Armată I".

Generalul Constantin Christescu, după război și pînă la moarte a fost șeful Marelui Stat Major al Armatei, punînd bazelei unei armate puternice și ale unei doctrine de luptă proprii.

Cu generalul Constantin Christescu a dispărut un mare român, o figură de mare general. Pentru meritele sale în lupta poporului român pentru libertatea națională, istoria i-a așezat numele la locul de mare cinste al marilor comandanți de oști.

GENERALUL MARIN IONESCU

Obîrșia lui este țărănească ; e fiu de țărani muncitori.

S-a născut în anul 1897, în comuna Oarja. În familie fiind „o spuză“ de copii — 8 la număr — părinții l-au dat la școală numai în urma insistențelor învățătorului din sat. Prezentîndu-se la examenul de admitere la Liceul „N. Bălcescu“ din Pitești, reușește în fruntea listei, alături de colegul lui de școală, fostul ziarist și scriitor Tudor Teodorescu Braniște.

Războiul din 1916 îl găsește pe elevul Ionescu în penultima clasă. Cînd armatele noastre se retrăgeau spre Moldova, el a părăsit casa părintească și s-a înrolat voluntar de război. A urmat cursurile Școalei de ofițeі de infanterie din Iași, pe care a absolvit-o în aprilie 1917, cînd a fost repartizat la regimentul II infanterie din Argeș, atunci pe front în munții Vrancei — tranșeele de pe Vîrful Momîia.

Cu acest regiment, comandant de ploton și companie, a luat parte la pregătirile atacului de la Nămoloasa-Fundeni, apoi în munții Vrancei, Piscul Cocoșila, munții Bîrlogul, avînd o comportare meritorie. În luptele sîngeroase de la Piscul Cocoșila (12—19 august 1917), a căzut grav rănit, revenind la regimentul său în noiembrie același an.

După război, cu gradul de locotenent, s-a dedicat studiilor militare — istorice și tactice — reușind să absolve Școala specială de infanterie în fruntea promoției sale în 1923.

Aptitudinile sale au hotărît pe șefii lui ierarhici să-l trimită la examenul de admitere la Școala superioară de război, în 1924, ale cărei cursuri le urmează pînă în 1926 și unde își însușește o temeinică pregătire militară. Terminînd școala cu gradul de căpitan, este repartizat pentru stagiul de un an la regimentul 6 artilerie din Pitești, comandant de baterie, fiind apoi chemat să urmeze cursul pregătitor de un an în Marele Stat Major al Armatei, la terminarea căruia este declarat ofițer de stat major.

Între anii 1928—1938, cu gradul de căpitan și maior, a făcut serviciul la comandamentul Diviziei și la unitățile acesteia din Pitești, afirmîndu-se mereu printre elementele de frunte. În acest timp, face parte din diferite asociații culturale și este invitat să conferențieze la diferite instituții din oraș.

În anul 1939 comandă pentru un an un batalion de grăniceri pe frontiera de vest.

La 1 noiembrie este mutat, în interes de serviciu, la Marele Stat Major, ca să ducă la bun sfîrșit una din cele mai grele probleme, aceea de a organiza armata. În 1940, cu gradul de maior, este numit în funcția de șef de Stat Major al Diviziei a III-a. Cu această mare unitate a luat parte la primele operații de război, la manevrele mari cu focuri reale de la Cincul — 1943 — și la luptele din N. Moldovei — 1944 — afirmînd solida lui pregătire și forță morală. Înaintat la gradul de colonel, este numit comandant al Școalei de ofițeri de infanterie. Pentru necesități operative de front, în ianuarie 1945 este trimis pe cîmpul de luptă fiind numit Șef de stat major al Corpului IV Armată. Cu această mare unitate a luat parte la luptele grele din iarna și primăvara anului 1945, de la Iavorina, rîul Gron, orașul Banovce, Carpații Albi, nodul de comunicații Ung-Ostrog, Brno etc.

Pe cîmpul de luptă a primit decorații române și străine, distingîndu-se ca unul din elementele de frunte ale Armatei I.

Pentru merite deosebite, chiar pe cîmpul de luptă este propus, cu raport special, să fie înaintat la gradul de general, în mod excepţional. În 1971 i s-a acordat gradul de general maior cu dreptul de a purta uniforma militară.

Trecut în rezervă în anul 1947, a desfăşurat, în continuare, o bogată activitate obştească, ţinînd conferinţe în faţa ofiţerilor şi elevilor şcolilor militare, la Casa Armatei din Piteşti, Rîmnicu-Vîlcea, Călimăneşti, la Casa Tineretului, în şcoli şi fabrici, fiind ascultat şi apreciat ca unul dintre cei mai bine informaţi în problemele expuse.

GENERALUL PETRE ANTONESCU

Născut în oraşul Piteşti din părinţi intelectuali — mama sa era profesoră, iar tatăl său inginer — a urmat liceul în acest oraş, pînă în anul 1912, cînd, în urma examenului, este admis a frecventa cursurile Şcoalei de ofiţeri de artilerie, pe care o termină în 1914.

Tînăr sublocotenent de tunari, este repartizat la regimentul 6 artilerie, care avea garnizoana în Piteşti, unde, din primii ani ai carierei sale, se afirmă ca un element de mare valoare, cu o temeinică pregătire şi educaţie militară.

A făcut războiul din 1916—1918 cu acelaşi regiment, luînd parte la luptele de la pasul Bran, de la Făgăraş, Cincul şi Moha, iar în vara anului 1917 a luat parte la bătălia de străpungere a frontului de la Mărăşti. Curajul, bravura şi meritele lui deosebite în acele grele lupte i-au atras conferirea de mari decoraţii de război.

După terminarea războiului, căpitanul Petre Antonescu se consacră studiului problemelor superioare, pentru a fi admis a urma cursurile Şcoalei superioare de război, la care reuşeşte printre primii clasificaţi din promoţia sa. În anul

1923 a terminat studiile la acest înalt for de cultură militară cu calificativul „foarte bine“ și apt pentru serviciul de stat major. Caracter ferm, avea o fire plină de blîndețe și o mare dragoste față de ostași și subalternii săi.

Înaintat maior, este chemat să urmeze cursurile speciale la Marele Stat Major, fiind oprit, la terminarea lor, în cadrul M.St.M., unde primește sarcina înzestrării armatei cu armament modern, sarcină de care ani de-a rîndul se achită numai cu laude.

Grație pregătirii sale și mai ales calităților sale superioare, este trimis ca atașat militar în Germania și înaintat la gradul de colonel. Acolo și-a dat seama că Hitler trecea în mare grabă la o excesivă dezvoltare și înarmare a forțelor sale armate, vizînd îndeosebi motorizarea, tancurile și aviația. Încredințat că Germania hitleristă pregătește lucrurile pentru un război „total“ și „fulger“, colonelul Petre Antonescu înaintează forurilor competente de la București rapoarte fără nici un echivoc, dar care n-au fost luate în seamă. Dezamăgit, cere să fie chemat în țară.

În iarna anului 1941 se găsea cu regimentul 6 artilerie la Afumați, lîngă București și a luat parte la înăbușirea rebeliunii legionare din acel timp.

La 1 aprilie 1941 a fost înaintat la gradul de general de brigadă și chemat la cabinetul ministrului Apărării Naționale unde rămîne pînă în 1943, apoi este numit șef de stat major al Armatei a IV-a, dovedind excepționala sa pregătire. Tot timpul a manifestat încredere în biruința finală a poporului nostru.

La 23 August 1944 s-a găsit în primele rînduri ale luptătorilor care au înțeles măreția acestui act, îndreptînd armele contra armatei hitleriste.

În calitate de comandant de divizie, luptă în Ungaria și Cehoslovacia, realizînd, prin lupte grele, biruință după biruință.

A servit în armată timp de 35 de ani, din 1912 pînă în 1947, anul cînd s-a retras din cadrele militare trecînd din nou în viața civilă.

Retras de lume, și-a trăit ultimii ani în singurătate, într-o modestă cameră de pe strada Plantelor nr. 4, unde a decedat.

CUPRINS

Juriști

Oameni de arme — Generali

Miniștrii

Redactor : **RADU ALBALA**
Tehnoredactor : VICTORIA UNGUREANU

Coli de tipar : 10,75. Tiraj : 1.000 + 60 S.P. B.T. 06.12.1975. Apărut 1975.

Tipografia „ARGEȘ" Pitești, Str. N. Bălcescu nr. 93
Comanda nr. 13028/1975